

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

*2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
тәуелсіз аудитордың есебімен бірге*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептілік

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	1-2
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	3-4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	5-8
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	9-11
Шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер	12-107

Building a better
working world

«Эрнст энд Янг» ЖШС
Әл-Фараби д-лы, 77/7
«Есентай Тауэр» ғимараты
Алматы қ., 050060
Қазақстан Республикасы
Тел.: +7 727 258 59 60
Факс: +7 727 258 59 61
www.ey.com

ТОО «Эрнст энд Янг»
пр. Аль-Фараби, д. 77/7
здание «Есентай Тауэр»
г. Алматы, 050060
Республика Казахстан
Тел.: +7 727 258 59 60
Факс: +7 727 258 59 61
www.ey.com

Ernst & Young LLP
Al-Farabi ave., 77/7
Esentai Tower
Almaty, 050060
Republic of Kazakhstan
Tel.: +7 727 258 59 60
Fax: +7 727 258 59 61
www.ey.com

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ-ның акционерлері мен басшылығына

Пікір

Біз «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жылдар үшін капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жылдар ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері – біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген әрбір мәселеге қатысты тиісті мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстінде келтіріледі.

Building a better
working world

Біз есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселелерге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселені қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің шешуші мәселесі

Тиісті шешуші мәселе ретінде аудитіміздің барысында қарастырылды

Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы

Біз бұл мәселе, өндіру, барлау мен бағалау, қайта өңдеу активтерін және мұнай мен газды өндіруші және қайта өңдеуші бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестицияларды қоса алғанда, ұзақ мерзімді активтер қалдықтарының елеулілігіне, құнсыздану талдауының негізінде жатқан жорамалдар субъективтілігінің жоғары деңгейіне, сондай-ақ басшылық қабылдаған елеулі пайымдаулар мен бағалауларға орай аудиторлық тексеруімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты маңызды мәселелерді бірі болып табылады деп есептейміз. Сонымен бірге, мұнай бағасы мен теңгенің тұрақсыздығы, инфляция мен қарыз алу құнының ұлғаюы және келешек экономикалық өсімге қатысты белгісіздік Топ қызметінің перспективаларына әсер етеді және Топ активтерінің құнсыздануына әкеп соқтыра алады.

Дисконттау мөлшерлемелерін, мұнай мен мұнай өнімдеріне болжамды бағалар және инфляцияның болжамды мөлшерлемелері мен валюталарды айырбастау бағамдарын қоса алғанда елеулі жорамалдар. Елеулі бағалауға өндіру жоспары, келешек күрделі шығындар және барлау мен өндіруге қолжетімді мұнай және газ қорлары кіреді.

Ұзақ мерзімді активтер мен құнсыздануға орындалған тесттер туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 4-ескертпесінде келтірілген.

Біз құнсызданудың талдауын тестілеу және басшылық дайындаған өтелетін құн есебі үшін бағалау мәселелері бойынша мамандарымызды тарттық. Біз басшылық жасаған болжамның негізінде жатқан жорамалдарды сараладық. Біз өтелетін құн есебінде пайдаланылған мұнай мен мұнай өнімдерінің ағасын қолжетімді нарықтық болжамдармен салыстырдық.

Біз дисконттау мөлшерлемелерін және ұзақ мерзімді өсім мөлшерлемелерін нарықтың жалпы көрсеткіштерімен және басқа да қолжетімді мәліметтермен салыстырдық.

Біз құнсыздану модельдерінің математикалық дәлдігін және жорамалдардың өзгеруіне құнсыздану тесті нәтижелерінің сезімталдылығына жасалған талдауды бағаладық.

Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте құнсыздану тесті туралы ақпараттың ашылып көрсетілуін сараладық.

Building a better
working world

Міндеттемелер бойынша белгіленген көрсеткіштерді сақтау

Несие келісімдерінің талаптарына сәйкес Топ қаржылық және қаржылық емес шектеу талаптарын сақтауы және қолдауы тиіс. Сауда, түсім және пайда көлеміне тәуелді болатын көрсеткіштердің, әсіресе еншілес ұйымдарда бұзылу мүмкіндігі бар, әрі оларға мұнай бағасының тұрақсыздығы және жоғары пайдалану шығыстары әсер етеді, сондықтан біз аудит барысында бұл мәселеге ерекше көңіл бөлдік. Көрсеткіштердің бұзылуы қаржыландырудың тапшылығына әкеп соқтыра алады. Кросс-дефолт туралы ережелер Топтың несие келісімдері бойынша қолданылады. Несие келісімдері бойынша шектеу талаптарын сақтау аудит үшін барынша маңызды болып табылады, өйткені шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылатын қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте пайыздар есептелетін міндеттемелердің жіктелуіне зор ықпалы бар.

Көрсеткіштер бойынша талаптарды сақтау туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 25-ескертпесінде ашылып көрсетілген.

Мұнай мен газдың қорларын және ресурстарын бағалау

Біз бұл мәселе көмірсутектердің қорларын бағалау құнсыздану тестісінің нәтижелеріне, сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару бойынша тозу, таусылу және амортизация мен міндеттемелер көрсеткіштеріне айтарлықтай ықпалын тигізе алатындығына орай аудитіміз үшін барынша маңызды мәселелердің бірі болып табылады деп есептейміз.

Қорлар мен ресурстар Топ қызметінің келешек әлеуетінің фундаменталды көрсеткіштері болып табылады.

Біз несие келісімдерінің талаптарын зерделеп, қаржылық және қаржылық емес шектеу талаптарын, мерзімінен бұрын өтеу талаптары мен дефолт оқиғаларын сараладық. Біз қаржылық шектеу талаптарының орындалуына қатысты банктерден алынған растауларды зерделедік. Біз есептеулерде қолданылатын деректерді қаржылық есептілікпен салыстырдық. Біз қаржылық көрсеткіштер бойынша есептеулердің математикалық дәлдігін тексердік.

Біз Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінде міндеттемелер бойынша белгіленген көрсеткіштердің орындалуына қатысты ашып көрсетулерді сараладық.

Біз Топ мұнай мен газдың қорларын және ресурстарын бағалау үшін тартқан сыртқы сарапшының құзырлығын, мүмкіндіктері мен объективтілігін бағалау процедурасын орындадық. Біз сыртқы сарапшы пайдаланған алғы шарттарды бағалап, оларды макроэкономикалық көрсеткіштермен, көмірсутектерді өндіру болжамдарымен, пайдалану шығындарымен, күрделі салымдармен және Топ басшылығы бекіткен басқа да өндірістік көрсеткіштермен салыстырдық. Біз қорлар мен ресурстардың бағалауын құнсыздану активтерін, тозудың есептелуін, таусылу мен амортизацияны, сондай-ақ активтерді

Building a better
working world

Мұнай мен газдың қорларын және ресурстарын бағалау туралы ақпарат елеулі бухгалтерлік бағалаудың бөлігі ретінде шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 4-ескертпесінде ашылып көрсетілген.

пайдаланудан шығару міндеттемелерін талдауда пайдаланылған бағалаулармен салыстырдық.

Топтың 2019 жылғы Жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Топтың 2019 жылғы Жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз басқа ақпаратпен танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады. Егер жүргізілген жұмыстың негізінде біз мұндай басқа ақпарат елеулі бұрмалануды қамтиды деген тұжырымға келетін болсақ, біз бұл факт жөнінде хабарлауға міндеттіміз. Мұндай фактілер туралы мәліметтеріміз жоқ.

Басшылықтың және Аудит жөніндегі комитеттің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудит жөніндегі комитет Топтың қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын

Building a better
working world

пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз;
- ▶ шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін ұйымның қаржылық ақпаратына және Топ ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және Топ аудитінің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапты болып табыламыз.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз. Сондай-ақ біз Аудит жөніндегі комитетке тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда - тиісті сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуші мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты Партнер - Гульмира Тұрмағамбетова.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Гульмира Тұрмағамбетова
Аудитор / «Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы
№ 0000374 біліктілік куәлігі

Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігі 2005 жылғы 15 шілдеде
берген сериясы МФЮ-2 №0000003
болатын Қазақстан Республикасының
аумағында аудиторлық қызметпен
айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2020 жылғы 5 наурыз

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

		31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін		
			2018*	2017*
Миллион теңгемен	Ескерт.	2019	(Қайта есептелгені)	(Қайта есептелгені)
Түсім және басқа да кірістер				
Түсім	6	6.858.856	6.988.964	4.793.763
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың кірістеріндегі үлес, нетто	7	827.979	697.326	414.950
Қаржылық кіріс	14	240.880	161.027	122.574
Еншілес ұйымның шығуынан болған табыс	5	17.481	18.359	—
Басқа да операциялық кіріс		24.936	23.035	20.165
Түсім және басқа да кірістер жиыны		7.970.132	7.888.711	5.351.452
Шығыстар мен шығындар				
Сатып алынған мұнайдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны	8	(3.913.744)	(4.312.958)	(2.729.514)
Өндірістік шығыстар	9	(721.693)	(604.475)	(624.346)
Табыс салығынан басқа салықтар	10	(454.295)	(477.732)	(354.447)
Тозу, тауысылу және амортизация	35	(337.424)	(285.186)	(238.021)
Тасымалдау және сату бойынша шығыстар	11	(420.402)	(370.777)	(238.063)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	12	(213.967)	(213.485)	(163.780)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің және барлау мен бағалау бойынша активтердің құнсыздануы	13	(207.819)	(165.522)	(24.660)
Бірлескен кәсіпорынға салынған инвестициялардың құнсыздануын қалпына келтіру	19	—	—	14.845
Басқа да шығыстар		(7.203)	(23.283)	(34.767)
Қаржылық шығындар	14	(317.433)	(427.655)	(306.355)
Оң/(теріс) бағамдық айырма, нетто		8.479	(38.320)	67.055
Шығыстар мен шығындар жиыны		(6.585.501)	(6.919.393)	(4.632.053)
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда		1.384.631	969.318	719.399
Табыс салығы бойынша шығыстар	30	(226.180)	(279.260)	(190.285)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда		1.158.451	690.058	529.114
Тоқтатылған қызмет				
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтен түсетін пайда/(зиян)	5	6	3.453	(3.666)
Бір жылғы таза пайда		1.158.457	693.511	525.448
Мыналарға келетін бір жылғы таза пайда/(зиян)				
Бас компанияның акционерлеріне		1.197.157	695.864	443.408
Бақыланбайтын қатысу үлесі		(38.700)	(2.353)	82.040
		1.158.457	693.511	525.448

12-107 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

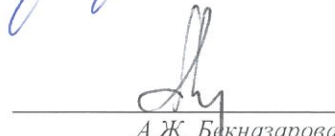
		31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін		
			2018*	2017*
Миллион теңгемен	Ескерт.	2019	(Қайта есептелгені)	(Қайта есептелгені)
Басқа да жиынтық кіріс				
<i>Келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жататын басқа да жиынтық кіріс/(зиян):</i>				
Шетелдік бөлімшелердің есептілігін қайта есептеуден болған бағамдық айырма		(32.072)	479.196	(75.011)
Салық әсері		(1.240)	—	—
Есептен шығару тобының қайта жіктелген бағамдық айырмасы		—	(476)	(424)
Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жататын жыл үшін басқа да таза жиынтық (зиян)/кіріс				
		(33.312)	478.720	(75.435)
<i>Келесі кезеңдерде пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныптауға жатпайтын өзге де жиынтық шығын:</i>				
Топтың белгіленген төлемдері бар жоспарлары бойынша актуарлық залалдарды қайта бағалау		(5.688)	(3.658)	(1.148)
Бірлескен кәсіпорындардың белгіленген төлемдері бар жоспарлары бойынша актуарлық зияндарды қайта бағалау		199	(160)	(173)
Басқа		—	—	(150)
Салық әсері		1.179	(86)	8
Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жатпайтын жыл үшін басқа да таза жиынтық шығын				
		(4.310)	(3.904)	(1.463)
Бір жылғы басқа да жиынтық (зиян)/кіріс				
		(37.622)	474.816	(76.898)
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің жиыны				
		1.120.835	1.168.327	448.550
Мыналарға келетін бір жылғы жиынтық кіріс жиыны				
Бас компанияның акционерлеріне		1.159.447	1.161.007	366.949
Бақыланбайтын қатысу үлесі		(38.612)	7.320	81.601
		1.120.835	1.168.327	448.550

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2018 және 2017 жылдардағы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені түзетулерді көрсетеді, олар туралы толық ақпарат 3-ескертпеді келтірілген.

Басқарма төрағасының орынбасары – қаржы директоры

Д.С. Қарабаев

Басқарушы директор – қаржы бақылаушысы

А.Ж. Бекназарова

Бас бухгалтер

Е.Е. Орынбаев

12-107 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

		31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін		
			2018*	2017*
Миллион теңгемен	Ескерт.	2019	(Қайта есептелгені)	(Қайта есептелгені)
Активтер				
Ұзақ мерзімді активтер				
Негізгі құралдар	15	4.484.271	4.515.170	4.080.165
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер		38.379	—	—
Барлау және бағалау бойынша активтер	16	179.897	189.800	253.326
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		9.541	24.188	27.423
Материалдық емес активтер	17	171.172	173.077	185.205
Ұзақ мерзімді банк салымдары	18	52.526	52.297	48.523
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	19	5.590.384	4.895.444	3.823.630
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер	30	73.714	97.881	98.681
Өтелуге жататын ҚҚС		133.557	113.073	96.666
Ұзақ мерзімді активтер үшін аванстар		73.367	27.176	124.907
Байланысты тараптардан алынған қарыздар мен дебиторлық берешек	22	615.546	638.528	672.449
Басқа да қаржы активтері		2.488	4.753	4.161
Басқа да ұзақ мерзімді активтер		17.162	16.942	17.401
		11.442.004	10.748.329	9.432.537
Ағымдағы активтер				
Тауар-материалдық қорлар	20	281.215	312.299	250.369
Өтелуге жататын ҚҚС		74.049	66.522	69.605
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	30	54.517	53.143	36.135
Сауда дебиторлық берешек	21	397.757	493.977	467.867
Қысқа мерзімді банк салымдары	18	359.504	386.459	1.638.941
Байланысты тараптардан алынған қарыздар мен дебиторлық берешек	22	138.719	148.615	169.502
Басқа да ағымдағы активтер	21	262.094	204.723	196.110
Ақша қаражаты мен оның баламалары	23	1.064.452	1.539.453	1.263.987
		2.632.307	3.205.191	4.092.516
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	5	7.604	61.760	24.905
		2.639.911	3.266.951	4.117.421
Активтердің жиыны		14.081.915	14.015.280	13.549.958

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

		31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін		
			2018*	2017*
Миллион теңгемен	Ескерт.	2019	(Қайта есептелгені)	(Қайта есептелгені)
Капитал және міндеттемелер				
Капитал				
Жарғылық капитал	24	916.541	916.541	709.345
Қосымша төленген капитал	24	40.794	40.794	243.876
Басқа да капитал		83	83	83
Есептілік валютасын қайта есептеу резерві		1.731.747	1.764.108	1.295.091
Бөлінбеген пайда		5.469.236	4.341.063	3.665.192
Бас компанияның акционеріне жататын		8.158.401	7.062.589	5.913.587
Бақыланбайтын қатысу үлесі	24	38.255	80.480	870.018
Капиталдың жиыны		8.196.656	7.143.069	6.783.605
Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Қарыздар	25	3.584.076	3.822.648	3.417.112
Резервтер	26	273.589	229.797	203.775
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	30	509.462	479.598	380.738
Жалдау бойынша міндеттемелер		35.996	6.550	5.314
Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем	27	—	480.250	581.578
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер		43.694	45.213	51.879
		4.446.817	5.064.056	4.640.396
Ағымдағы міндеттемелер				
Қарыздар	25	253.428	330.590	884.140
Резервтер	26	103.538	98.471	78.812
Төленуге жататын табыс салығы	30	13.011	13.272	10.081
Сауда кредиторлық берешек	28	667.861	632.739	513.851
Төленуге жататын басқа салықтар	29	86.666	105.026	101.198
Жалдау бойынша міндеттемелер		10.922	2.656	1.676
Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем	27	—	384.199	332.330
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	28	303.016	236.163	201.940
		1.438.442	1.803.116	2.124.028
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге қатысты міндеттемелер	5	—	5.039	1.929
Міндеттемелердің жиыны		5.885.259	6.872.211	6.766.353
Капитал мен міндеттемелер жиыны		14.081.915	14.015.280	13.549.958
Бір акцияның баланстық құны	24	13.154	11.424	11.195

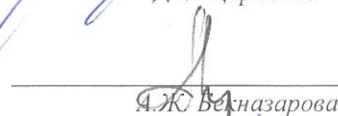
* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 3-ескертпеде келтірілген.

Басқарма төрағасының орынбасары – қаржы директоры

Д.С. Қарабаев

Басқарушы директор – қаржы бақылаушысы

А.Ж. Бекназарова

Бас бухгалтер

Е.Е. Орынбаев

12-107 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

		31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін		
			2018*	2017*
			(Қайта	(Қайта
Миллион теңгемен	Ескерт.	2019	есептелгені)	есептелгені)
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары				
Жалғасып отырған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда		1.384.631	969.318	719.399
Жалғасып отырған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда/(зиян)		6	3.453	(3.666)
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда		1.384.637	972.771	715.733
Түзетулер				
Тозу, тауысылу және амортизация	35	337.424	285.186	238.021
Негізгі құралдарды, материалдық емес активтер мен барлау және бағалау бойынша активтерді сатып алу	13	207.819	165.522	24.660
Бірлескен кәсіпорынға салынған инвестицияларды (қалпына келтіру)	19	—	—	(14.845)
Сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы		24	168	68
Ұзақ мерзімді аванстардың құнсыздануына резервті (қалпына келтіру) / есептеу	12	(11)	—	1.188
Өтпейтін қорларға резервті (қалпына келтіру) / есептеу		(2.534)	4.339	345
Сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін несие залалдарын есептеу/(қалпына келтіру)	12	1.892	(1.489)	1.056
Басқа да ағымдағы активтер бойынша күтілетін несие залалдарын есептеу / (қалпына келтіру)	12	12.246	1.225	(120)
Шығыстарға есептен шығарылған ҚҚС	12	6.910	3.031	7.923
Өтелуге жататын ҚҚС-тың құнсыздануын есептеу / (қалпына келтіру)	12	15.703	4.215	(24.158)
Сату шығыстарын шегере отырып әділ құнын түзету		—	2.291	711
Бағамдық айырма, нетто		4.142	(6.061)	(62.879)
Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және инвестициялық жылжымайтын мүліктің есептен шығарылуынан болған зиян, нетто		6.430	3.517	3.815
Мұнай өнімдерінің туынды қаржы құралдарынан болған іске асырылмаған (кірістер)/шығындар		(465)	(415)	231
Мұнай өнімдерінің туынды қаржы құралдарынан болған іске асырылған (кірістер)/шығындар		(8.410)	1.435	3.534
Мұнайды жеткізу үшін алынған аванстардың төлемін түзету (27-ескертпе)		(864.450)	(344.274)	(244.559)
Қаржылық шығындар	14	317.433	427.655	306.355
Тоқтатылған қызметтен болған қаржылық шығындар		—	85	131
Қаржылық кіріс	14	(240.880)	(161.027)	(122.574)
Тоқтатылған қызметтен түскен қаржылық кіріс		—	(66)	(427)
Еншілес ұйымдардың шығуынан болған кіріс	5	(17.481)	(18.359)	—
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың кірістеріндегі үлес, нетто	30	(827.979)	(697.326)	(414.950)
Қаржылық кепілдіктерде өзгеріс		(6.956)	1.405	1.381
Резервтердегі өзгеріс	26	2.967	6.711	(9.896)
Айналым капиталын түзетуге дейінгі операциялық пайда				
		328.461	650.539	410.744

12-107 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Миллион теңгемен	31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін		
	2019	2018* (Қайта есептелгені)	2017* (Қайта есептелгені)
Өтелуге жататын ҚҚС-тың алдын ала төлеміндегі өзгеріс	(28.070)	(12.250)	(9.466)
Тауар-материалдық қорлардағы өзгеріс	11.710	(55.606)	(53.833)
Сауда дебиторлық берешектегі және басқа да ағымдағы активтердегі өзгеріс	11.466	26.369	(17.795)
Сауда және басқа да кредиторлық берешектегі және келісімшарттық міндеттемелердегі өзгеріс	(23.578)	(39.896)	61.908
Мұнайды жеткізу үшін алынған аванстардағы өзгеріс (27-ескертпе)	—	172.322	175.133
Төленуге жататын басқа да салықтардағы өзгеріс	(19.916)	28.022	81.303
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары	280.073	769.500	647.994
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер	126.461	160.061	271.783
Туынды қаржы құралдары бойынша (төлемдер)/түсімдер, нетто	(7)	(225)	57
Төленген табыс салығы	(161.979)	(186.199)	(112.605)
Алынған сыйақы	118.207	134.365	104.804
Төленген сыйақы	(238.954)	(248.341)	(216.640)
Операциялық қызметтен түскен таза ақша ағындары	123.801	629.161	695.393
Инвестициялық қызметтен түсетін ақша ағындары			
Банк салымдарын алу/(орналастыру), нетто	28.987	1.295.272	(457.273)
Негізгі құралдарды, материалдық емес активтерді, инвестициялық жылжымайтын мүлікті және барлау әрі бағалау активтерін сатып алу	(444.193)	(430.305)	(464.353)
Негізгі құралдарды, материалдық емес активтерді, инвестициялық жылжымайтын мүлікті және барлау әрі бағалау активтерін сатудан түскен түсімдер	42.776	8.711	1.408
Еншілес ұйымдарды сатудан ақша қаражатының түсімі (5-ескертпе)	56.760	18.112	9.151
Сатып алынған еншілес ұйымдардың ақша қаражаты	—	—	181
Сатып алулар және бірлескен кәсіпорындардың жарғылық капиталына жарналар	(889)	(1.467)	(3)
Бірлескен кәсіпорындарды сатудан ақша қаражатының түсуі (19-ескертпе)	—	2.000	—
Бірлескен кәсіпорындарға жарнаны қайтару	—	93.072	1.715
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	(56.516)	(64.716)	(184.708)
Байланысты тараптарға берілген қарыздарды өтеу (31-ескертпе)	47.656	40.984	455
Борыштық құралдарды алу / (сатып алу)	454	244	(332)
Бірлескен кәсіпорынның акционерінен алынатын вексель бойынша түсімдер (31-ескертпе)	5.403	29.174	—
Инвестициялық қызметтен түскен/(пайдаланылған) таза ақша ағындары	(319.562)	991.081	(1.093.759)
Қаржылық қызметтен ақша ағындары			
Қарыздар бойынша түсімдер (25-ескертпе)	271.772	1.249.907	1.508.170
Қарыздарды өтеу (25-ескертпе)	(444.656)	(2.069.977)	(689.074)
Самұрық-Қазына мен ҚР Ұлттық Банкіне төленген дивидендтер (24-ескертпе)	(36.998)	(36.273)	(45.878)
Бақыланбайтын үлес акционерлеріне төленген дивидендтер (24-ескертпе)	(5.693)	(6.390)	(12.416)
Еншілес ұйымның меншікті акцияларды сатып алуы (24-ескертпе)	(2.318)	(642.524)	—
Самұрық-Қазынаның пайдасына бөлу	(36.297)	(13.553)	(22.652)
Жалдаудың негізгі борышы бойынша міндеттемелерді өтеу	(16.181)	(1.558)	(1.069)

12-107 бет аратығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Миллион теңгемен	31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін		
	2019	2018* (Қайта есептелгені)	2017* (Қайта есептелгені)
Қаржылық қызметтен түскен/(пайдаланылған) ақша қаражатының таза қозғалысы	(270.371)	(1.520.368)	737.081
Айырбас бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен оның баламаларына өсері	(14.985)	179.467	22.437
Күтілетін несие залалдарының резервіндегі өзгеріс	(279)	(98)	—
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеріс	(481.396)	279.243	361.152
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	1.545.848	1.266.605	905.453
Жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	1.064.452	1.545.848	1.266.605

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы толық ақпарат 3-ескертеде келтірілген.

АҚШАЛАЙ ЕМЕС ЖӘНЕ БАСҚА ДА АЙНАЛИМДАР: ҚОСЫМША АШЫП КӨРСЕТУ

Мына елеулі ақшасыз және өзге де операциялар ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталды:

Ұзақ мерзімді активтер үшін кредиторлық берешек

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы негізгі құралдарды сатып алу үшін кредиторлық берешек 97.382 миллион теңгеге (2018: 41.609 миллион теңге, 2017: 11.795 миллион теңге) ұлғайды.

Негізгі құралдарды сатып алу

2018 және 2017 жылдары Топ негізгі құралдардың түсімдері құрамында танылған 33.216 миллион теңге және 135.393 миллион теңге сомаға банктік аккредитивтер (бөліп төлеу) есебінен негізгі құралдарды алды (25-ескерте).

Газ құбырларының салымы

2018 жылы Компания Самұрық-Қазынадан алынған және қосымша төленген капитал ретінде танылған газ құбырларына айырбас ретінде 207.196 миллион теңге жалпы сомаға жай акцияларды шығарды (24-ескерте).

Жер қойнауын пайдалану келісімшарттары бойынша серіктестерден алынған қарыздарды есептен шығару және қарыздар бойынша шығындарды капиталға айналдыру

Топ және оның серіктестері 2019 жылы жер қойнауын пайдалануға арналған бір және 2018 жылы екі келісімшартты ерікті түрде бұзды. Бұл жобалар кэрри-қаржыландыру қағидаты бойынша қаржыландырылды, соған сәйкес Топ шығыстарының үлесін жоба серіктестері қаржыландырды. Мұндай қаржыландыру Топтың қарыздарында көрсетілді және коммерциялық өндіру басталғаннан кейін және оң ақша ағындары болған жағдайда төленуі тиіс. Жобалардың тоқтатылуына орай, Топ 2019 жылы 110.930 миллион теңгеге және 2018 жылы 53.263 миллион теңгеге тиісті қарыздарды есептен шығарды (25-ескерте).

Сыйақыларды капиталға айналдыру

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ қарыздар бойынша сыйақыларды 2.525 миллион теңге (2018 жыл: 21.715 миллион теңге, 2017 жыл: 26.532 миллион теңге) мөлшерінде негізгі құралдардың баланстық құнында капиталға айналдырды (25-ескерте).

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

АҚШАЛАЙ ЕМЕС ЖӘНЕ БАСҚА ДА АЙНАЛЫМДАР: ҚОСЫМША АШЫП КӨРСЕТУ (жалғасы)

Қаржы кепілдігі

2019 жылдың ішінде Топ бірлескен кәсіпорындардың қарыздарын қамтамасыз ету үшін солар үшін қаржылық кепілдігін берді. Бастапқы мойындау кезінде қаржылық кепілдіктің әділ құны 11.162 миллион теңгеге тең болды және бірлескен кәсіпорынға салынған инвестициялардың баланстық құнының ұлғаюы ретінде танылды (2018 және 2017 жылдары: нөл) (19-ескертпе).

Басқарма төрағасының орынбасары – қаржы директоры

Д.С. Қарабаев

Басқарушы директор – қаржы бақылаушысы

А.Ж. Бекназарова

Бас бухгалтер

Б.Е. Орынбаев

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

	Бас компанияның акционерлеріне келеді						
	Есептілік валютасын қайта есептеу резерві			Бөлінбеген пайда		Бақылан-байтын қатысу үлесі	
Миллион теңгемен	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Басқа да капитал	Есептеу резерві	Жиыны	Жиыны	Жиыны
2016 жылдың 31 желтоқсанына	696.377	243.655	222	1.370.264	3.322.319	5.632.837	801.560
Бір жылғы таза пайда	-	-	-	-	443.408	443.408	82.040
Басқа да жиынтық залал	-	-	-	(75.173)	(1.286)	(76.459)	(439)
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	-	-	(75.173)	442.122	366.949	81.601
Жарғылық капиталға жарна	12.968	221	-	-	-	13.189	-
Дивидендтер (24-ескертпе)	-	-	-	-	(45.879)	(45.879)	(13.269)
Самұрық-Қазынаның бөлуі (24-ескертпе)	-	-	-	-	(23.634)	(23.634)	-
Самұрық-Қазынамен операциялар (24-ескертпе)	-	-	-	-	(29.736)	(29.736)	-
Акциялар негізіндегі төлемдер бойынша опциондарды орындау	-	-	(131)	-	-	(131)	131
Акциялар негізіндегі төлемдер бойынша опциондарды алу	-	-	(8)	-	-	(8)	(5)
2017 жылғы 31 желтоқсанға	709.345	243.876	83	1.295.091	3.665.192	5.913.587	870.018
							6.783.605

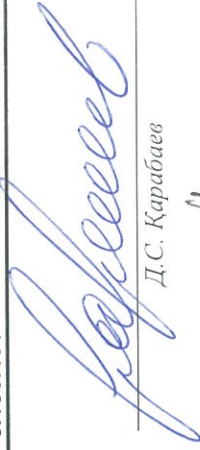
КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Миллион теңгемен	Бас компанияның акционерлеріне келеді						
	Есептілік валютасын қайта есептеу резерві				Бөлінбеген пайда		Бақылан-байтын қатысу үлесі
	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Басқа да капитал	Есептеу резерві	Жиыны	Жиыны	Жиыны
2017 жылғы 31 желтоқсанға	709,345	243,876	83	1,295,091	3,665,192	5,913,587	6,783,605
9 ХҚЕС пен 15 ХҚЕС-ті қолданудан болған әсер	—	—	—	—	(12,391)	(12,391)	(12,397)
2018 жылғы 1 қаңтарға	709,345	243,876	83	1,295,091	3,652,801	5,901,196	6,771,208
Бір жылғы таза пайда	—	—	—	—	695,864	695,864	693,511
Басқа да жиынтық кіріс	—	—	—	469,017	(3,874)	465,143	474,816
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	—	—	—	469,017	691,990	1,161,007	1,168,327
Жарғылық капиталға жарна (24-ескертпе)	207,196	(203,082)	—	—	—	4,114	—
Дивидендтер (24-ескертпе)	—	—	—	—	(36,272)	(36,272)	(42,472)
Самұрық-Қазынаның бөлуі (24-ескертпе)	—	—	—	—	(27,383)	(27,383)	—
Самұрық-Қазынамен операциялар (24-ескертпе)	—	—	—	—	(88,546)	(88,546)	—
Еншілес компанияны сатып алу	—	—	—	—	—	—	345
Еншілес компанияның меншікті акцияларын сатып алу (24-ескертпе)	—	—	—	—	148,473	148,473	(790,997)
2018 жылғы 31 желтоқсанға	916,541	40,794	83	1,764,108	4,341,063	7,062,589	80,480
							7,143,069

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

	Бас компанияның акционерлеріне келеді						
	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Басқа да капитал	Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	Бөлінбеген пайда	Жиыны	Бақылан-байтын қатысу үлесі
Миллион теңгемен							
2018 жылғы 31 желтоқсанға	916.541	40.794	83	1.764.108	4.341.063	7.062.589	80.480
16 ХҚЕС-ті қолдану (3-ескертпеле)	-	-	-	-	(4.268)	(4.268)	(910)
2019 жылғы 1 қаңтарға (қайта есептелген)	916.541	40.794	83	1.764.108	4.336.795	7.058.321	79.570
Бір жылғы таза пайда	-	-	-	-	1.197.157	1.197.157	(38.700)
Басқа да жиынтық (залал)/кіріс	-	-	-	(32.361)	(5.349)	(37.710)	88
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	-	-	(32.361)	1.191.808	1.159.447	(38.612)
Дивидендтер (24-ескертпеле)	-	-	-	-	(36.998)	(36.998)	(4.138)
Самұрық-Қазынаның бөлуі (24-ескертпеле)	-	-	-	-	(6.194)	(6.194)	-
Самұрық-Қазынамен операциялар (24-ескертпеле)	-	-	-	-	(14.184)	(14.184)	-
Еншілес компанияның меншікті акцияларын сатып алу (24-ескертпеле)	-	-	-	-	(1.991)	(1.991)	(473)
Акцияларға иелік ету үлесін өзгертпестен жарғылық капиталға жарна	-	-	-	-	-	-	1.908
2019 жылғы 31 желтоқсанға	916.541	40.794	83	1.731.747	5.469.236	8.158.401	38.255
							8.196.656

Басқарма төрағасының орынбасары – қаржы директоры

Д.С. Қарабаев

Басқарушы директор – қаржы бақылаушысы

А.Ж. Бекназарова

Бас бухгалтер

Е.Е. Орынбаев

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі мәтін бойынша – «Компания», «ҚазМұнайГаз» немесе «Бас компания») 2002 жылғы 27 ақпанда Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 20 ақпандағы № 811 Жарлығының және Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі мәтін бойынша – «Үкімет») 2002 жылғы 25 ақпандағы № 248 Қаулысының негізінде жабық акционерлік қоғам ретінде құрылған Қазақстан Республикасының мұнай-газ кәсіпорны болып табылады. Компания «Қазақойл» ЖАҚ Ұлттық мұнай-газ компаниясы (бұдан әрі мәтін бойынша – «Қазақойл» ҰМК) мен «Мұнай және газ көлігі» Ұлттық компаниясының (бұдан әрі мәтін бойынша – «МГК») қосылуы нәтижесінде құрылды. Бірігудің нәтижесінде «Қазақойл» ҰМК мен МГК-ның барлық активтері мен міндеттемелері, оның ішінде осы компаниялар иелік еткен барлық кәсіпорындардағы қатысу үлестері ҚазМұнайГазға берілді. 2004 жылдың наурызында Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания акционерлік қоғам болып қайта тіркелді.

2006 жылғы 8 маусымнан бастап Компанияның жалғыз акционері «Самұрық» Мемлекеттік активтері басқару бойынша қазақстандық холдинг» АҚ (бұдан әрі «Самұрық») болып табылды, әрі ол 2008 жылдың қазанында «Қазына» Тұрақты Даму Қорымен бірігіп, осылайша «Самұрық-Қазына» Ұлттық Әл-ауқат Қоры» АҚ-ын (бұдан әрі «Самұрық-Қазына») құрды. Үкімет Самұрық-Қазынаның жалғыз акционері болып табылады. 2015 жылғы 7 тамызда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі («ҚР Ұлттық Банкі») Самұрық-Қазынадан Компания үлесінің 10%-ын және бір акциясын сатып алды.

2019 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның 54 операциялық компанияда (2018 жылы: 57, 2017 жылы: 52) қатысу үлесі болды (бұдан әрі мәтін бойынша – «Топ»).

Компанияның тіркелген кеңсежайы мына мекенжайда орналасқан: Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қ., Қонаев көшесі, 8.

Топ қызметінің негізгі бағыттарына өзгесінен басқа мыналар кіреді:

- мұнай-газ саласында мемлекеттің саясатына қатысу;
- келісімшарттарға үлестік қатысу арқылы жер қойнауын пайдалану келісімшарттарында мемлекеттік мүдделерді білдіру; және
- көмір сутегілерді барлау, әзірлеу, өндіру, қайта өңдеу, өткізу, тасымалдау, мұнай құбырлары мен газ құбырларын және мұнай-газ өндіру инфрақұрылымын жобалау, салу, пайдалану мәселелері бойынша корпоративтік басқару және мониторинг жасау.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке Компанияның және ол бақылайтын еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі кіреді (33-ескертпе).

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығаруға Компанияның Басқарма төрағасының орынбасары - қаржы директоры, Басқарушы директоры - қаржы бақылаушысы және Бас бухгалтері 2020 жылғы 5 наурызда бекітті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік, есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде ашылып көрсетілген операцияларды қоспағанда, бастапқы құн бойынша бағалау қағидатына сәйкес әзірленді. Осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі барлық мәндер, арнайы аталған жағдайларды қоспағанда, миллиондарға дейін дөңгелектенген.

Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікті білдіру валютасының бірлігін мыңнан миллионға өзгертті, өйткені Топ бұл амал шоғырландырылған қаржылық есептілікті пайдаланушылар үшін барынша орынды болып табылады деп есептейді.

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Топтың мұндай шоғырландырылған қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХКЕС» жөніндегі Кеңес) бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХКЕС») сәйкес әзірленді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Сәйкестік туралы мәлімдеме (жалғасы)**

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау белгілі бір маңызды есептік бағалауды қолдануды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан есеп саясатын қолдану барысында жол берулер бойынша пікірлер қолдануды талап етеді. Жоғары күрделілік деңгейі мен жол берулерді қолдануды қамтитын қолданылу саласы, сондай-ақ бағалау мен жол берулерді қолдану Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі үшін елеулі болып табылатын салалар *4-ескертпеде* ашылған.

Шетел валютасын қайта есептеу*Функционалдық валюта және білдіру валютасы*

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған әрбір кәсіпорнының қаржылық есептілігінің элементтері кәсіпорын өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық орта валютасын пайдалана отырып бағаланады («функционалдық валюта»). Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның функционалдық валютасы болып табылатын теңгемен көрсетілген.

Операциялар мен шоттардың сальдосы

Шетелдік валютадағы операциялар операциялар жүзеге асырылған күнгі валюта бағамы пайдаланыла отырып, функционалдық валютаға қайта есептеледі. Мұндай операциялар бойынша есептеулер нәтижесінде туындаған бағамдық айырмашылықтардан және есепті күнгі бағамдар бойынша шетел валютасында берілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеуден түскен кірістер мен шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу немесе қайта есептеу кезінде туындайтын айырмалар, Топтың шетелдік бөлімшелерге таза инвестицияларын хеджирлеудің бір бөлігі ретінде айқындалған монетарлық баптарды қоспағанда, пайда немесе зиян құрамында танылады. Бұл баптар инвестициялардың пайда немесе зиян құрамынан шығуы сәтіне жинақталған соманы қайта жіктей отырып таза инвестициялар шығарылғанға дейін басқа жиынтық кірістің құрамында танылады. Бұл монетарлық баптар бойынша бағамдық айырмаларға тән салық төлемдері мен несиелер басқа да жиынтық кірістің құрамында танылады.

Топтың кәсіпорындары

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес ұйымдарының, бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компанияларының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістері, шығындары және қаржылық позициясы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- қаржылық жағдай туралы ұсынылған есептердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күнге жабу бағамдары бойынша қайта есептеледі;
- жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам бағамдардың жиынтық әсерінің операция жүзеге асырылған күнгі бағамға ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операциялар жүзеге асырылған күнгі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- барлық бағамдық айырмалар өзге жиынтық кірісте жеке компонент ретінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)****Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)***Валюталарды айырбастау бағамдары*

Қазақстан Қор Биржасында («ҚҚБ») белгіленген орташа есептелген валюта айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады.

ҚҚБ-ның 2019 жылғы 31 желтоқсандағы айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 382,59 теңгені құрады. Бұл бағам 2019 жылғы 31 желтоқсанға АҚШ долларымен берілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеу үшін қолданылды (2018 жылы: 1 АҚШ доллары үшін 384,20 теңге, 2017 жылы: 332,33). ҚҚБ 2020 жылғы 5 наурыздағы айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 380,53 теңгені құрады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ**Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер**

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қабылданған есепке алу қағидаттары, 2019 жылдың 1 қаңтарына күшіне енген қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топтың жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолданылған қағидаттарға сәйкес келеді. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енген қандай-да бір басқа стандарттарды, түсіндірмелерді және түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Топ «Жалдау» 16 ХҚЕС-ті (IFRS) 2019 жылы алғаш рет қолданды. Мұндай өзгерістердің сипаты мен әсері туралы ақпарат төменде ашылып көрсетілген. Сондай-ақ Топ алғаш рет 2019 жылы кейбір түзетулер мен түсіндірмелерді қолданды, бірақ олар оның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау»

16 ХҚЕС (IFRS) 17 ХҚЕС-ті (IAS) «Жалдау» ауыстырады, 4 КРМФО (IFRIC) «Келісімде жалдау белгілерінің болуын айқындау» түсіндірмесі, 15 ПКР (SIC) «Операциялық жалдау – стимулдар» түсіндірмесі және 27 ПКР (SIC) «Заңгерлік жалдау нысаны бар операциялардың мәнін айқындау» түсіндірмесі. Стандарт жалдау туралы ақпаратты мойындау, бағалау, ұсыну және ашып көрсету қағидаттарын белгілейді және жалға алушылардың баланста жалдау шарттарының көпшілігінің көрсетуін талап етеді.

16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес жалға беруші үшін есепке алу тәртібі 17 ХҚЕС-пен (IAS) салыстырғанда іс жүзінде өзгермейді. Жалға берушілер 17 ХҚЕС (IAS) сияқты дәл сондай жіктеу қағидаттарын пайдалана отырып жалдауды жіктеуді жалғастыратын болады, бұл ретте екі жалдау түрін бөліп көрсетеді: операциялық және қаржылық. Осылайша, 16 ХҚЕС (IFRS) қолдану Топ жалға беруші болып табылатын жалдау шарттарының есепке алынуына әсерін тигізбеді.

Топ 16 ХҚЕС-ті (IFRS) 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап түрлендірілген ретроспективті әдісті пайдалана отырып қолданды. Бұл әдіске сай стандарт бастапқы мойындау күніне стандартты бастапқы қолданудың жалпы әсерін мойындай отырып ретроспективті түрде қолданылады. Стандартқа өту кезінде Топ бастапқы мойындау күніне 17 ХҚЕС-ті (IAS) және 4 КРМФО (IFRIC) Түсіндірмелерін қолдана отырып стандартты жалдау шарттары ретінде бұрын сәйкестендірілген шарттарға ғана қолдануға мүмкіндік беретін іс жүзіндегі сипаттағы жеңілдетуді пайдалануды шешті. Сондай-ақ Топ солар бойынша жалдаудың басталу күні мен стандартты алғаш рет қолдану күніне жалдау мерзімі 12 айдан артық мерзімді құрайтын және сатып алуға арналған опционды (қысқа мерзімді жалдау) қамтымайтын жалдау шарттары үшін, сондай-ақ соларда базалық активтің төмен құны бар (құны төмен активтерді жалдау) жалдау шарттары үшін мойындаудан босатуды пайдалануды шешті, құнсыздану мәніне тексеруге балама ретінде алғаш рет қолдану күніне дейін тікелей жалдау шарттарының ауыртпалық сипатына талдауды пайдаланды және егер шартта жалдауды ұзартуға немесе тоқтатуға опцион қамтылса, жалдау мерзімін айқындау кезінде өтіп кеткен күнмен пайымдауды пайдаланды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау» (жалғасы)

16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың 2019 жылғы 1 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепке әсері:

Миллион теңгемен	1 қаңтарға 2019 жылғы
Активтер	
Негізгі құралдар (15-ескертпе)	(524)
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	44.398
Ұзақ мерзімді активтер үшін аванстар	(2.364)
Активтер жиыны	41.510
Капитал	
Бөлінбеген пайда	(4.268)
Бақыланбайтын қатысу үлесі	(910)
	(5.178)
Міндеттемелер	
Жалдау бойынша міндеттемелер	46.688
Капитал мен міндеттемелер жиыны	41.510

Шарттың жасалу сәтіне Топ жалдау келісімі жалдау болып табылатындығын не болмаса белгілерін қамтитындығын бағалайды. Өзгеше айтқанда, Топ шарт сәйкестендірілген активті белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде өтемақының орнына пайдаланылуын бақылау құқығын беретіндігін айқындайды.

(a) 16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану әсерінің сипаты

Топтың түрлі қондырғыларды, машиналарды, көлік құралдары мен басқа да жабдықты жалдау шарттары бар. 16 ХҚЕС (IFRS) қолданғанға дейін Топ жалдау қатынастарының басталу күніне әрбір жалдау шартын (сол бойынша жалға алушы болған) қаржылық жалдау ретінде немесе операциялық жалдау ретінде жіктелді. Егер Топқа жалға алынған активті иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер мен пайда іс жүзінде берілген болса, жалдау шарты қаржылық жалдау ретінде жіктелді; өйтпеген жағдайда жалдау шарты операциялық жалдау ретінде жіктелді. Қаржылық жалдау жалға алынған мүліктің әділ құны бойынша жалдау мерзімінің басталу күніне капиталдандырылды немесе егер бұл сома аз болса, - ең аз жалдау төлемдерінің дисконтталған құны бойынша. Жалдау төлемдері пайыздар (қаржыландыру шығындары ретінде танылған) арасында бөлінді және жалдау бойынша міндеттемелер азайды. Операциялық жалдау жағдайында жалға алынған мүліктің құны капиталданбады, ал жалдау төлемдері жалдау шығыстары ретінде пайданың немесе зиянның құрамында жалдау мерзімінің бойына тікжелілік әдіспен мойындалды. Барлық аванстық жалдау төлемдері мен есептелген жалдау төлемдері алынған аванстар, сауда кредиторлық берешек және тиісінше басқа да ағымдағы міндеттемелер ретінде танылды.

16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың нәтижесінде Топ, қысқа мерзімді жалдаудан және төмен құны бар активтерді жалдаудан басқа, барлық жалдау шарттарын мойындауға және бағалауға бірыңғай тәсілді пайдалануды бастады. Топ стандартта көзделген іс жүзіндегі сипаттағы айрықша ауыспалы талаптар мен жеңілдіктерді қолданды.

Бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалдау

Бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалдау үшін Топ бастапқы мойындау күніне мойындалған активтер мен міндеттемелердің бастапқы баланстық құнын өзгертпеді (яғни жалдау бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер мен міндеттемелер 17 ХҚЕС-ті (IAS) қолдана отырып танылған жалдау бойынша активтердің және жалдау бойынша міндеттемелердің көлеміне тең сомада бағаланды). 16 ХҚЕС (IFRS) талаптары мұндай жалдауға 2019 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

(а) 16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану әсерінің сипаты (жалғасы)

Бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген жалдау

Топ, қысқа мерзімді жалдаудан және төмен құны бар активтерді жалдаудан басқа, бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген жалдау үшін пайдалану құқығы нысанындағы активтер мен жалдау бойынша міндеттемелерді мойындады. Жалдау шарттарының көпшілігі бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер баланстық құны бойынша бағаланды, егер стандарт әрдайым қолданғандай болса, бірақ бастапқы мойындау күніне қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталған. Кейбір жалдау шарттарында пайдалану құқығы нысанындағы активтер бұрын мойындалған мұндай жалдауға орай күні бұрын жүзеге асырылған немесе есептелген жалдау төлемдерінің көлеміне түзете отырып, жалдау бойынша міндеттемелерге тең көлем бойынша мойындалды. Жалдау бойынша міндеттемелер бастапқы мойындау күніне қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталған қалған жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша танылды.

Төменде 2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша жалдау міндеттемелері 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша операциялық жалдаудың шарттық міндеттемелерімен салыстырып тексеру көрсетілген:

Миллион теңгемен

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер	71.902
2019 жылғы 1 қаңтарға орташа алынған мөлшерлеме	8,12%
2019 жылғы 1 қаңтарға қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесі бойынша дисконт әсері	(20.840)
2019 жылғы 1 қаңтарға операциялық жалдау бойынша дисконтталған шарттық міндеттемелер	51.062
Минусы қысқа мерзімді жалдаумен және құны төмен активтерді жалдаумен байланысты шарттық міндеттемелер	(4.374)
Бұрын қаржылық жалдау ретінде жіктелген жалдаумен байланысты шарттық міндеттемелерді қоса	9.206
2019 жылғы 1 қаңтарға жалдау бойынша міндеттемелер	55.894

(б) Жаңа есеп саясатының негізгі ережелері

Төменде бастапқы мойындалған күннен бастап қолданылған 16 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудың нәтижесінде Топтың жаңа есеп саясатының негізгі ережелері көрсетілген:

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Топ жалдаудың басталу күніне (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күнге) пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзете отырып жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залалды шегере отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құнына жалдау бойынша мойындалған міндеттемелердің көлемі, болған бастапқы тікелей шығындар және жалдаудың басталу күніне немесе жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып жасалған жалдау төлемдері жатады. Пайдалану құқығы нысанындағы актив келесі кезеңдердің барынша қысқасы бойына тікжелілік әдіспен амортизацияланады: активтің пайдалы қызмет етуінің болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер құнсыздану мәніне тексеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

(б) *Жаңа есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)*

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдаудың басталу күніне Топ жалдау мерзімінің ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін мойындайды. Жалдау төлемдеріне алынуға жататын жалдау бойынша кез келген ынталандыратын төлемдерді, индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болатын құбылмалы жалдау төлемдерін және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленетін сомаларды шегере отырып белгіленген төлемдер (оның ішінде іс мәні бойынша белгіленген төлемдер) жатады. Жалдау төлемдеріне, егер Топтың бұл опционды орындайтындығына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционын орындау бағасы және егер жалдау мерзімі Топтың жалдауды тоқтату опционын әлеуетті орындауын көрсететін болса, жалдауды тоқтату үшін айыппұлдарды төлеу жатады. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болмайтын құбылмалы жалдау төлемдері мұндай төлемдердің жүзеге асырылуына әкеп соқтыратын оқиға немесе талап орын алатын кезеңде шығыстар ретінде танылады. Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін Топ қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Жалдаудың басталу күнінен кейін жалдау бойынша міндеттемелер көлемі пайыздардың есептелуін көрсету үшін ұлғайтылады және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азайтылады.

Қысқа мерзімді жалдау және төмен құны бар активтерді жалдау

Топ қысқа мерзімді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды негізгі құралдарды өзінің қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни жалдаудың басталу күніне көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын мерзімді құрайтын және сатып алу опционын қамтымайтын шарттарға) қолданады. Қысқа мерзімді жалдау мен төмен құны бар активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімінің ішінде желілік әдіспен шығыс ретінде танылады.

Ұзарту опционымен жасалған шарттарда жалдау мерзімін айқындау кезіндегі елеулі пайымдаулар

Топ жалдау мерзімін соларға қатысты жалдауды ұзарту опционы көзделген кезеңдермен бірге, егер ол орындалады деген жеткілікті сенімділік болса, немесе егер ол орындалмайды деген жеткілікті сенімділік болса, соған қатысты жалдауды тоқтату опционы көзделген кезеңдермен бірге жалдау кезеңі мерзімінен бұрын тоқтатылуға жатпайтын ретінде айқындайды.

«Пайдаға салынатын салықты есептеу қағидаларына қатысты белгісіздік» 23 КРМФО (IFRIC) түсіндіру

Түсіндіру салықтық баяндауларға қатысты белгісіздік болған талаптарда пайдаға салынатын салықтарды есепке алу тәртібін қарастырады, бұл «Пайда салықтары» 12 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылуына әсер етеді. Түсіндіру 12 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жатпайтын салықтар мен алымдарға қолданылмайды, сондай-ақ айқындалмаған салықтық баяндаулармен байланысты пайыздар мен айыппұлдарға қатысты талаптарды қамтымайды. Атап айтқанда, түсіндіру келесі мәселелерді түсіндіреді:

- ұйым айқындалмаған салықтық баяндауларды бөлек қарастырма;
- ұйым салық органдарының салықтық баяндауларды тексеруге қатысты жасайтын жорамалдар;
- ұйым салық салынатын пайданы (салық залалын), салық базасын, пайдаланылмаған салық залалдарын, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен салық мөлшерлемелерін қалайша айқындайды;
- ұйым фактілер мен жағдайлардың өзгеруін қалайша қарастырады.

Топ әрбір анықталмаған салық түсіндірмесін бөлек немесе бір немесе бірнеше басқа анықталмаған салық түсіндірмелерімен бірге талқылау қажеттілігін айқындайды және белгісіздікті шешу нәтижесін барынша дәл болжауға мүмкіндік беретін тәсілді пайдаланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

«Пайдаға сатылатын салықты есептеу қағидаларына қатысты белгісіздік» 23 КРМФО (IFRIC) түсіндіру (жалғасы)

Топ пайда салығын есептеу қағидаларына қатысты белгісіздікті анықтау кезінде елеулі пайымдауды қолданады. Топ өз қызметін күрделі халықаралық ортада жүзеге асыратындықтан, бұл түсіндіруді қолдану оның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер ете алатындығын саралады. Түсіндіруді қолдану кезінде Топ трансферттік баға белгілеумен байланысты қандай да бір белгісіз салық түсіндірмесінің бар екендігін саралады. Компанияның және оның еншілес ұйымдарының түрлі юрисдикциялардағы салық декларацияларына трансферттік баға белгілеумен байланысты есептен шығарулар жатады және салық органдары бұл салық түсіндірмелерімен келіспеуі де мүмкін. Топ салық заңнамасының талаптарын орындайтындығын ескере отырып және трансферттік баға белгілеудің қолданылатын практикасын талдауына сүйене отырып, Топ салық органдары қолданатын салық түсіндірмелерінің (оның ішінде оның еншілес ұйымдары қолданатын түсіндірмелер) салық органдарымен қабылдануы ықтимал болып табылады деген тұжырымға келді. Бұл түсіндіру Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

«Әлеуетті теріс өтеумен мерзімінен бұрын өтеу туралы талаптар» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай борыштық құрал шартта көзделген акша ағындары «борыштың негізгі сомасының және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздардың есебінен төлемдер» болып табылатындығы («акша ағындары» критерийлері) және құрал мұндай жіктеуге жол беретін тиісті бизнес-модельдің шеңберінде ұсталатын құрал екендігі талабымен басқа да жиынтық кіріс арқылы амортизацияланған құны немесе әділ құны бойынша бағалана алады. 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер қаржы активі шарттың мерзімінен бұрын бұзылуына әкеп соқтыратын оқиғаға немесе жағдайға қарамастан және қай тараптың шарттың мерзімінен бұрын бұзылуы үшін негізделген өтемақыны төлейтіндігіне немесе алатындығына қарамастан «акша ағындарының» критерийлерін қанағаттандыратындығын түсіндіреді. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

«Бағдарламаға өзгерістерді енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу» 19 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

19 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер бағдарламаның өзгеруі, бағдарламаның қысқаруы немесе бағдарлама бойынша міндеттемелердің өтелуі есепті кезең ішінде болған жағдайларда есепке алу тәртібін қарастырады. Түзетулер, егер бағдарламаға өзгерістерді енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу жылдық есепті кезеңнің ішінде болса, ұйым белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған және бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақы мен мұндай оқиғадан кейін бағдарламаның активтерін көрсететін актуарлық жорамалдарға сүйене отырып, бағдарламаға өзгерістер енгізілгеннен, қысқартылғаннан кейін немесе бағдарлама бойынша міндеттемелер толық өтелгеннен кейін кезеңнің қалған бөлігіне қатысты ағымдағы кезеңдегі қызметтердің құнын айқындауы тиіс. Сондай-ақ ұйым бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақыларды көрсететін белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған және бұл оқиғадан кейін бағдарлама активтерін; және белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, бағдарламаға өзгерістер енгізілгеннен, қысқартылғаннан кейін немесе бағдарлама бойынша міндеттемелер толық өтелгеннен кейін кезеңнің қалған бөлігіне қатысты пайыздардың таза көлемін айқындау.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені есепті кезеңде бағдарлама өзгерген жоқ, сол бойынша міндеттемелер қысқарған немесе өтелген жоқ.

«Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар» 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

Түзетулер, ұйым 9 ХҚЕС-ті (IFRS) соларға үлестік қатысу әдісі қолданылмайтын, бірақ мәнінде қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға таза инвестицияның бір бөлігін құрайтын (ұзақ мерзімді салымдар) қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға ұзақ мерзімді салымдарды қолдануы тиіс екендігін түсіндіреді. Бұл түсіндіру маңызды болып табылады, өйткені ол мұндай ұзақ мерзімді салымдарға 9 ХҚЕС-те (IFRS) күтілетін несие залалдарының моделі қолданылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

«Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар» 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер (жалғасы)

Сондай-ақ түзетулерде, 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану кезінде ұйым қауымдасқан ұйым немесе бірлескен кәсіпорын шеккен залалдарды, не болмаса *«Қауымдасқан ұйымдарға немесе бірлескен кәсіпорындарға сатынған инвестициялар» 28 ХҚЕС (IAS)* қолдану салдарынан туындайтын қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға салынған таза инвестицияның түзетулері ретінде танылған таза инвестицияның құнсыздануынан болған залалдарды назарға алмайтындығы түсіндіріледі.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді, өйткені Топтың ағымдағы практикасы осы өзгерістерге сәйкес келеді.

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2015-2017 жж.

3 ХҚЕС (IFRS) «Бизнестерді біріктіру»

Түзетулерде, егер ұйым бірлескен операция болып табылатын бизнеске бақылау алса, бірлескен операцияның активтері мен міндеттемелеріндегі қатысу үлестерін әділ құны бойынша қайта бағалауды қоса алғанда, ол кезең-кезеңімен жүзеге асырылатын бизнестерді біріктіруге қатысты талаптарды қолданылуы тиіс екендігі түсіндірілген. Бұл ретте иемденуші бірлескен операциялардағы бұрын болған барлық қатысу үлесін қайта бағалауы тиіс. Ұйым бұл өзгерістерді бизнесті біріктіруге қолданады, әрі солар үшін иемдену күні немесе 2019 жылғы 1 қаңтарға немесе кейін басталатын алғашқы есепті кезеңнің басталуына немесе кейін келеді. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі.

Бұл түзетулер Топтың соның шеңберінде бірлескен бақылауды алатын операциялардың жоқтығына орай оның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

11 ХҚЕС (IFRS) «Бірлескен кәсіпкерлік»

Бірлескен операциялардың қатысушысы болып табылатын, бірақ бірлескен бақылауы жоқ тарап бірлескен операцияларға бірлескен бақылауды ала алады, солардың шеңберіндегі қызмет бұл термин 3 ХҚЕС-те (IFRS) айкындалғандай бизнесті білдіреді. Түзетулерде мұндай жағдайларда осындай бірлескен операцияда бұрын болған қатысу үлестерінің қайта бағаланбайтындығы түсіндіріледі. Ұйым бұл түзетулерді бірлескен бақылау 2019 жылғы 1 қаңтарға немесе кейін алынған транзакцияларға қолданады, мерзімінен бұрын қолдану рұқсат етілген.

Бұл түзетулер Топтың соның шеңберінде бірлескен бақылауды алатын операциялардың жоқтығына орай оның шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

12 ХҚЕС (IAS) «Пайда салықтары»

Түзетулер, дивидендтерге қатысты салық салдары көпшілік жағдайда меншік иелерінің арасында бөлумен қарағанда, бөлінетін пайданы әкелген бұрынғы операциялармен немесе оқиғалармен байланысты екендігін түсіндіреді. Тиісінше, ұйым ұйымның бастапқыда бұл операцияларды немесе оқиғаларды қай жерде мойындағандығына қарай дивидендтерге қатысты салық салдарын пайда немесе залал, басқа да жиынтық кіріс немесе меншікті капитал құрамында мойындауы тиіс.

Ұйым 2019 жылғы 1 қаңтарға немесе содан кейін басталатын есепті кезеңдер үшін өзгерістерді қолданады. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі.

Бұл түзетулерді алғаш рет қолдану кезінде ұйым оларды ең ерте салыстырмалы кезеңнің басталу күніне немесе осы күннен кейін мойындалған дивидендтерге қатысты салық салдарына қолданылуы тиіс.

Топтың қолданыстағы саясаты түзетулердің талаптарына сәйкес келгендіктен, олардың қолданылуы Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

23 ХҚЕС (IAS) «Қарыздар бойынша шығындар»

Түзетулер, ұйым жіктелетін активті сатып алу үшін арнайы алынған қарыздарды ортақ мақсаттарға арналған қарыздардың құрамында, бұл активті мақсатына лайық пайдалануға немесе сатуға дайындауға қажетті барлық жұмыстар іс жүзінде аяқталғанда ескеруі тиіс екендігін түсіндіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2015-2017 жж. (жалғасы)

23 ХҚЕС (IAS) «Қарыздар бойынша шығындар» (жалғасы)

Ұйым 2019 жылғы 1 қаңтарға немесе содан кейін басталатын есепті кезеңдер үшін өзгерістерді қолданады. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Топ шоғырландырылған қаржылық есептілікке әлеуетті әсерді бағалайды. Топтың қолданыстағы саясаты түзетулердің талаптарына сәйкес келгендіктен, олардың қолданылуы Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер келтіріледі. Топ осы стандарттарды олар күшіне енген күнінен бастап қолдану ниетінде, егер қолданылатын болса.

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

2017 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Сақтандыру шарттары» 17 ХҚЕС (IFRS) шығарды, ол сақтандыру шарттарын есепке алу жөнінде бірыңғай басшылықты білдіреді, сондай-ақ қаржылық есептілікте тиісті ақпараттың ашылып көрсетілуіне қойылатын барлық талаптарды қамтиды. Жаңа стандарт аттас 4 ХҚЕС (IFRS) стандартын ауыстырады. 17 ХҚЕС (IFRS) 2021 жылғы 1 қаңтардан немесе одан кешірек басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Көрсетілген жаңа стандарт шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізбейді.

Қаржылық есептіліктің концептуалдық негіздері

2018 жылғы наурызда ХҚЕС жөніндегі Кеңес *Қаржылық есептіліктің концептуалдық негіздерінің* жаңа редакциясын шығарды. Атап айтқанда, активтер мен міндеттемелердің жаңа анықтамалары және кірістер мен шығыстардың нақтыланған анықтамалары енгізілуде. Құжаттың жаңа редакциясы 2020 жылғы 1 қаңтарға немесе одан кейінгі жылдық кезеңдерден бастап міндетті қолдану үшін күшіне енеді. Көрсетілген жаңа редакция Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбейді.

«Бизнесті айқындау» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету

2018 жылғы қазанда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Бизнесті біріктіру» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетуді шығарды. Түзету стандартта айқындалған бизнестің ұғымына нақтылауды енгізеді. Түзету 2020 жылғы 1 қаңтарға немесе содан кейін жасалатын бизнесті немесе активтер топтарын сатып алу операциялары үшін күшіне енеді. Түзетуді мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етілген. Түзету ол алғаш рет қолданылған күннен кейін орын алатын операциялар мен басқа да оқиғалардың көрсетілуіне қатысты перспективті түрде қолданылғандықтан, түзету шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсерін тигізбейді.

«Маңыздылықты айқындау» 1 ХҚЕС-ке (IAS) және 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2018 жылғы қазанда ХҚЕС жөніндегі кеңес «Қаржылық есептілікті ұсыну» 1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және қателер» 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулерді шығарды. 1 ХБЕС-ке (IAS) және 8 ХБЕС-ке (IAS) түзетулер маңыздылықтың жаңа анықтамасын енгізеді. 1 ХБЕС-ке (IAS) және 8 ХБЕС-ке (IAS) түзетулер 2020 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін бастап қолданылады. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етілген. Маңыздылықты айқындауға түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

«Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» 7 ХҚЕС-ке (IFRS) және «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер – «Пайыздық мөлшерлемелер»

2019 жылғы қыркүйекте ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Пайыздық мөлшерлемелер. Эталондар реформасы» деп аталатын «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» 7 ХҚЕС-ке (IFRS) және «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулерді шығарды. Қабылданған түзетулер хеджирлеуді есепке алуға қойылған бірқатар талаптарды орындаудан босатуды білдіреді, олардың орындалуы эталондық пайыздық мөлшерлемені реформалау нәтижесінде туындайтын белгісіздіктің күшіне орай хеджирлеудің есепке алынуының тоқтап қалуына әкеп соқтыра алады. Түзетулер 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданыла бастайды. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етілген.

Көрсетілген түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізбейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)**

«Қаржылық есептілікті ұсыну» I ХБЕС-ке (IAS) түзету

2020 жылғы қаңтарда ХҚЕС жөніндегі Кеңес «Қаржылық міндеттемелерді қысқа- және ұзақ мерзімділер ретінде жіктеу» деп аталатын «Қаржылық есептілікті ұсыну» I ХБЕС-ке (IAS) түзетуді шығарды. Қабылданған түзету міндеттемелерді ұзақ мерзімділер немесе қысқа мерзімділер ретінде жіктеу критерийлерін нақтылайды. Түзету 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданыла бастайды. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етілген. Көрсетілген түзету шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізбейді, өйткені Топ нақтыланған критерийлерді қолдануда.

Топ қолданыстағы стандарттарға, соларға қатысты мүмкін болатын жоғарыда көрсетілген жаңа стандарттар мен түзетулер бойынша мерзімінен бұрын қолдануды жоспарлап отырған жоқ.

Есеп саясатындағы және ақпаратты ашып көрсету қағидаттарындағы өзгерістер

«ЕСЕП САЯСАТЫ, БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ЖӘНЕ ҚАТЕЛЕР» 8 ХҚЕС-КЕ (IAS) САЙ ТОП ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН қаржылық есептілікті ұсыну жөніндегі есеп саясатындағы өзгерістерді ерікті түрде қолдануды шешті және жиынтық жылдық кіріс туралы есепті пайда болу табиғатының негізінде және ақша қаражатының қозғалысы туралы есепті ағымдағы жылғы қаржылық ақпараттың ұсынылуын жақсарту үшін жанама әдісті пайдалана отырып ашып көрсетуді және Топтың қаржылық есептілігінің сала бойынша әріптестермен салыстырып тексеруін ұлғайтуды таңдады. Қайта жіктеулер таза пайдаға немесе бір жылғы жиынтық кіріске немесе капиталға әсерін тигізбеді.

Функционалдық ұсынудан пайда болу табиғаты бойынша ұсыну әдісіне өтуге орай *жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепті ұсынудағы өзгерістер* келесі баптардың қайта жіктелуіне әкеп соқтырды:

		31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін			
		Шығарылған шоғырландырылған қаржылық есептілікке сәйкес		Қайта жіктелген	
Миллион теңгемен	Ескерт.	2018	2017	2018	2017
Сатып алынған мұнайдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны	[A]	—	—	4.312.958	2.729.514
Өндірістік шығыстар	[B]	—	—	604.475	624.346
Табыс салығынан басқа салықтар	[C]	—	—	477.732	354.447
Тозу, тауысылу және амортизация	[D]	—	—	285.186	238.021
Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	[A], [B], [C], [D]	5.353.492	3.704.457	—	—
Жалпы және әкімшілік шығыстар	[C], [D]	247.128	200.434	213.485	163.780
Тасымалдау және сату бойынша шығыстар	[C], [D]	659.447	440.568	370.777	238.063
Басқа да шығыстар	[D]	24.144	33.596	23.283	34.767
Негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және инвестициялық жылжымайтын мүліктің есептен шығарылуынан болған зиян, нетто	[D]	3.517	3.815	—	—
Сатуға арналған активтердің құнсыздануы	[D]	168	68	—	—
		6.287.896	4.382.938	6.287.896	4.382.938

[A] Топ Сатып алынған мұнайдың, мұнай өнімдерінің және басқа да материалдардың өзіндік құнын бөлек баппен көрсетуді шешті.

[B] Сатып алынған мұнайдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құнын қоспағанда, өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтердің Өзіндік құнының құрамында бұрын көрсетілген басқа баптар біріктіріліп, жиынтық кіріс туралы есептің бөлек бабы ретінде көрсетілді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Есеп саясатындағы және ақпаратты ашып көрсету қағидаттарындағы өзгерістер (жалғасы)

- [С] Топ пайдалы қазбаларды өндіру салығын және табыс салығынан басқа, басқа да салықтарды өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтердің өзіндік құнының (2018: 187.606 миллион теңге, 2017: 152.739 миллион теңге), жалпы және әкімшілік шығыстардың (2018: 13.475 миллион теңге, 2017: 13.223 миллион теңге), тасымалдау және өткізу шығыстарының (2018: 276.651 миллион теңге, 2017: 188.485 миллион теңге) құрамынан біріктіруді және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептің бөлек бабы ретінде көрсетуді шешті. Барлық басқа салықтардың құрамдастары өзгерген жоқ және алдыңғы таныстырылымға сәйкес келеді.
- [Д] Топ *Тозуды, таусылуды және амортизацияны* өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтердің өзіндік құнының (2018: 248.453 миллион теңге, 2017: 197.858 миллион теңге), жалпы және әкімшілік шығыстардың (2018: 20.168 миллион теңге, 2017: 23.432 миллион теңге), тасымалдау және өткізу шығыстарының (2018: 12.019 миллион теңге, 2017: 14.020 миллион теңге), басқа да шығыстардың (2018: 4.546 миллион теңге, 2017: 2.711 миллион теңге) құрамынан біріктіруді және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептің бөлек бабы ретінде көрсетуді шешті. Қосымша, *негізгі құралдардың, материалдық емес активтер мен инвестициялық жылжымайтын мүліктің шығуынан болған залал, сондай-ақ сатуға арналған активтердің Құнсыздануы* Басқа да шығыстарға қайта жіктелді.

Қаржылық жасадай туралы шоғырландырылған есепті ұсынудағы өзгеріс

Топ келесі қайта жіктеулерді жасады:

Миллион теңгемен	31 желтоқсан			
	Шығарылған қаржылық есептілікке сәйкес		Қайта жіктелген	
	2018	2017	2018	2017
Өзге ағымдағы міндеттемелер	236.988	202.445	236.163	201.940
Қаржылық кепілдіктер	1.831	1.171	—	—
Жалдау бойынша міндеттемелер	—	—	2.656	1.676
	238.819	203.616	238.819	203.616

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есепті тікелей әдістен жанама әдіске көрсетуде болған өзгеріс ретроспективті түрде қолданылды, сондай-ақ 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі қызметінің бірі жер қойнауын пайдалану келісімшарттарына бірлескен кәсіпорындар көмегімен қатысу арқылы бұл келісімшарттарда Мемлекеттің мүдделерін білдіру болғандығын назарға ала отырып, Топ бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындардан алынған дивидендтерді операциялық қызметтен болған ақша ағынының құрамында ашып көрсетуді шешті. Бұл тәсіл 7 ХҚЕС-ке (IAS) сәйкес рұқсат етілген.

Шоғырландыру негізі

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес ұйымдарының 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Егер Топ инвестициядан ауыспалы әрекетке құқығы болса немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшырағыш келсе және инвестициялар нысанына қатысты өз өкілеттіктерінің салдарынан мұндай әрекетке ықпал ете алса, бақылау жүзеге асырылады. Атап айтқанда, Топ тек келесі талаптар орындалса ғана, инвестициялар нысанын бақылайды: Топтың инвестициялау нысанына қатысты өкілеттіктердің болуы (яғни инвестициялау нысанының маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар); - оптың инвестициядан ауыспалы әрекетке құқықтың болуы немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшырағышытығы; - Топтың инвестициядан ауыспалы әрекетке ықпал ету мақсатында инвестициялау нысанына қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігінің болуы.

Топтың инвестициялар нысанына қатысты дауыс беру құқықтарының көпшілігі немесе ұқсас құқықтары болған кезде Топ мұндай инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктердің болуын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен жағдайларды ескереді: инвестициялау объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа тұлғалармен келісім; басқа келісімдермен негізделген құқықтар; дауыс беру құқықтары және Топқа тиесілі әлеуетті дауыс беру құқықтары.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шоғырландыру негізі (жалғасы)**

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш құрамдасы бірінің немесе бірнешеуінің өзгеруін растаса, Топ инвестициялар нысанына қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды. Топ еншілес компанияға бақылауды алған кезде еншілес компанияның шоғырлануы басталады және Топ еншілес компанияға бақылаудан айырылғанда тоқталады. Сатып алынуы немесе есептен шығарылуы жыл ішінде болған еншілес компанияның активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке қосылады және Топ еншілес компанияға бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

Еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі Топтың барлық компаниялары үшін есеп саясатын бірізді қолданудың негізінде Бас компанияның есептілігі сияқты дәл сол есепті кезең үшін әзірленді. Пайда немесе зиян және басқа да жиынтық кірістің әрбір құрамдасы Топтың бас компаниясының Акционерлеріне және тіпті егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінде теріс қалдықтарға әкеліп соқтырған жағдайда да, бақыланбайтын қатысу үлестеріне жатады. Қажет болғанда еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі олардың есеп саясаттарын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін түзетіледі. Топтың ішінде операцияларды жүзеге асырудың нәтижесінде туындайтын барлық топішілік активтер мен міндеттемелер, капитал, кірістер, шығыстар мен ақша ағындары шоғырландыру кезінде толығымен алынып тасталады. Бақылаудан айырылмастан инвестициялау нысандарындағы қатысу үлестерінің өзгерісі капиталмен жасалған операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылып қалса, ол тиісті активтерді (оның ішінде гудвилді), міндеттемелерді, бақыланбайтын қатысу үлестерін және меншікті капиталдың басқа да құрамдастарын тануды тоқтатады және туындап қалған пайданы немесе зиянды пайда немесе зиян құрамында мойындайды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

Бизнесті біріктіру және гудвил

Бизнесті біріктіру сатып алу әдісін пайдалана отырып есептеледі. Сатып алу құны сатып алу күніндегі әділ құн бойынша бағаланған берілген сыйақы сомасы және сатып алынатын компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесі ретінде бағаланады. Бизнесті біріктіру жөніндегі әрбір мәміле үшін сатып алатын тарап сатып алынатын компаниядағы бақыланбайтын қатысу үлесі әділ құн бойынша, не сатып алынатын компанияның сәйкестендірілетін таза активтеріндегі теңбе-тең үлес бойынша бағалайды. Сатып алуға байланысты шегілген шығындар әкімшілік шығыстардың құрамына енгізіледі.

Егер Топ бизнесті сатып алса, ол сатып алынған қаржы активтері мен қабылданған міндеттемелерді тиісті түрде шарттың талаптарына, экономикалық жағдайға және сатып алу күніндегі тиісті жағдайларға байланысты жіктейді. Бұған компания сатып алатын негізгі шарттарға қосылған туынды құралдарды бөлу қажеттілігі мәніне талдау жасау жатады.

Сатып алатын тарап беруге тиіс шартты сыйақы сатып алу күніндегі әділ құн бойынша танылуға тиіс. Қаржы құралы болып табылатын және 9 ХҚЕС-тің қолданылу аясына түсетін актив немесе міндеттеме ретінде жіктелетін шартты өтемақы әділ құны бойынша бағаланады, ал әділ құнның өзгеруі 9 ХҚЕС-ке сәйкес пайда немесе зиян құрамында танылады. Егер шартты сыйақы 9 ХҚЕС-тің қолданылу аясына түспесе, ол пайда немесе зиян құрамында әділ құны бойынша бағаланады. Егер шартты өтеу меншікті капитал ретінде жіктелетін болса, ол кейіннен қайта бағаланады және оны өтеу меншікті капитал құрамында көрсетіледі.

Гудвил бастапқыда берілген сыйақы және танылған бақыланбайтын қатысу үлесі сомасының және сатып алушыға бұрын тиесілі болған қатысу үлестерінің Топ сатып алған таза сәйкестендірілетін активтердің және ол қабылдаған міндеттемелердің сомасынан асып түсуі ретінде айқындалатын бастапқы құны бойынша бағаланады. Егер сатып алынған таза активтердің әділ құны берілген өтемақы сомасынан асатын болса, Топ барлық сатып алынған активтердің және барлық қабылданған міндеттемелердің анықталу дұрыстығын, сондай-ақ сатып алу күніне танылуы тиіс болған сомаларды бағалау кезінде пайдаланылған процедураларды қайталап талдайды. Егер қайталап жасалған талдаудан кейін берілген өтемақы сатып алынған таза активтердің әділ құнынан кем болып қалса, табыс пайда немесе зиян құрамында танылады.

Кейіннен гудвил құнсызданудан болған жинақталған шығындар шегеріліп, бастапқы құн бойынша бағаланады. Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған гудвилді құнсыздану тұрғысынан тексеру мақсаттары үшін, гудвил компаниялар Тобы сатып алған күннен бастап Топтың сатып алынатын компанияның басқа активтері немесе міндеттемелері көрсетілген бөлімшелерге жататын-жатпайтындығына қарамастан, бизнестің бірігуінен пайда алады деп болжанатын ақша ағындарын біріктіретін әрбір бөлімшесіне бөлінеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Бизнесті біріктіру және гудвил (жалғасы)**

Егер гудвил акша ағындарын генерациялайтын бөлімшенің бір бөлігін құраса, және осы бөлімшенің бір бөлігі шығып калса, шығарылатын қызметке жататын гудвил оның шығарылуынан келетін пайданы немесе шығында анықтау кезінде осы қызметтің ағымдағы құнына қосылады. Осындай жағдайларда шығып қалған гудвил шығып қалған қызметтің құны мен акша ағындарын генерациялайтын бөлімшенің қалған бөлігінің құнының қатынасы негізінде бағаланады.

Кезең-кезеңмен болатын бизнесті біріктіру

Сатып алу күніне сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесі тиісті кірісті немесе шығысты пайданың немесе зиянның құрамында мойындай отырып әділ құнына дейін қайта бағаланады. Кезең-кезеңмен болатын бизнесті біріктіру кезінде сатып алушы сатып алу күнгі гудвилді төменде көрсетілгендей (а)-ның (б)-дан асып түсуі ретінде есептейді:

(а) сомасы:

- (i) берілген сыйақы, әрі ол әдеттегідей, «Бизнесті біріктіру» 3 ХКЕС-ке (IFRS) сәйкес сатып алу күніне әділ құны бойынша бағаланады;
- (ii) осы стандартқа сәйкес сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесінің құны;
- (iii) сатып алатын тарапқа бұрын тиесілі болған сатып алу күнге әділ құны сатып алынатын ұйымдағы қатысу үлесінен;

(б) сатып алынған активтерді және қабылданған міндеттемелерді сатып алу күніне таза әділ құны.

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды сатып алу

Еншілес ұйымдарды жалпы бақылаудағы тараптардан сатып алынуы үлестерді біріктіру әдісін пайдалана отырып ескеріледі.

Жалпы бақылауға берілетін еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелері осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте беру күніне беретін ұйымның («Бастамашы») ағымдағы құны бойынша ескеріледі. Бастамашыны бастапқыда сатып алған кезде объективті түрде ескеретін тиісті гудвил осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Бастамашының гудвилін қоса алғанда, таза активтердің жалпы ағымдағы құны мен төленген сыйақы арасындағы айырма капиталды түзету ретінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Салыстырмалы деректерді қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілік еншілес ұйымды Топ Бастамашы бастапқыда сатып алған күнге сатып алғандығы туралы жорамалға сүйене отырып ұсынылады.

Бірлесіп-бақыланатын операциялар

Бірлескен операция – бұл қызметке бірлескен бақылауға ие болатын тараптың қызметпен байланысты міндеттемелер бойынша активтер мен жауапкершілікке құқықтарының болуын болжайтын бірлескен кәсіпкерлік типі. Топ бірлескен операциялардағы өзінің мүдделеріне қатысты мыналарды мойындайды:

- бірлескен активтердегі өз үлесін қоса алғанда, активтерді;
- бірлескен міндеттемелердегі өз үлесін қоса алғанда, міндеттемелерді;
- бірлескен операциялардың нәтижесінде өндірілген өнімдегі үлесті сатудан түскен өз түсімін;
- бірлескен операциялардың өнімін сатудан түскен түсімдегі өз үлесін;
- бірлесіп шеккен шығыстардағы үлесті қоса алғанда, өз шығыстарын.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қауымдасқан компанияларға және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар**

Қауымдасқан компания — соған қатысты Топтың айтарлықтай ықпалы бар компания. Айтарлықтай ықпал — инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясатына қатысты шешімдерді қабылдауға қатысу өкілеттіктері, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылау немесе бірлескен бақылау.

Бірлескен кәсіпорын — бірлескен қызмет туралы келісім, әрі соған сай келісімге қатысты бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірлескен кәсіпорынның таза активтеріне құқықтары бар. Бірлескен бақылау — бұл шартпен негізделген бақылауды бірлесіп жүзеге асыру, әрі ол тек маңызды қызметке қатысты шешімдердің қабылдануы бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірауызды келісімін қажет еткен жағдайларда ғана орын алады.

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді.

Қауымдасқан компанияға және бірлескен кәсіпорынға инвестициялар үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі. Үлестік қатысу әдісіне сәйкес қауымдасқан компанияға немесе бірлескен кәсіпорынға инвестиция алдымен бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың баланстық құны сатып алғаннан кейін туындайтын бірлескен кәсіпорынның немесе қауымдасқан компанияның таза активтеріндегі өзгерістердегі Топтың үлесі танылуы салдарынан не өседі немесе төмендейді. Бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға жататын гудвил инвестицияның баланстық құнына кіреді және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есеп бірлескен кәсіпорын немесе қауымдасқан компания қызметінің қаржы нәтижелеріндегі Топтың үлесін көрсетеді. Мұндай инвестициялар нысандарының басқа да жиынтық кірісінің өзгеруі Топтың басқа да жиынтық кірісінің құрамында ұсынылады. Сонымен бірге, егер бірлескен кәсіпорын немесе қауымдасқан компания капиталында тікелей танылған өзгеріс орын алса, Топ осындай өзгерістегі өз үлесін таниды және бұл капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолданылса, осы фактіні ашады. Топтың және бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың арасындағы мәмілелер бойынша туындайтын өткізілмеген кірістер мен залалдар бірлескен кәсіпорындағы немесе қауымдасқан компаниядағы үлестің шегінде алынып тасталады.

Бірлескен кәсіпорындағы / қауымдасқан компаниядағы пайдадағы үлесі тікелей кірістер мен шығындар туралы шоғырландырылған есепте беріледі. Ол салық салуды және еншілес кәсіпорынның немесе қауымдасқан компанияның еншілес компаниялардағы бақыланбайтын қатысу үлестерін есепке алғаннан кейін пайданы немесе зиянды білдіреді.

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың қаржылық есептілігі Топтың қаржылық есептілігі сияқты есепті кезеңде жасалады. Қажет болған жағдайда есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға өз инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша залалды тану қажеттілігін айқындайды. Топ әрбір есепті күнге бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға инвестициялар құнсыздануының объективті айғақтарының болуын анықтайды. Мұндай куәліктер болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын бірлескен кәсіпорынның немесе қауымдасқан компанияның өтелетін құны мен олардың баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялардың құнсыздануы» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындайды.

Бірлескен кәсіпорындағы немесе қауымдасқан компаниядағы елеулі ықпалын жоғалтқан жағдайда Топ қалған инвестицияларды әділ құн бойынша бағалайды және мойындайды. Айтарлықтай ықпалдан немесе бірлескен бақылаудан айырылу сәтіне бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан компанияға салынған инвестициялардың баланстық құны мен қалған инвестицияның әділ құны және шығудан болған түсімдер арасындағы айырма пайда немесе зиян құрамында танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді олардың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив мына жағдайларда қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға және тұтынуға арналса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе олардың баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі. Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- компанияның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің өтелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын (лицензияларды) иемденгенге дейін болған шығындар

Лицензияларды алғанға дейін болған шығындар келтірілген кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қазақстан Республикасының Үкіметімен тиісті келісімге қол қойылғаннан кейін болған шығындар капиталдандырылады.

Лицензияларды және мүлікті сатып алу шығындары

Лицензиялар мен мүлікті сатып алу шығындары капиталданады және материалдық емес активтер ретінде жіктеледі. Барлау бойынша әрбір объект жыл сайын бұрғылау жұмыстары жоспарланғанын және оның құнсызданбағанын растау мәніне қарастырылады. Егер келешек жұмыстар жоспарланбаса, барлауға арналған лицензияларды және тиісті объектілерді сатып алу шығындарының ағымдағы құны есептен шығарылады. Экономикалық негізделген шығарылатын қорлар («дәлелденген қорлар» немесе «коммерциялық қорлар») анықталған кезде және әзірлеуді ішкі бекіту кезінде барлауға арналған лицензияларды және тиісті объектілерді сатып алуға арналған шығындардың ағымдағы құны, кен орындардың бөлігінде, барлау бойынша шығындармен бірігіп, мұнай-газ мүлкіне немесе әзірлеу шығындары ретінде материалдық емес активтерге ауыстырылады.

Барлаумен және бағалаумен байланысты шығындар

Барлауға арналған заңды құқық алынған сәттен бастап геологиялық және геофизикалық зерттеу шығындары мен барлау жасалатын ұңғымаға тікелей қатысты шығындар ұңғыманың бұрғылануы аяқталмайынша және мұндай бұрғылау нәтижелері бағаланбайынша шығындардың сипатына сәйкес барлау және бағалау бойынша материалдық емес немесе материалдық активтер ретінде капиталданады. Мұндай шығындарға қызметкерлерге төлемдер, пайдаланылған материалдар мен жанар май, бұрғылау мұнарасының құны және мердігерлерге арналған төлемдер кіреді. Егер қорлар табылмаса, барлау бойынша актив құнсыздануға тәжірибеленді; егер шығарылатын көмірсутектер табылып, одан кейінгі бағалауға жататын болса, әрі оған коммерциялық әзірленуі ықтимал болатын басқа ұңғымаларда бұрғылау кіруі мүмкін болса, онда шығындар көмірсутектерді коммерциялық шығаруды бағалауда негізделген/үздіксіз прогреске қол жеткізілмейінше, материалдық емес актив ретінде ескерілуін жалғастырады. Осы сияқты барлық шығындар техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеруге, сол сияқты әзірлеуді жалғастыру ниетін немесе табудан пайда алудың қандай да бір басқа тәсілін растау үшін жылына кем дегенде бір рет құнсыздану мәніне тексеруге жатады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар (жалғасы)***Барлаумен және бағалаумен байланысты шығындар*

Мұндай ниеттер болмағанда активтер шығыстарға есепке жатқызылады. Дәлелденген қорлар анықталғанда және әзірлеу туралы шешім қабылданғанда, барлаумен және бағалаумен байланысты тиісті шығындар құнсыздану тестісінен кейін мұнай-газ активтеріне ауыстырылады және құнсыздану залалы танылады.

Әзірлеу шығындары

Платформалар, мұнай құбырлары және әзірленетін ұңғымаларды бұрғылау сияқты инфрақұрылым объектілерін салу, орнату және аяқтау шығындары мұнай-газ мүлкінің құрамында, әзірлеу шығындары ретінде капиталданады.

Мұнай-газ мүлкі және басқа да негізгі құралдар

Мұнай-газ мүлкі мен басқа да негізгі құралдар жинақталған амортизацияны, тозу мен құнсыздануды шегере отырып, бастапқы құны бойынша ескеріледі.

Активтердің бастапқы құны сатып алу немесе салу бағасынан, ұзақ мерзімді құрылыс жобалары бойынша пайыздар шығындарынан, мойындау критерийлерін сақтау шартымен, активті жұмыс күйіне келтіруге тікелей байланысты шығындардан және қажет болғанда активті жою шығындарының бастапқы бағалауынан тұрады. Сатып алу немесе бағалау бағасы жиынтық төленген құн және активті сатып алу үшін берілген сыйақының кез келген түрінің әділ құны болып табылады.

Мұнай-газ мүлкі өндірістік әдісті пайдалана отырып амортизацияланады, ал материалдық емес активтер дәлелденген әзірленген қорлар бойынша, ал материалдық емес активтер дәлелденген қорлар бойынша амортизацияланады. Пайдалы қызмет ету мерзімі кен орындары қызметінің қалдық мерзімінен аз болатын кейбір мұнай-газ мүлкі пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады.

Мұнай-газ активтері мен жерден басқа негізгі құралдарға, негізінен келесі пайдалы қызмет ету мерзімдерінің ішінде тікжелілік әдіспен амортизацияланатын жер, ғимараттар, машиналар мен жабдықтар, көлік құралдары мен басқалары кіреді:

МӨЗ активтері	4-100 жыл
Құбырлар	2-30 жыл
Ғимарат және құрылыстар	2-100 жыл
Машиналар мен жабдық	2-30 жыл
Көлік құралдары	3-35 жыл
Басқасы	2-20 жыл
Жер	Амортизацияланбайды

Негізгі құралдардың болжамды пайдалы қызмет етуінің мерзімі жыл сайынғы негізде қайта қарастырылып отырады және қажет болғанда мерзімдегі өзгерістер кейінгі кезеңдерде түзетіліп отырады.

Негізгі құралдардың ағымдағы құны ол өтелетін болып табылмайтындығына көрсететін қандай да бір оқиғалар немесе жағдайлардағы өзгерістер болған жағдайларда құнсыздану мәніне қайта қарастырылып отырады.

Көмірсутектердің коммерциялық көлемдерін өндіруді тоқтатқан және жойылуға арналған өндіру ұңғымаларын қоса алғанда, негізгі құралдар нысанының мойындалуын доғару есептен шығарылған кезде немесе егер келешекте мұндай активті пайдаланудан экономикалық пайданы алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кірістер немесе шығыстар (активтің шығуынан және ағымдағы құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған кезең үшін пайдаға және зиянға кіргізіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Материалдық емес активтер**

Материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегере отырып, құны бойынша ескеріледі. Материалдық емес активтерге мұнай-газ ресурстарын барлауға арналған лицензияларды, компьютерлік бағдарламалар мен гудвилді сатып алу шығындары кіреді. Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда сатып алу құны бойынша бағаланады. Бастапқы құны – бұл жиынтық төленген сома және активті сатып алу үшін берілген кез келген басқа сыйақының әділ құны.

Гудвилді қоспағанда, материалдық емес активтер, пайдалы қызмет етудің қалған есепті мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады. Активтердің күтілетін пайдалы қызмет етуінің мерзімі жыл сайынғы негізде қайта қарастырылып отырады және қажет болғанда мерзімдегі өзгерістер кейінгі кезеңдерде түзетіліп отырады. Компьютерлік бағдарламалық жасақтаманың пайдалы қызмет ету мерзімі 3 жылдан 7 жылға дейін құрайды.

Материалдық емес активтердің ағымдағы құны оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер активтің ағымдағы құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда құнсыздануға талданады. Гудвил жыл сайын (31 желтоқсандағы жағдай бойынша), сондай-ақ оқиғалар немесе мән-жайлар оның ағымдағы құны құнсыздануы мүмкін екендігін көрсеткен жағдайларда, құнсыздануға тестіленеді.

Гудвилдің құнсыздануы гудвил қарайтын ақша ағынын туындататын бөлімшелер (немесе ақша ағынын туындататын бөлімшелер тобы) құнының өтелетін құнын бағалау арқылы анықталады. Егер ақша ағынын туындататын бөлімшелердің өтелетін құны олардың ағымдағы құнынан аз болса, құнсызданудан болған зиян танылады. Гудвилдің құнсызданудан болған залалды болашақ кезеңдерде қалпына келтіру мүмкін емес.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер мұндай белгілер бар болып шықса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеруді орындау қажет болса, Топ активтің өтелетін құнын бағалайды. Активтің өтелетін құны – бұл келесі көлемдердің ең үлкені: сату шығындарын және активті пайдалану құндылығын шегере отырып, активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бөлімшенің (ААЖБ) әділ құны. Өтелетін құн негізінен басқа активтер немесе активтер тобы жасайтын ағындардан тәуелсіз ақша қаражатының ағындарын актив жасаған жағдайда ғана жеке актив үшін анықталады. Егер активтің ағымдағы құны немесе ААТБ өтелетін сомадан асып кетсе, онда актив құнсызданған ретінде қаралады және оның құны өтелетін сомаға дейін кемітіледі. Пайдаланудан болатын құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары келтірілген құнға дейін дисконттау мөлшерлемесі бойынша активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейін дисконтталады.

Сату шығындарын шегере отырып әділ құнды айқындау кезінде тиісті бағалау үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, еншілес компаниялар акцияларының нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады. Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан болған шығындар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданған актив функциясына сәйкес келетін шығыстар санатында көрсетіледі.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААЖБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды. Осы жоспарлар мен болжамды есептеулер әдетте бес жылды құрайды. Бұдан да ұзақ кезеңдер үшін бес жылдан кейін келешек болжанатын ақша ағындарына қатысты қолданылатын ұзақ мерзімді өсу қарқындары есептеледі.

Гудвилді қоспағанда, активтер үшін әрбір есепті күнге құнсызданудан болған бұрын танылған залалдар бұдан былай жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілеріне бағаланады. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ААЖБ-ның өтелетін құнын есептейді. Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған жол берілімде өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтірілген жағдайда активтің ағымдағы құны активтің өтелетін құнынан, сондай-ақ егер бұрынғы жылдары актив бойынша құнсызданудан болатын шығын танылмаған жағдайда ол бойынша осы актив танылса ағымдағы құннан (амортизацияны шегергенде) аспайды. Мұндай қалпына келтіру жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздануы**

Топ барлау және бағалау бойынша активтерді құнсыздану мәніне тексереді, әрі мұндай активтер әзірлеу бойынша материалдық және материалдық емес активтердің құрамына немесе активтердің құнсыздануына нұсқайтын фактілер мен жағдайлар болғанда аударылады.

Бір немесе одан да көп төмендегі фактілердің және жағдайлардың болуы Топ барлау әрі бағалау жөніндегі өз активтерін құнсыздану мәніне тексеруге міндетті екендігіне нұсқайды (тізбесі толық болып табылмайды):

- соның ішінде Топ компаниясы белгілі бір учаскені барлауға құқылы болған кезең өтіп кеткенде немесе таяу арада өтеді және оның ұзартылуы күтілмейді;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды одан әрі барлауға және бағалауға едәуір шығыстар бюджетке қосылмаған және жоспарланбайды;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды барлау және бағалау минералды ресурстардың коммерциялық тиімді көлемдерін анықтауға әкеліп соқтырмады және Топ белгілі бір учаскеде мұндай қызметті тоқтату шешімін қабылдады;
- Топтың белгілі бір учаскені әзірлеу ықтималдылығына карамастан барлау және бағалау жөніндегі активтің ағымдағы құны нәтижелі әзірлеудің немесе өткізудің нәтижесінде толық шамада өтелмейді деген жеткілікті деректері бар.

Сату үшін ұсталатын активтер және тоқтатылған қызмет

Сату үшін ұсталатын ретінде жіктелген активтер және шығу топтары кемінде екі мәні бойынша бағаланады – сатуға арналған шығындарды шегергенде ағымдағы құн және әділ құн. Активтер және шығу топтары, егер олардың ағымдағы құны өтеуге жататын болса негізінен қолданудың жалғасуы нәтижесінде емес, сату жолымен сату үшін ұсталатын ретінде жіктейді. Бұл шарт егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады.

Басшылықтың оған қатысты жіктелген күннен бастап бір жыл ішінде аяқталған сату мәмілесі ретінде тану өлшемдеріне сәйкес күтілуге тиіс сатып алуды жасауға бекем ниеті бар.

Есепті кезең үшін, сондай-ақ өткен жылдың салыстырмалы кезеңі үшін жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тоқтатылған қызметтен болған кірістер мен шығыстар, тіпті егер сатылғаннан кейін Топ еншілес ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесін сақтап қалса да, салық салынғаннан кейін пайда деңгейіне дейін төмендей отырып жалғасып отырған қызметтен кірістер мен шығыстарды бөлек есепке алынады. Нәтиже беретін пайда немесе залал (салықтар шегерілгеннен кейін) жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте бөлек ұсынылады.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Активтің шығуы бойынша міндеттеме (пайдаланудан шығару)

Пайдаланудан шығару резервтері Топтың құрал-жабдықты немесе тетікті бұзу және ауыстыру бойынша, құрал-жабдық орналасқан учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болғанда, сондай-ақ мұндай резервті ақылға қонымды етіп бағалауға мүмкін болғанда дисконтталған негізде толық көлемде танылады. Танылған сома жергілікті шарттар мен талаптарға сәйкес анықталған бағаланған болашақ шығыстардың ағымдағы құнын білдіреді. Сондай-ақ сомасы резервтің мөлшеріне баламалы болатын тиісті негізгі құрал мойындалады. Соның салдарынан, осы актив тиісті амортизациялау әдісі негізінде өндірістік құралдар мен тасымалдау құралдары бойынша капиталдандырылған шығындар ретінде амортизацияланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Активтің шығуы бойынша міндеттеме (пайдаланудан шығару) (жалғасы)**

Есепті мерзімдегі немесе міндеттемелерді өтеуге қажетті экономикалық пайданың негізіндегі ресурстардың ағып кету сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болған пайдаланудан шығару бойынша колдағы резервті бағалаудағы өзгерістер немесе дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгеріс былайша ескеріледі:

- (а) резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңдегі тиісті активтің құнына косылады немесе есептен шығарылады;
- (б) активтің құнынан шығарылған сома оның ағымдағы құнынан аспауы тиіс. Егер резервтегі төмендеу активтің ағымдағы құнынан асып түссе, асып түсу дереу жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады; және
- (в) егер түзету актив құнының ұлғаюына әкеліп соқтырған жағдайда, Топ бұл активтің жаңа ағымдағы құны толығымен өтеле алмайтындығының көрсеткіші болып табылатындығын қарастырады. Егер бұл мұндай көрсеткіш болып табылса, Топ активтің өтелетін құнын бағалау арқылы оны құнсыздануға тестілейді және 36 ХБЕС-ке сәйкес құнсыздану бойынша кез келген залалды ескереді.

Қаржы активтері***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, басқа да жиынтық кіріс (БЖКӨҚ) арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны (ПЗӨҚ) бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі келісімшартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Борыштық қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады.

Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері екі санатқа жіктеледі:

- амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Топтың БЖКАӨҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Амортизациялық құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)**

Бұл санат Топ үшін барынша орынды болып табылады. Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зияндар активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында мойындалады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ сауда және басқа да дебиторлық берешекті, байланысты тараптарға берілген қарыздар мен банк салымдарын жатқызады.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ байланысты тараптарға берген және әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын басқа да қаржы активтерінің құрамына қосылған туынды қаржы құралдары мен купондық облигацияларды қамтитын кейбір қарыздар жатады. Солар бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және пайыздардың есебінен тек төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша жіктеледі және бағаланады. Борыштық құралдарды БЖК арқылы амортизацияланған құны немесе әділ құны бойынша жоғарыда сипатталғандай жіктеуге арналған критерийлерге қарамастан, борыштық құралдар бастапқыда танылған кезінде, егер осы сияқты жіктеу есептегі сәйкессіздікті жойса немесе айтарлықтай азайтса, пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілетін ретінде жіктелуі мүмкін.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгеруі пайда немесе зиян құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталады) мойындалуын тоқтатады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідірісін төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе; не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде тануын жалғастырады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады.

Берілген актив бойынша кепілдік түрін қабылдайтын жалғасатын қатысу келесі өлшемдердің: активтің бастапқы баланстық құны немесе төленуін Топ талап етуі мүмкін өтемақының ең көп соманың ең азы бойынша бағаланады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы активтерінің құнсыздануы**

Топ пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық қаржы активтеріне қатысты күтілетін несие залалдарына (КНЗ) бағалау резервін мойындайды.

КНЗ шартқа сәйкес Топқа тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бұл актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең болатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

НКЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несие тәуекелі айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін несие залалдары) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несие залалдарына қатысты залалдарға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несие тәуекелі айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін күтілетін несие залалдары) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несие залалдарына қатысты залалдарға бағалау резерві құрылады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешекке қатысты Топ КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ несие тәуекелінің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несие залалдарына тең сомға залалдарға бағалау резервін мойындайды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несие залалдарының пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Егер шартта көзделген төлемдердің мерзімі 90 күнге өтіп кетсе, Топ қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептейді. Дегенмен, белгілі бір жағдайларда Топ, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ ұстап қалатын несие сапасын арттыру тетіктерін ескерместен, Топтың шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алатындығына нұсқаса, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келе алады. Егер Топтың шартта көзделген ақша ағындарының өтелуіне қатысты негізделген үміттері болмаса, қаржы активі есептен шығарылады.

Тауар-материалдық қорлар

Тауар-материалдық қорлар өзіндік құн және ҚҚКЕ әдісі бойынша өткізудің таза құны екі өлшемнің ең азы бойынша ескеріледі. Оның құнына қорларды тиісті жерге жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты әдеттегі қызмет барысында болған барлық шығындар жатады. Шикі мұнайдың және мұнай өнімдерінің құны, орташа өндіріс көлемінің негізінде тозу, таусылу және амортизация шығыстарының және үстеме шығыстардың тиісті бөлігін қоса алғанда, оларды өндірудің өзіндік құны болып табылады. Мұнай мен мұнай өнімдерін өткізудің таза құны, мұндай өткізумен байланысты шығыстарды шегере отырып, өткізудің болжамды бағасына негізделеді.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС өтеуді жүргізуге мүмкіндік береді. Өтелуге жататын ҚҚС, ішкі нарықтағы сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, ішкі нарықтағы сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді. Экспортқа сатудың нөлдік мөлшерлемесі бар.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларына банк пен кассадағы ақша қаражаты, сондай-ақ бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын қысқа мерзімді депозиттер жатады.

Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян, несиелер, қарыздар мен берешек немесе туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда несиелер мен қарыздар болған жағдайда тікелей солармен байланысты мәміле бойынша шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша мойындалады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек, несиелер мен қарыз алулар, сондай-ақ туынды қаржы құралдары кіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелерді кейіннен бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау оларды былай жіктеуге байланысты:

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер

«Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санатына саудаға арналған қаржылық міндеттемелер және бастапқыда мойындалған кезде пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын деп айқындалған қаржылық міндеттемелер жатады.

Егер олар таяу арада сату мақсатында сатып алынған болса, қаржылық міндеттемелер саудалауға арналған деп жіктеледі. Бұл санатқа Топ шарт бойынша бір жақ болып табылатын, олар 9 ХҚЕС айқындалғандай хеджирлеу операциясында хеджирлеу құралдары ретінде айқындалмаған туынды қаржы құралдары жатады. Бөлініп көрсетілген ендірілген туынды құралдар, олар тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар пайда мен зияндарда мойындалады.

Топтың пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда мойындалған кезде ол айқындаған қаржы міндеттемелері жоқ.

Сауда және басқа да кредиторлық берешек

Сауда кредиторлық берешек бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Несиелер мен қарыздар

Бастапқыда мойындалғаннан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы қаржылық шығындар құрамына енгізіледі.

Егер Топ төлемді есепті күннен кейін кем дегенде 12 айға кейінге қалдыруға сөзсіз құқылы болмаса, қарыздар ағымдағы міндеттемелер ретінде жіктеледі. Жіктелетін активті сатып алуға, оның құрылысына немесе өндірісіне тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар осындай актив құнының бір бөлігі ретінде капиталдандырылады. Қарыздар бойынша басқа шығындар пайда болу сәтіне кезең шығыстары ретінде танылады.

Қаржылық кепілдік шарттары

Топ шығарған қаржы кепілдігі шарттары осы шарт несі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржылық кепілдік шарттары ең алдымен кепілдік шығарылымымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады. Кейіннен міндеттеме есепті күнге бар міндеттемені өтеу үшін қажетті шығындарды аса үздік бағалау және жинақталған өтелімді шегерген міндеттемелердің танылған сомасы өлшемдерінің ең көбі бойынша бағаланады.

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады.

Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің мойындалуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың ағымдағы құнындағы айырмасы пайда мен зияндарда мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТИЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)***Қаржы құралдарын өзара есепке алу*

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал нетто-сомасы қазіргі сәтте мойындалған сомаларды өзара есепке алуға, сондай-ақ нетто-негізде есеп айырысу ниетіне не болмаса активтерді өткізуге және осымен бірге міндеттемелерді өтеуге заңгерлік құқық болғанда ғана қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте ұсынылуы тиіс.

Қаржы құралдарының әділ құны

Олармен сауда әрбір есепті күні белсенді нарықтарда жүзеге асырылатын қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығындар шегерілместен нарықтық баға белгіленімдері немесе дилерлердің баға белгіленімдері (ұзын позициялар үшін сатып алуға арналған баға белгіленімдері және қысқа позицияларды сатуға арналған баға белгіленімдері) негізге алынып анықталады.

Олармен сауда белсенді нарықта жүзеге асырылмайтын қаржы құралдары үшін әділ құн тиісті бағалау әдістемелерін қолдану жолымен анықталады. Мұндай әдістемелерге таяу арада коммерциялық негізде жасалған мәмілелердің бағаларын пайдалану, сол сияқты құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалану; дисконтталған акша ағындарын талдау не болмаса басқа да бағалау модельдері кіруі мүмкін.

Резервтер

Резервтер, егер Топтың өткен оқиғалардың нәтижесінде туындаған ағымдағы міндеттемесі (занды немесе ерікті түрде қабылданған) болса және міндеттемені өтеу үшін экономикалық пайданың кетуі қажет болады, ал мұндай міндеттеменің сомасы сенімді түрде айқындалуы мүмкін екендігінің едәуір ықтималдығы болса, танылады. Егер Топ резервтің бір бөлігінің немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда.

Егер акшаның уақытша құны ықпалы айтарлықтай болса, резервтер салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады, әрі ол бұл қолданылған кезде нақты міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсетеді. Егер дисконттау қолданылса, резервтің ұлғаюы уақыт өтісімен қаржылық шығындар ретінде мойындалады.

Үкіметтің алдындағы міндеттемелер бойынша резервтер

Үкімет Топқа демеушілікпен және қаржыландырумен байланысты түрлі міндеттемелерді жүктейді. Топ басшылығы мұндай міндеттемелер конструктивті болып табылады және Үкіметтің шешімдеріне сәйкес танылуы тиіс деп болжап отыр. Үкімет Топтың түпкі акционері болып табылғандықтан, мұндай міндеттемелерді орындаумен байланысты шығыстар «акционерлерге бөлу» ретінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте капитал құрамында танылады.

Жұмыскерлерге төлемдер*Зейнетақы жоспары*

Алдын ала айқындалған зейнетақы жарналары бар зейнетақы бағдарламасы бойынша төлемдер олардың төленуіне қарай шығыстарға жатады. Зейнетақымен қамсыздандырудың мемлекеттік жүйесі бойынша төлемдер Топтың мұндай жоспар бойынша міндеттемелері алдын ала айқындалған зейнетақы жарналары бар зейнетақы бағдарламасы бойынша туындайтын міндеттемелерге тең болғанда, белгіленген жарналары бар зейнетақы жоспарлары ретінде қарастырылады.

Қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар

Топ өз қызметкерлеріне Топ пен оның қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шарттарға сәйкес зейнетке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Жұмыскерлерге төлемдер (жалғасы)***Қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар (жалғасы)*

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Жыл ішінде туындаған актуарлық пайда мен зияндар басқа жиынтық кірістің құрамында көрсетіледі. Осы мақсат үшін актуарлық пайда мен зиян актуарлық болжамдарға өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмаларға байланысты бұрынғы тәжірибенің әсерін де қамтиды. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақы міндеттемелерін есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл шегерім мөлшерлемесі мен қайтыс болуды болжау. Шегерім мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім өтелімі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық шығындар ретінде көрсетіледі. Қайтыс болуды болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

Біржолғы демалыс жәрдемақылардан басқа, қызметкерлерге сыйақылар қызметкерлерге басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады. Қызметкерлерге арналған басқа да ұзақ мерзімді сыйақылар бойынша актуарлық пайда мен зияндар пайда немесе зиян құрамында танылады.

Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

Түсімді мойындау

Топ уәде етілген тауарды немесе қызметті (яғни активті) сатып алушыға бере отырып, атқару бойынша міндеттемені орындаған кезде (немесе қалайша) түсім мойындалады. Сатып алушы бұл активке бақылауды алғанда (немесе ретінде) актив беріледі, бұл әдетте келісімшарттың бағасы белгіленген немесе айқындалатын болып табылуы, ал дебиторлық берешекті алу мүмкіндігі негізделген түрде қамтамасыз етілген деген талаппен меншік құқығын беру кезінде орын алады. Атап айтқанда, шикі мұнай мен газды, сондай-ақ мұнай өнімдері мен басқа да тауарларды сатудан түскен кірістер, әдетте, оларға меншік құқығы өткен кезде танылады. Экспортқа сату үшін меншік құқығы, әдетте, Қазақстан Республикасының шекарасында өтеді. Түсім кез келген сауда жеңілдіктерінің сомаларын, көлемі үшін жеңілдіктер мен өтелетін салықтарды ескере отырып, алынған немесе алынуға жататын сыйақының әділ құны бойынша бағаланады.

Қосалқы қызметтерді сату қызметтің бағасы айқындалуы мүмкін және кірістердің алынуына қатысты елеулі белгісіздіктің жоқ екендігі талабымен қызметтердің көрсетілу шамасына қарай танылады.

Пайыздық кірістер мен шығыстар

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер дисконттау кезіндегі тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша бейнеленеді, ол бойынша қаржылық құралды пайдаланудың болжалды мерзімі ішінде немесе қолданылуына қарай қысқарак мерзім ішінде күтілетін болашақ ақша төлемдері мен түсімдері дәлдікпен қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнында келтіріледі. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық кіріс құрамына енгізіледі.

Сауда дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек Топтың шартсыз болып табылатын өтемақы сомасына құқығын білдіреді (яғни ақы төлеу мерзімінің орын алуы үшін тек уақыт ғана қажет).

Шарттық міндеттемелер

Шарттық міндеттеме – Топ сатып алушыдан өтемақыны (немесе өтемақы сомасын) алған тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға беру міндеттемесі. Сатып алушы өтемақыны Топ тауарды немесе қызметті сатып алушыға беру сәтіне дейін төлеген жағдайда, Топ шарттық міндеттемені төлемді жүзеге асыру сәтіне немесе төлем төленуге жататын болған сәтте (қайсысының бұрын орын алатындығына қарай) мойындайды. Топ шарт бойынша өз міндеттемелерін орындағанда шарттық міндеттемелер түсіммен мойындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)****Шығыстарды мойындау**

Шығыстар пайда болу сәтіне ескеріледі және олар есептеу әдісінің негізінде жатқызылған кезеңде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Табыс салығы

Бір жылғы табыс салығына ағымдағы табыс салығы, үстеме пайда салығы және мерзімі ұзартылған салық кіреді.

Ағымдағы және алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер салық органдарына өтелетін немесе төлеуге жататын сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері мен салық заңнамасы, – есепті күнге қабылданған немесе нақты қабылданған мөлшерлемелер мен заңдар.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы корпоративтік табыс салығы («КТС») жиынтық кіріс туралы есепте емес, капиталдың құрамында танылады.

Үстеме пайда салығы (бұдан әрі – «ҮПС») табыс салығы ретінде қарастырылады және табыс салығы бойынша шығыстардың бір бөлігін құрады. Қолданыстағы салық заңнамасына сәйкес Топ жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты ҮПС-ты жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір бөлек келісімшарт бойынша жиынтық жылдық кірістің бір жылғы аударымдарға ара қатынасының негізінде құбылмалы мөлшерлемелер бойынша есептейді және төлейді. ҮПС-ты қолдануды көздейтін жиынтық жылдық кірістің әрбір салық жылындағы аударымдарға ара қатынасы 1,25:1 құрайды. ҮСП мөлшерлемелері әрбір келісімшартқа қатысты аударымдардың 25% артық жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты салықтық таза кірістің (КТС пен рұқсат етілген баға белгілеулер есептен шығарылғаннан кейін салық салынатын кіріс) бір бөлігі қолданылады.

Мерзімі ұзартылған салық корпоративтік табыс салығы үшін, сол сияқты үстеме пайда салығы үшін есептеледі. Үстеме пайдаға салынатын мерзімі ұзартылған салық келісімшарт бойынша төленуге жататын үстеме пайда салығының күтілетін мөлшерлемесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға жатқызылған активтер үшін уақыт айырмалары бойынша есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін ағымдағы құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен айкындалады.

Мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады:

- мерзімі ұзартылған салықтық міндеттеме гудвилді не болмаса бизнесті біріктіру болып табылмайтын және оның жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе шығынға әсер етпейтін операция бойынша активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындаудың нәтижесінде туындайды;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен инвестицияларға байланысты салық салынатын уақыт айырмаларына қатысты, егер уақыт айырмаларын қалпына келтіру уақытын бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Мерзімі ұзартылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын дәрежеде барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша мойындалады:

- есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты мерзімі ұзартылған салық активтері бизнесті біріктіру болып табылмайтын және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе шығынға әсер етпейтін мәміле бойынша активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындаудың нәтижесінде туындағанда;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлесімен инвестицияларға байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты мерзімі ұзартылған салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және соған қарсы уақыт айырмаларын пайдалануға болатындай жеткілікті салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу (жалғасы)****Табыс салығы (жалғасы)**

Мерзімі ұзартылған салық активтерінің ағымдағы құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және егер кейінгі қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын табысқа қол жеткізу шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Мерзімі ұзартылған салық активтері мен міндеттемелер есепті күнге қолданысқа енгізілген немесе есепті күнгі жағдай бойынша күшіне енген немесе нақты күшіне енген салық мөлшерлемелерінің (және салық заңнамасының) негізінде міндеттемелер өтеліп, актив өткізілгенде есепті жылда қолданады деп болжанып отырған салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты мерзімі ұзартылған салық жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте емес, капиталдың құрамында танылады.

Мерзімі ұзартылған салық активтері және мерзімі ұзартылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алудың заңда бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Мерзімі ұзартылған салық активтері бойынша активтер салық салынатын уақытша айырмалар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатының негізделетіндігі мүмкіндігі бар дәрежеде барлық резервтер мен ауыстырылған салық шығындары бойынша танылады. Басшылықтың елеулі пайымдаулары жоспарланатын деңгей мен кірістілік уақытының негізінде, сондай-ақ салықтық жоспарлау стратегиясының табысты қолданылуының негізінде танылуы мүмкін кейінге қалдырылған салық жөніндегі активтерді бағалау үшін талап етіледі.

Капитал*Бақыланбайтын қатысу үлесі*

Бақыланбайтын қатысу үлестері Компанияның Акционеріне жататын капиталдан бөлек меншікті капиталдың құрамында қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген. Еншілес ұйымның шығындары тіпті егер бұл теріс сальдоға әкеп соқтырған жағдайда да Топ акционерлеріне және бақыланбайтын қатысу үлесіне жатады.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға шоғырландырылған қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте ашып көрсетіледі.

Акционерлерге өзге де бөлу

Топ ҚР Президентінің Тапсырмасы бойынша Үкіметтің Қаулыларына немесе Самұрық-Қазынаның шешімдеріне немесе нұсқаулықтарына сәйкес шеккен шығындар капитал арқылы бөлулер ретінде ескеріледі. Мұндай шығындарға Топтың профильді емес қызметіне (әлеуметтік нысандарды салу) байланысты және Акционерлерге беруге арналған шығыстар кіреді.

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Есепті жыл аяқталғаннан кейін орын алған және қаржылық жағдай туралы есепті дайындау күніне болған шарттардың дәлелдерін білдіретін оқиғалар (түзетуші оқиғалар) шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Есепті жыл аяқталғанда болған және түзетуші оқиғалар болып табылмайтын оқиғалар, егер олар елеулі болып табылса, шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарына ескертпелерде ашылып көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР**

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есептілікте көрсетілетін түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ есепті күнге шартты міндеттемелер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің ағымдағы құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Мұнай мен газдың қорлары

Мұнай мен газдың қорларын бағалау тозу, ескіру және амортизация бойынша Топтың есеп айырысуында маңызды фактор болып табылады. Топ Қоғамның мұнай-газ инженерлерінің әдістемесіне сәйкес өзінің мұнай мен газ қорларын бағалайды. Мұнай-газ инженерлері қоғамының әдістемесі бойынша қорларды бағалау кезінде Топ ұзақ мерзімді жоспарлы бағаларды пайдаланады. Дәлелденген қорларды бағалау үшін жоспарлы бағаларды пайдалану жыл соңына спот бағаларды пайдалануға тән тұрақсыздықтың ықпалын жояды. Басшылық ұзақ мерзімді жоспарлы бағалар бойынша жорамалдар өндіру қызметінің ұзақ мерзімді сипатына көбірек сәйкес келеді және мұнай мен газдың қорларын бағалау үшін барынша лайықты негізді білдіреді деп есептейді.

Қорлардың барлық бағалаулары кейбір белгісіздік дәрежесін білдіреді. Белгісіздік негізінен мұндай деректерді бағалау және түсіндіру сәтіне қолжетімді болатын геологиялық және инженерлік деректердің көлеміне тәуелді болады.

Салыстырмалы түрдегі белгісіздік деңгейі қорларды екі негізгі санаттың біріне: дәлелденген немесе дәлелденбеген қорларға жатқызу арқылы көрсетілуі мүмкін. Дәлелденген қорларды өндіруде дәлелденбеген қорлармен салыстырғанда үлкен айқындылық бар және дәлелденген қорлар оларды өндіру мүмкіндігіне қатысты белгісіздіктің прогрессивті өсуін белгілеу үшін әзірленген және әзірленбеген қорларға бөлінуі мүмкін.

Жыл сайын бағалаулар талданып, түзетіліп отырады. Түзетулер қолдағы геологиялық деректерді, өндіру туралы өнеркәсіптік параметрлерді немесе деректерді бағалау немесе қайта бағалау; жаңа деректердің; немесе бағалар бойынша жорамалдардағы өзгерістердің салдарынан туындайды. Қорларды бағалау сондай-ақ кері әрекетті арттыру үшін жобалардың қолданылуы, пласт өнімділігіндегі өзгерістердің немесе әзірлеу стратегиясындағы өзгерістердің салдарынан қайта қаралуы мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлар тозуды, тауысылуды және амортизацияны есептеу үшін орындалған жұмыс көлеміне тепе-тең етіп амортизация мөлшерлемелерін есептеу үшін пайдаланылады. Топ бастапқы лицензиялық кезең ішінде өндірілетін болады деп күтілетін ретінде осындай көлемді ғана дәлелденген қорларға қосты. Бұл ұзарту бойынша рәсім нәтижесіне жатқызылатын айқындылықтың болмауынан пайда болды, өйткені лицензияларды ұзарту ең соңында Үкіметтің қарауы бойынша жүзеге асырылады. Топтың лицензиялық кезеңдерін ұзарту және қорлардың көрсетілген қорларын тиісінше ұлғайту, әдетте, тозу бойынша неғұрлым төменгі шығысқа әкеледі және кірістерге біршама әсер етуі мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлардың кемуі тозуға, тауысылуға және амортизацияға арналған ақша аударымдарының ұлғаюына (тұрақты өндіру деңгейінде), кірістің азаюына әкеліп соқтырады және сондай-ақ мүлктің ағымдағы құнының тікелей азаюына әкеліп соқтыра алады. Салыстырмалы түрде пайдаланылатын кен орындарының саны болған кезде өткен жылмен салыстырғанда қорларды бағалауға кез келген өзгерістер тозуға, ескіруге және амортизацияға аударымдарға біршама әсер етуі мүмкіндігі болады.

Мұнай-газ активтерінің, мұнайды қайта өңдейтін және басқа активтердің өтелетіндігі

Топ активтерді немесе ақша қаражатын жасайтын активтер тобын («жасайтын бірлік») оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер олардың құны өтелмейтіндігін куәландырған жағдайларда индикаторлардың болуын айқындау үшін бағалайды. Егер мұндай индикатор бар болып шықса, өткізу шығыстарын және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан барынша жоғары мән ретінде қарастырылатын өтелетін құнның лайықты бағалануы жүргізіледі. Бұл есептемелер мұнайдың ұзақ мерзімді бағасы, дисконт мөлшерлемелері, болашақтағы капитал қажеттілігі, тәуекел мен белгісіздікке ұшыраған операциялық қызмет (бұл өндіру және сату көлемдерін қамтиды) сияқты бағалаулар мен жол берулерді пайдалануды қамтиды. Егер активтің немесе активтер тобының баланстық құны олардың өтелетін құнынан асатын болса, актив немесе активтер тобы құнсызданған болып есептеледі, олардың баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды.

Өтелетін құнды бағалау кезінде келешекте күтілетін ақша ағындары активтер тобына тән болатын тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауын және активке тән тәуекелдерді көрсететін дисконттау мөлшерлемесі бойынша келтірілген құнға дейін дисконтталады. Әділ құн активті және/немесе әкелуші бірлікті нарықтық талаптарда мәлім және мұндай мәмілені жасауға дайын тараптардың арасында сатудан түсуі мүмкін сома ретінде айқындалады және компанияға тән болуы мүмкін және жалпы қолданылмайтын факторлардың әсерін ескермейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Мұнай-газ активтерінің, мұнайды қайта өңдейтін және басқа активтердің өтелетіндігі (жалғасы)**

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ құнсыздану белгілерінің болуы салдарынан мұнай-газ активтерінің, мұнай өңдеуші және басқа да активтердің құнсыздануына жыл сайынғы тесттерді өткізді. Топ құнсыздану белгілерін қарастыру кезінде басқа факторлармен қатар мұнай өңдейтін зауыттардың болжамды маржасын және өндіріс көлемдерін ескерді. Мұнай-газ активтерінің, мұнай өңдеуші және басқа да активтердің құнсыздануына өтелетін құнның құнсыздануын жасалған талдаудың нәтижесінде 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардағы шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылды (13-ескерте).

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың «Павлодар мұнай химия зауыты» ЖШС (ПМХЗ) 88.553 миллион теңге сомаға сатып алумен байланысты елеулі гудвилі бар.

2019, 2018 және 2017 жылдардың желтоқсанында Топ ПМХЗ сатып алумен байланысты гудвилді жыл сайынғы тестілеуді өткізді. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Топ шикі мұнайды қайта өңдеу көлемдерінің болжамын, мұнайды қайта өңдеу тарифтерін, күрделі шығындарды және басқа да факторларды ескерді.

ПМӨЗ өтелетін құнды дисконтталған ақша ағындарының үлгісін пайдалана отырып есептеді. 2019 жылы 9,7% (2018: 9,7%, 2017: 13,25%) дисконттау мөлшерлемесі салықтар ұсталғанға дейін капиталдың орташа алынған құнының негізінде есептелді. Капиталдың орташа алынған құны қарызға алынған қаражатты, сол сияқты меншікті капиталды да ескереді. Меншікті капиталдың құны инвестициялардан болатын түсімнен болады. Қарыз капиталының құны пайыздық қарыздарға негізделген. Ажырамайтын тәуекел жеке бета-факторды қолдану арқылы қосылды. Бета-фактор ортақ қолжетімді нарықтық деректердің негізінде бағаланды. 2028 жылға дейінгі болжамды ақша ағындары басшылықтың ықтимал операциялық және күрделі шығындар бойынша ағымдағы бағалауын болжайтын, ПМХЗ-дың 2020-2024 жылға дейінгі бес жылдық бизнес-жоспарына негізделген. Бұл ақша ағындарының едәуір бөлігі 2024 жылдан кейін бағалау күніне басқарудың ең үздік бағалауына негізделген күрделі шығындарды шегере отырып, 2019 жылғы 5,49% (2018: 3,53%, 2017: 3,89%) инфляцияның күтілетін деңгейін қолдану арқылы болжанды.

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанына пайдалану құндылығының негізінде есептелген гудвилдің өтелетін құны оның баланстық құнынан көп болды, тиісінше, ПМХЗ гудвилінің құнсыздануы танылмады.

Болжамдардағы өзгерістерге сезімталдық

ПМХЗ өтелетін құнын бағалау нәтижелері негізгі жорамалдарды, атап айтқанда, дисконттау мөлшерлемесін өзгертумен, сондай-ақ терминалды кезеңде жоспарланған EBITDA мәндерін өзгертумен байланысты жол берулерді өзгертуге сезімтал болып табылады. Дисконттау мөлшерлемесінің 9,7%-дан 10,7%-ға дейін 1,0%-ға артуы және EBITDA жоспарланған мәнінің терминалды кезеңде 35%-дан 36%-ға дейін 1%-ға төмендеуі ПМХЗ жасайтын бірліктің өтелетін құнының азаюына әкеп соқтырмайды.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер*Мұнай-газ активтері*

Белгілі бір келісім-шарттардың талаптары бойынша заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес Топтың негізгі құралдарды демонтаждау және жою және кез келген кен орындарындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелері болады. Атап айтқанда, Топтың міндеттемелеріне барлық өндірістік емес ұңғымаларды біртіндеп жабу және құбырларды, ғимараттарды демонтаждау және келісімшарттық аумақты рекультивациялау сияқты қызметті түпкілікті тоқтату, сондай-ақ әрбір өндірістік учаскеде қоршаған ортаны ластану бойынша пайдаланудан шығару әрекеттері жатады.

Лицензияның қолданылу мерзімі Топтың қарауы бойынша ұзартылмайтындықтан, түпкілікті жабу бойынша кен орнындағы міндеттемелерді өтеудің есеп мерзімі әрбір лицензиялық кезең аяқталған күн болып табылады. Егер активтерді жою бойынша міндеттемелер кен орындарын экономикалық жағынан негіздемелі түрде пайдалануды аяқтау өткенде өтелуі қажет болса, онда көрсетілген міндеттеме ұңғымаларды жою бойынша барлық шығыстарды және жабу бойынша соңғы шығыстарды қосу салдарынан едәуір өсуші еді. Ұңғымаларды жоюды қаржыландыру бойынша Топтың міндеттемелерінің және түпкілікті жабу бойынша шығыстардың көлемі тиісті келісім-шарттардың және қолданыстағы заңнаманың талаптарына байланысты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)***Мұнай-газ активтері (жалғасы)*

Міндеттемелер лицензиялық кезең соңында түпкілікті жою және түпкілікті жабу бойынша мұндай шығыстарды қаржыландыру бойынша келісім-шарт та, заңнама да белгілі бір міндеттемені түсіндірмеген сол жағдайларда танылмайды. Мұндай шешімді қабылдау кейбір айқындылықтың болмауымен және біршама байымдаулармен түсіндіріледі. Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуына немесе болмауына қатысты бағасы Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибеге өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін.

Топ активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісім-шарт бойынша бөлек есептейді. Міндеттемелердің сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген өтпелі экономикамен елдің мемлекеттік борышы бойынша орташа ұзақ мерзімді тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін күтілетін, талап етілетін ретіндегі бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттеме әрбір есепті күнге қайта каралады және *«Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер»* I КИМСФО түсіндірмеге сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі.

Активтерді жабуға және есептен шығаруға болашақтағы шығындарды бағалау кезінде мәнді бағалар мен басшылық жасаған пайымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа жатқызылады және заңнама талаптарындағы түсініксіздіктен басқа, Топтың бағасына активтерді жою технологиясындағы, шығындардағы және салалық тәжірибедегі өзгерістер әсер етуі мүмкін. Активтерді түпкілікті жабуға және есептен шығаруға арналған шығындарға жатқызылатын айқындықтың болмауы күтілетін ақша ағындарын дисконттаудың әсер етуі есебінен кемітіледі. Топ ағымдағы жылдың бағасын және ұзақ мерзімді инфляция деңгейінің орташа мәнін пайдалана отырып, ұңғымаларды болашақ жою құнын бағалайды.

Ұзақ мерзімді инфляция және Топ кәсіпорындары бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте міндеттемелерді айқындау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемелері 2019 жылғы 31 желтоқсанда 2,01%-дан 5,49% дейін және 4,43%-дан 8,95% дейін болды, тиісінше (2018 жылы 2,02%-дан 5,96% дейін 5,5%-дан 10,00% дейін, тиісінше, 2017 жылы 2,01%-дан 5,57% дейін және 5,17%-дан 10,00% дейін). 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнай-газ активтерін жою міндеттемесіне резервтің баланстық құны 54.165 миллион теңгені құрады (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 36.288 миллион теңге, 2017 жылғы 31 желтоқсанға: 35.406 миллион теңге) *(26-ескертпе)*.

Магистральды мұнай құбырлары мен газ құбырлары

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральды құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Топтың екі еншілес ұйымы «ҚазТрансОйл» АҚ мен «ҚазТрансГаз» АҚ-ның еншілес ұйымы болып табылатын «Интергаз Орталық Азия» АҚ пайдалануды аяқтағаннан кейін магистральды құбырды жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу бойынша шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Мұнай құбырларын жою және топырақ құнарлығын қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резерві Топ есептеген демонтаждау және топырақ құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарының құны негізінде бағаланады. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың құбырларды жою және жер құнарлылығын қалпына келтіру бойынша міндеттемеге резервтің баланстық құнын 100.229 миллион теңге құрады (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 79.948 миллион теңге, 2017 жылғы 31 желтоқсанға: 65.140 миллион теңге) *(26-ескертпе)*.

Экологиялық оналту

Топ бағалау да жасайды және экологиялық тазарту жұмыстары мен оналтуға міндеттемелер бойынша резервтер қалыптастыру бойынша пайымдау шығарады. Қоршаған ортаны қорғауға шығындар капиталдандырылады немесе олардың болашақ экономикалық пайдасына қарай шығыстарға жатқызылады. Өткен қызметте пайда болған қазіргі жағдайға жатқызылатын және болашақ экономикалық пайдасы жоқ шығындар шығыстарға жатқызылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)****Экологиялық оңалту (жалғасы)**

Міндеттемелер шығындар туралы ағымдағы ақпарат және қалпына келтіру жөніндегі күтілетін жоспарлар негізінде анықталады және егер рәсімдер мерзімі тиісті органдармен келісілмесе, дисконтталған негізде ескеріледі. Топтың экологиялық оңалту резерві Топ қолданыстағы қазақстандық және еуропалық нормативтік базалардың талаптарын сақтауға қажетті күтілетін шығындарды тәуелсіз бағалауға негізделген басшылықтың үздік бағасын білдіреді. Топ бұл міндеттемені, 2019 жылдың жылдық бюджетін қосылған шығындар бөлігін қоспағанда, ұзақ мерзімді ретінде жіктеді. Экологиялық оңалту жөніндегі резервтерге қатысты іс жүзіндегі шығындар заңнамадағы және нормативтік-құқықтық актілердегі өзгерістер салдарынан бағалардан, қоғамдық күтулерден, тазарту технологияларындағы аумақтық жағдайлар мен өзгерістерді анықтау мен талдаудан ерекшеленуі мүмкін. Экологиялық оңалтудағы міндеттемелер бойынша резервтегі өзгерістер *26-ескертілмеде* ашылып көрсетілген.

Қызметкерлерге сыйақы

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге сыйақылар бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелердің құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және жұмыскерлердің еңбек қызметін аяқтауы бойынша олардың сыйақылары бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына орай мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал келеді. Барлық болжамдар әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Салық салу

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде, басшылық компания даулай алмайтын немесе есептей алмайтын салық заңнамасын сақтамауды мүмкін болатын саласы ретінде қарайды, ол егер қосымша салықтар салық органдарында есептелінетін болса табысты түрде шағымдана алады. Мұндай анықтау мәнді пайымдауларды шығаруды талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер, жер қойнауын пайдалануға Топтың келісім-шарттарында салық салу талабына түзету, салық талқылауларынан өзі күтетін шешімдер бойынша күтілетін нәтижелерді және сәйкестікті тексеруге салық органдары жүзеге асыратын нәтиженің негізінде анықтау нәтижесінде өзгеруі мүмкін. Табыс салығынан басқа, басқа да салықтар бойынша резервтер *26-ескертілмеде* ашылып көрсетілген салықтар бойынша резервтердің құрамына кіреді. Табыс салығынан басқа, басқа да салықтар бойынша шарттың міндеттемелер *34-ескертілмеде* ашылып көрсетіледі. Табыс салығы бойынша резервтер мен шартты міндеттемелер құрамына кіреді және табыс салығы бойынша міндеттемелер немесе шартты міндеттемелер ретінде ашылып көрсетіледі (*30 және 34-ескертілмелер*).

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылған қаржы құралдарының және қаржы міндеттемелерінің әділ құны осы активті нарықтар негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып, анықталады. Мүмкіндігіне қарай осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде алайда, бұл іс жүзінде жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайларда, бақылаушы нарықтардан түсетін ақпарат пайдаланылады, әділ құнды белгілеу үшін пікірдің белгілі бір үлесі талап етіледі. Пайымдаулар өтімділік тәуекелі, несиелік тәуекел және өзгермелілік сияқты бастапқы деректерді есепке алынуын қамтиды. Осы факторларға қатысты болжамдарға өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін. Егжей-тегжейі *32-ескертілмеде* ашылған.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімі

Топ әрбір қаржы жылының соңында жылына кем дегенде бір рет негізгі құралдардың қалған пайдалы қызмет ету мерзімін бағалайды, егер күту өткен бағалаудан ерекшеленген жағдайда, өзгерістер 8 ХБЕС-ке сәйкес «*Есеп саясаты, есеп бағаларындағы өзгерістер және қателер*» есеп бағалауларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ ЕСЕПТІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)**

Бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған активтер мен міндеттемелердің әділ құны

Топ сатып алу күніне, жеке, бизнесті біріктіру кезінде сатып алынған немесе өз мойнына алған сәйкестендірілетін активтерді, міндеттемелерді және шартты міндеттемелерді олардың әділ құны бойынша тануы тиіс, бұл бағалауды пайдалануды болжайды. Мұндай бағалаулар түрлі бағалау әдістеріне негізделген, әрі бұл келешек ақша ағындарын болжау және өзге де жорамалдарды жасау кезінде елеулі пайымдауларды пайдалануды талап етеді.

5. ҚАЙТА ЕСЕПТЕУЛЕР МЕН ТОҚТАТЫЛҒАН ҚЫЗМЕТ ЖӘНЕ САТУҒА АРНАЛҒАН АКТИВТЕР

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша тоқтатылған қызмет ретінде жіктелген активтер мен міндеттемелер, сатуға арналған деп жіктелген есептен шығарылатын топ және сатуға арналған активтер, сондай-ақ 2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылғы қызмет нәтижелері төменде көрсетілген:

	2019 жылғы 31 желтоқсан			2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы тоқтатылған қызметке салық салынғаннан кейінгі пайда
	Сатуға арналған деп жіктелген активтер	Сатуға арналған деп жіктелген активтерге қатысты міндеттемелер	Сатуға арналған деп жіктелген активтер	
<i>Миллион теңгемен</i>				
«Қазақстан-Британ Техникалық университеті» АҚ	–	–	–	6
Басқа да активтер	7.604	–	7.604	–
Жиыны	7.604	–	7.604	6

	2018 жылғы 31 желтоқсан			2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы тоқтатылған қызметке салық салынғаннан кейінгі пайда/(зиян)
	Сатуға арналған деп жіктелген активтер	Сатуға арналған деп жіктелген активтерге қатысты міндеттемелер	Сатуға арналған деп жіктелген активтер	
<i>Миллион теңгемен</i>				
KMG Retail	43.651	380	43.271	–
«Қазақстан-Британ Техникалық университеті» АҚ	15.704	4.659	11.045	(4.301)
Басқа да активтер	2.405	–	2.405	7.754
Жиыны	61.760	5.039	56.721	3.453

	2017 жылғы 31 желтоқсан			2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы тоқтатылған қызметке салық салынғаннан кейінгі пайда
	Сатуға арналған деп жіктелген активтер	Сатуға арналған деп жіктелген активтерге қатысты міндеттемелер	Шығу тобымен тікелей байланысты таза активтер	
<i>Миллион теңгемен</i>				
«Қазақстан-Британ Техникалық университеті» АҚ	16.803	1.925	14.878	(2.612)
Басқа да активтер	8.102	4	8.098	(1.054)
Жиыны	24.905	1.929	22.976	(3.666)

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. ҚАЙТА ЕСЕПТЕУЛЕР МЕН ТОҚТАТЫЛҒАН ҚЫЗМЕТ ЖӘНЕ САТУҒА АРНАЛҒАН АКТИВТЕР (жалғасы)****Бақылаудан айырылу***KMG Retail*

2019 жылғы 8 ақпанда Компания KMG Retail-дегі қатысу үлесінің 100%-ын 60.512 миллион теңгеге сатуды аяқтады, ол 2018 жылғы 31 желтоқсанның бастап сатуға арналған деп жіктелген есептен шығатын топ ретінде жіктелді.

Бақылаудан айырылу күніне KMG Retail-дың таза активтері былайша болды:

<i>Миллион теңгемен</i>	Есептен шығару күніне таза активтер
Активтер	
Негізгі құралдар	34.266
Материалдық емес активтер	42
Ақша қаражаты мен оның баламалары	2.288
Басқа да ағымдағы және ұзақ мерзімді активтер	6.694
	43.290
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	259
	259
Шығу тобымен тікелей байланысты таза активтер	43.031

KMG Retail-дың есептен шығарылуынан болған пайда 17.481 миллион теңгені құрады.

«Қазақстан-Британ Техникалық университеті» АҚ

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ «Қазақстан-Британ Университеті» АҚ (ҚБТУ) тоқтатылған қызмет ретінде жіктелді. 2019 жылғы қаңтарда ҚМГ мен «Нұрсұлтан Назарбаев Білім беру қоры» қоғамдық қоры арасында жасалған ҚБТУ акцияларының 100% сату туралы келісім күшіне енді. Келісімнің талаптарына сай үлестің берілуі және оның 11.370 миллион теңге сомасында төленуі екі жылдың ішінде үш траншпен жүзеге асырылады. 2019 жылғы 6 ақпанда Компания ҚБТУ-ға бақылаудан айырылды.

Бақылаудан айырылу күніне ҚБТУ-ның таза активтері былайша болды:

<i>Миллион теңгемен</i>	Есептен шығару күніне таза активтер
Негізгі құралдар	6.367
Материалдық емес активтер	1.964
Банк салымдары	2.091
Ақша қаражаты мен оның баламалары	4.732
Басқа да ағымдағы және ұзақ мерзімді активтер	1.097
	16.251
Ағымдағы және ұзақ мерзімді міндеттемелер	5.349
	5.349
Шығу тобымен тікелей байланысты таза активтер	10.902

Нәтижесінде ҚБТУ-ның есептен шығарылуынан болған пайда 149 миллион теңге болды және ҚБТУ-ның 2019 жылдың 1 қаңтарынан бастап есептен шығарылу күніне дейінгі кезеңде шеккен шығыны 143 миллион теңге болды, олар тоқтатылған қызметтен болған пайдада танылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. ҚАЙТА ЕСЕПТЕУЛЕР МЕН ТОҚТАТЫЛҒАН ҚЫЗМЕТ ЖӘНЕ САТУҒА АРНАЛҒАН АКТИВТЕР (жалғасы)**

Бакылаудан айырылу (жалғасы)

«KazTransGas Tbilisi» ЖШҚ

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ҚазТрансГаз» АҚ-ның заңи тұрғадан «KazTransGas Tbilisi» ЖШҚ-да (KTG Tbilisi) 100% иелік ету үлесі болды. 2009 жылғы 16 наурызда Кутаисидің қалалық сотының анықтамасымен ҚТГ компаниясы KTG Tbilisi қызметін басқаруға қатысу мүмкіндігінен айырылды. Осылайша, Топ KTG Тбилисиге бакылаудан айырылып, бакылаудан айырылған күннен бастап KTG Tbilisi шоғырландыруды тоқтатты.

2018 жылғы 13 қыркүйекте ҚТГ және Грузия Үкіметі дауды бейбіт жолмен реттеу туралы арбитраждық келісімге қолдарын қойды, соның нәтижесінде ҚТГ KTG Tbilisi иелік ету үлесінің 100%-ын 40.000 мың АҚШ долларына (баламасы 15.110 миллион теңге) сатты. 2018 жылғы 28 қыркүйекте ҚТГ иелік ету үлесін сатқаны үшін 40.000 мың АҚШ долларын (баламасы 14.473 миллион теңге) алды.

Сонымен бірге, 2018 жылы Топ есептен шығару күніне 252 миллион теңге мөлшерінде таза активтері бар басқа да еншілес компанияларды 3.501 миллион теңгеге сатты, соның нәтижесінде пайда 3.249 миллион теңге болды.

6. ТҮСІМ

Миллион теңгемен	2019	2018 (қайта жіктелген)	2017 (қайта жіктелген)
Өнім және қызмет типі			
Шикі мұнай мен газды сату*	3.966.941	4.094.011	2.677.102
Мұнай өнімдерін сату*	2.043.848	2.175.909	1.422.391
Мұнай мен газды тасымалдау қызметтері	389.496	315.229	333.038
Мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу қызметтері	195.896	175.618	129.067
Басқа да кірістер	262.675	228.197	232.165
	6.858.856	6.988.964	4.793.763
Географиялық нарық			
Қазақстан	1.212.267	1.131.911	944.145
Басқа да елдер	5.646.589	5.857.053	3.849.618
	6.858.856	6.988.964	4.793.763

* 2019 жылы Топ Мұнай өнімдерін сату құрамында қайта өңделген газдың өткізілген өнімдерін ұсыну шешімін қабылдады және осылайша, 2018 жылғы Шикі мұнай мен газды сатудан түскен 58.026 миллион теңге соманы және 2017 жылғы 29.309 миллион теңге соманы қайта жіктеді.

7. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДЫҢ ПАЙДАСЫНДАҒЫ ҮЛЕС, НЕТТО

Миллион теңгемен	2019	2018	2017
«Теңізшевройл» ЖШС	414.940	439.149	289.980
«Азиялық Газ құбыры» ЖШС («АГҚ»)	168.086	—	—
«Маңғыстау Инвестмент Б.В.»	81.991	95.510	49.605
Каспий Құбыр Консорциумы	70.869	57.965	54.666
Бейнеу – Шымкент газ құбыры	56.194	16.710	(668)
«ҚазГерМұнай» ЖШС	17.561	27.915	17.713
«КазРосГаз» ЖШС	18.091	5.254	8.622
КМГ Кашаган Б.В.	13.114	34.034	(10.208)
«Қазақойл-Ақтөбе» ЖШС	9.722	9.057	(16.788)
«Теңіз Сервис» ЖШС	6.742	13.897	1.653
«Қазақстан-Қытай Құбыры» ЖШС	3.313	—	—
Valsera Holdings B.V.	(6.107)	(7.989)	9.751
«ПетроКазахстан Инк.»	(18.244)	14.590	7.233
Ural Group Limited	(18.895)	(18.822)	(1.877)
Басқа да бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлестер	10.602	10.056	5.268
	827.979	697.326	414.950

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**8. САТЫП АЛЫНҒАН МҰНАЙДЫҢ, ГАЗДЫҢ, МҰНАЙ ӨНІМДЕРІ МЕН БАСҚА ДА МАТЕРИАЛДАРДЫҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ**

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Қайта сату үшін сатып алынатын мұнай	2.448.412	2.607.706	1.445.419
Қайта өңдеуге арналған мұнайдың құны	638.293	698.473	732.682
Қайта сату үшін сатып алынатын газ	493.280	356.932	242.987
Материалдар мен қорлар	217.138	182.067	147.484
Қайта сату үшін сатып алынатын мұнай өнімдері	116.621	467.780	160.942
	3.913.744	4.312.958	2.729.514

9. ӨНДІРІСТІК ШЫҒЫСТАР

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018 (қайта жіктелгені)	2017 (қайта жіктелгені)
Жалақы бойынша шығыстар	338.120	291.693	311.973
Жөндеу және қызмет көрсету қызметтері*	129.450	98.424	86.570
Электр қуаты	88.910	71.914	63.082
Көлік шығыстары	30.456	21.988	15.685
Жалдау шығыстары*	52.091	10.085	8.293
Басқасы	82.666	110.371	138.743
	721.693	604.475	624.346

* *Топ 2018 және 2017 жылдар үшін 56.527 миллион теңгеге және тиісінше 43.912 миллион теңгеге Басқалардан Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге қатысты сомаларды қайта жіктеді. Сонымен бірге, Жалдау шығыстары бөлек көрсетіліп, 2018 және 2017 жылдар үшін Басқалардан есептен шығарылды.*

10. ТАБЫС САЛЫҒЫНАН БАСҚА САЛЫҚТАР

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Шикі мұнай экспортына кіріс салығы	133.144	145.523	83.183
Экспорттық кеден бажы	131.326	131.128	105.302
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	100.300	115.968	93.569
Басқа салықтар	89.525	85.113	72.393
	454.295	477.732	354.447

11. ТАСЫМАЛДАУ ЖӘНЕ САТУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Тасымалдау	374.686	317.402	189.949
Жалақы бойынша шығыстар	12.542	16.180	16.103
Басқасы	33.174	37.195	32.011
	420.402	370.777	238.063

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**12. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР**

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Жалақы бойынша шығыстар	78.055	73.632	77.572
Консорциуммен сот шағымы бойынша провизия (34-ескертпе)	34.132	—	—
Кеңес беру қызметтері	25.448	22.435	19.523
Өтелуге жататын ҚҚС-тың құнсыздануы / (қалпына келтірілуі)	15.703	4.215	(24.158)
Басқа да ағымдағы активтер бойынша күтілетін несие залалдары бойынша резервті есептеу / (қалпына келтіру) (21-ескертпе)	12.246	1.225	(120)
Әлеуметтік төлемдер	8.933	24.095	28.024
Есепке алынбаған ҚҚС	6.910	3.031	7.923
Негізгі құралдар мен МЕА жалдау шығыстары	2.309	5.750	5.780
Сауда дебиторлық берешек бойынша күтілетін несие залалдары бойынша резервті есептеу / (қалпына келтіру) (21-ескертпе)	1.892	(1.489)	1.056
Қайырымдылық және демеушілік	381	1.699	1.225
Ұзақ мерзімді аванстардың құнсыздануына резервті (қалпына келтіру) / есептеу	(11)	—	1.188
Минусы: таза өткізу құнына дейін азайту	(80)	4.339	345
Салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар бойынша резервті (қалпына келтіру) / есептеу	(19.755)	29.836	(4.212)
Басқа	47.804	44.717	49.634
	213.967	213.485	163.780

Персонал шығыстары 428.717 миллион теңгені (2018: 381.505 миллион теңге, 2017: 405.648 миллион теңге) құрады және өндірістік шығыстар, тасымалдау және өткізу шығыстарының, жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамында көрсетілді.

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАРДЫҢ, МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕРДІҢ ҚҰНСЫЗДАНУЫ

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Негізгі құралдар (15-ескертпе)	144.482	33.603	22.328
Барлау және бағалау бойынша активтер (16-ескертпе)	57.239	107.745	814
Инвестициялық жылжымайтын мүлік (17-ескертпе)	(142)	1.538	1.518
Материалдық емес активтер (17-ескертпе)	6.240	22.636	—
	207.819	165.522	24.660

Келесі АҚГБ бойынша аяқталатын жылдар үшін шығындар танылды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
«ҚМГИ» АҚГБ	93.587	43.702	—
«Жемчужина» жобасы	38.180	—	—
«Сәтті» ӨЖКБҚ	24.505	—	—
«Батуми мұнай терминалы» АҚГБ («БМТ»)	12.583	4.136	—
«Сұңқар» және «Бүркіт» өздігінен жүретін баржалар (Баржалар)	11.837	2.659	—
ҚМГ БӨ-дегі браунфилдер	18.888	—	—
«Н» жобасы	—	67.897	—
«Сәтбаев» жобасы	—	34.539	—
ПМХЗ-дағы аяқталмаған құрылысты есептен шығару	—	—	15.277
Басқасы	8.239	12.589	9.383
	207.819	165.522	24.660

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАРДЫҢ, МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕРДІҢ ҚҰНСЫЗДАНУЫ (жалғасы)****«ҚМГИ» АҚГБ**

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, ҚМГИ өзінің «Petrochemical», «Bulgaria», «Refining» және «Басқасы» АҚГБ-ларына құнсыздану бойынша тестті жүргізді. Топ құнсыздану белгілерін қарастыру кезінде басқа факторлармен қатар мұнай өңдейтін зауыттардың болжамды маржасын және өндіріс көлемдерін ескерді.

2017, 2018 және 2019 жылдары АҚГБ өтелетін құны есептен шығару шығыстарын шегере отырып әділ құнның негізінде айқындалды (FVLC), әрі ол келтірілген қалдық құнына түзетілген бос акша ағындарының келтірілген құнын білдіреді. Жоғарыда аталған АҚГБ үшін сатуға арналған шығындарды шегере отырып әділ құнда пайдаланылатын шешуші жорамалдар операциялық пайда, дисконттау мөлшерлемелері және бюджеттік кезеңнен кейін акша ағындарының экстраполяциясы үшін пайдаланылатын өсу қарқындары болып табылады.

«Petrochemical» мен «Refining» АҚГБ үшін акша қаражаты қозғалысының болжамдарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 9,6% (2018 жыл: 9,7%, 2017: 9,0%) болды және 5 жылдық кезеңнен тыс акша ағындары 1,9% өсу қарқынын пайдалана отырып экстраполяцияланды, бұл сала бойынша ұзақ мерзімді орташа өсу қарқындарына сәйкес келеді. Қалдық құны үшін пайдаланылатын капиталдану мөлшерлемесі 7,7% (2018 жыл: 7,8%, 2017 жыл: 7,5%) құрайды.

«Bulgaria» АҚГБ қатысты, акша ағындары қозғалысының болжамдарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 9,6% (2018 жыл: 9,8%, 2017 жыл: 9,1%) болды, ал 1,9% өсу қарқынын пайдалана отырып экстраполяцияланған 5 жылдық кезең шегінен акша қаражатының ағындары сала бойынша орта ұзақ мерзімді өсу қарқындарына сәйкес келеді. Қалдық құны үшін пайдаланылатын капиталдану мөлшерлемесі 7,6% (2018 жыл: 7,9%, 2017 жыл: 7,6%) құрайды.

2018 жылы «Petrochemical», «Bulgaria», «Refining» және «Басқасы» АҚГБ өтелетін құны олардың баланстық құнынан төмен болды. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жүргізілген талдаудың нәтижелері бойынша ҚМГИ 21.195 миллион және тиісінше 22.507 миллион теңге мөлшерінде негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануынан болған залалды мойындады.

2019 жылы АҚГБ өтелетін құны, «Refining» АҚГБ-ны қоспағанда, олардың тиісті баланстық мәндерінен асты. «ҚМГИ» АҚГБ құнсыздануына тест мақсаттары үшін болжамды акша ағындары мұнай өңдейтін зауыттың болжамды маржасы мен салық салынғаннан кейін дисконттау мөлшерлемесінің төмендеуін көрсету үшін жаңартылды. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «ҚМГИ» АҚГБ 86.946 миллион теңге және тиісінше 6.641 миллион теңге мөлшерінде негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануынан болған залалды мойындады.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдық:

АҚГБ үшін FVLC бағалауға қатысты Топ жоғарыда аталған кез келген шешуші жорамалдардың ешқандай ақылға қонымды өзгеруі, сол үшін ағымдағы модель үшін шығынсыздық нүктесі операциялық пайданың 3,3%-ға төмендеуі кезінде қол жеткізілетін «Refining» АҚГБ қоспағанда, бірліктің материалдыққа дейінгі баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетуіне әкеп соқтырмас еді деп пайымдайды.

«Жемчужина» жобасы

«Жемчужина» жобасы 2019 жылғы 14 желтоқсанға дейін барлау сатысында болды, келесі сатыға өту үшін жоба серіктестері Даму жоспарын ұсынулары тиіс. Алайда, 2019 жылдың соңына «Жемчужина» жобасының серіктестері Даму жоспарын ұсынбауды шешіп, «Жемчужина» ОБК-ке сәйкес келісімшарттық аумақтан ерікті түрде бас тартуға келісті, соның нәтижесінде 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 38.180 миллион теңге үшін құнсыздану залалын мойындады. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ бұл жоба бойынша активтерді есептен шығармады, өйткені келісімшарттық аумақ қайтарылмады.

«Сәтті» ӨКЖБҚ

«Сәтті» өзін өзі көтеретін жүзетін бұрғылау қондырғысының өтелетін құны пайдалану құндылығы әдісінің негізінде айқындалды. Пайдалану құндылығы бұрғылау қондырғысынан күтілетін келешек акша ағындарының келтірілген құны ретінде бағаланды. Болжамды акша ағындары Топ басшылығымен бекітілген 2020-2024 жылғы бюджетке және инфляцияға 12,5%-дың дисконттау мөлшерлемесі негізінде экстраполяцияландырылған бұрғылау қондырғысының 2041 жылға дейінгі пайдалы қолданылу кезеңіне дейінгі бағаланатын болжамдарға негізделген. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы талдау нәтижесінде, Топ басшылығы құнсызданудан залалды 24.505 миллион теңге көлемінде таныды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАРДЫҢ, МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕРДІҢ ҚҰНСЫЗДАНУЫ (жалғасы)****«Сәтті» ӨКЖБҚ (жалғасы)***«БМТ» АҚГБ*

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы Топ БМТ АҚГБ-ға қатысты 12.583 миллион теңге мөлшерінде құнсыздану залалын таныды.

Баржалар

Өтелетін құн пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды. Пайдалану құндылығы келешек акша ағындарының келтірілген құны ретінде бағаланды, олар, күтілгендей, 2021 жылы баржалық келісімшарттың қолданылу мерзімінің соңына дейін 10,05% дисконттау мөлшерлемесі бойынша баржалардан алынады. Келісімшарттардың ұзартылу ықтималдығының төмен екендігіне орай, Топ 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін 11.837 миллион теңге мөлшерінде құнсыздану залалын мойындады.

ҚМГ БӨ-дегі браунфилдер

2019 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ ҚМГ БӨ жобалары бойынша 18,888 миллион теңге мөлшерінде барлау мен бағалау активтерін есептен шығарды, олардың жер қойнауын пайдалану келісімшарттары бұзылып, Үкіметке қайтарылды.

«Сәтбаев» және «Н» жобалары

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 34.539 миллион теңге және тиісінше 67.897 миллион теңге сомаға «Сәтбаев» және «Н» жобалары бойынша барлау әрі бағалау активтерінің құнсыздануынан болған залалды мойындады. Құнсыздану Топтың жобалардан жоспарланған шығуымен және келісімшарттық аумақтардың Үкіметке берілуімен байланысты болды. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ бұл жоба бойынша активтерді есептен шығармады, өйткені келісімшарттық аумақ қайтарылмады.

2019 жылғы 24 сәуірде Топ Үкіметтен «Сәтбаев» жобасы бойынша жер қойнауын пайдалану келісімшартын бұзу туралы хабарламаны алды, тиісінше, Топ келісімшарттық аумақтан толықтай бас тартып, жобамен байланысты барлау және бағалау активтерін есептен шығарды.

ПМХЗ-дағы аяқталмаған құрылысты есептен шығару

2017 жылы Топ аяқталмаған құрылысты есептен шығарды, ол Павлодар МХЗ жаңғырту жобасы конфигурациясының өзгеруіне орай тоқтата тұрылды.

14. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІС / ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР**Қаржылық кіріс**

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Банк салымдары, қаржы активтері, қарыздар мен облигациялар бойынша пайыздық кіріс	99.274	100.097	119.061
Шығарылған қаржылық кепілдіктер бойынша дисконт амортизациясы	1.974	1.861	1.541
Пайыздық кірістің барлығы	101.248	101.958	120.602
Қарыз бойынша міндеттемелерді мойындауды тоқтату (25-ескертпе)	111.476	53.263	—
Едәуір түрлендіруге орай шығарылған қаржылық кепілдіктер бойынша есептен шығару	13.573	—	—
Басқасы	14.583	5.806	1.972
	240.880	161.027	122.574

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**14. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІС / ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫНДАР (жалғасы)****Қаржылық шығындар**

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Қарыздар мен шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздар (25-ескертпе)	225.093	250.055	217.246
Мұнайды жеткізу шарты бойынша сыйақы (27-ескертпе)	19.541	35.868	26.473
Пайыздық шығыстың барлығы	244.634	285.923	243.719
Шығарылған қаржылық кепілдіктер	11.341	2.324	160
Активтерді шығару міндеттемелері мен экологиялық міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы	13.819	11.523	9.941
Облигациялардың мерзімінен бұрын өтелуі үшін сыйақы (25-ескертпе)	—	89.612	—
Нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша активтерге дисконт	1.705	915	6.155
Банк депозиттері мен ағымдағы шоттардың құнсыздануы	1.034	806	18.610
Басқа	44.900	36.552	27.770
	317.433	427.655	306.355

2018 жылғы 4 және 11 мамырда Компания, пайыздарды қоса алғанда, 3.463 миллион АҚШ доллары (баламасы төлем күніне 1.143.982 миллион теңге) сомаға еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеді. Мерзімінен бұрын өтеу мақсатында Компания 2018 жылы 89.612 миллион теңге мөлшерінде мерзімінен бұрын өтеу үшін пайыздарды мойындады (25-ескертпе).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТНЕЛЕР (жалғасы)

15. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Мұнай құбырлары	Қайта өңдеу бойынша активтер	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдық	Келік құралдары	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	913.553	682.348	844.277	291.311	317.213	70.860	42.428	538.210	3.700.200
Есептілік валютасын қайта есептеу	(2.514)	(140)	(1.936)	(660)	264	(109)	175	(442)	(5.362)
Есепті бағалаудағы өзгерістер	248	(200)	—	(5)	—	—	—	—	43
Түсімдер	27.268	17.102	19.859	8.134	6.466	8.144	2.912	539.998	629.883
Есептен шығару	(17.372)	(1.154)	(2.647)	(5.617)	(4.286)	(2.832)	(7.143)	(1.459)	(42.510)
Тозу бойынша шығыстар	(62.018)	(25.537)	(72.919)	(19.440)	(32.307)	(8.307)	(7.467)	—	(227.995)
Жинақталған тозу және шығулар бойынша құнсыздану	14.881	859	2.517	4.973	3.617	2.482	6.867	760	36.956
Құнсыздану резерві (13-ескертпе)	—	(1)	—	(1.439)	(1.431)	(1.908)	(947)	(16.602)	(22.328)
Қорлардан/(ға) аудару, нетто	(2)	(52)	13.087	1	34	—	1	166	13.235
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударымдар, нетто	(170)	—	(3.908)	(3.553)	(242)	(124)	(98)	—	(8.095)
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке аудару	—	—	—	(251)	(13)	—	(1)	(355)	(620)
Материалдық емес активтерге аудару (17-ескертпе)	(211)	—	—	—	(306)	—	2	(1.608)	(2.123)
Барлау және бағалау бойынша активтерден аударымдар (16-ескертпе)	8.881	—	—	—	—	—	—	—	8.881
Аударымдар және қайта жіктеулер	82.278	104.461	194.363	16.688	100.818	5.829	6.032	(510.469)	—
2017 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	964.822	777.686	992.693	290.142	389.827	74.035	42.761	548.199	4.080.165

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТНЕЛЕР (жалғасы)

15. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Мұнай құбырлары	Қайта өңдеу бойынша активтер	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жіны
2017 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық қуны	964.822	777.686	992.693	290.142	389.827	74.035	42.761	548.199	4.080.165
Есептілік валютасын қайта есептеу	90.854	5.661	76.744	11.115	6.037	5.129	1.893	2.975	200.408
Есепті бағалаудағы өзгерістер	(2.105)	7.677	—	(5)	—	—	—	—	5.567
Түсімдер	24.267	5.285	22.149	1.273	9.482	12.958	4.596	497.659	577.669
Есептен шығару	(17.128)	(3.442)	(1.909)	(6.913)	(5.329)	(3.183)	(4.463)	(2.407)	(44.774)
Тозу бойынша шығыстар	(73.553)	(28.114)	(98.975)	(20.840)	(36.372)	(10.603)	(8.750)	—	(277.207)
Жинақталған тозу және шығулар бойынша құнсыздану	12.602	3.009	1.905	4.155	4.444	2.985	3.596	569	33.265
Құнсыздану резерві (13-ескертпе)	(3.651)	(3)	—	(11.557)	(11.710)	(2.853)	(851)	(2.978)	(33.603)
Қорлардан/(ға) аудару, нетто	45	(101)	4.145	(4)	177	25	(11)	3.015	7.291
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударымдар, нетто	(9.847)	(2)	(354)	(20.348)	(1.846)	(192)	(1.492)	(1.509)	(35.590)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктегі/(ке) аударым, нетто	—	—	—	354	—	—	—	(176)	178
Материалдық емес активтерден/(ге) аудару, нетто (17-ескертпе)	(97)	—	—	—	—	—	1	(1.703)	(1.799)
Барлау және бағалау бойынша активтерден аудару (16-ескертпе)	3.113	—	—	—	—	—	—	487	3.600
Аударымдар және қайта жіктеулер	92.354	20.157	554.806	15.832	39.892	38.260	6.844	(768.145)	—
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық қуны	1.081.676	787.813	1.551.204	263.204	394.602	116.561	44.124	275.986	4.515.170

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТІНЕЛЕР (жалғасы)

15. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Мұнай құбырлары	Қайта өңдеу бойынша активтер	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	1,081.676	787.813	1,551.204	263.204	394.602	116.561	44.124	275.986	4,515.170
Бір жылғы таза пайда (3-ескертпе)	—	—	(524)	—	—	—	—	—	(524)
2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша	1,081.676	787.813	1,550.680	263.204	394.602	116.561	44.124	275.986	4,514.646
Есептілік валютасын қайта есептеу	(2.749)	(173)	(1.115)	(306)	374	(314)	(50)	—	(4.333)
Түсімдер	48.725	6.370	794	10.615	11.190	5.076	6.400	345.236	434.406
Есепті бағалаудағы өзгерістер	13.006	12.156	—	27	—	—	19	—	25.208
Есептен шығару	(24.598)	(2.161)	(4.100)	(15.970)	(7.534)	(3.455)	(7.200)	(1.088)	(66.106)
Тозу бойынша шығыстар	(85.565)	(28.859)	(121.306)	(17.969)	(37.832)	(11.608)	(10.601)	—	(313.740)
Жинақталған тозу және шығулар бойынша құнсыздану	14.198	1.794	4.039	11.148	7.085	3.141	6.733	325	48.463
Құнсыздану резерві/(қалпына келтіру) (13-ескертпе)	(4.911)	228	(86.946)	(5.277)	(31.068)	(13.140)	(1.057)	(2.311)	(144.482)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударымдар (5-ескертпе)	18	—	(81)	(10.610)	(18.390)	(6.493)	(65)	—	(35.621)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен/(ке) аударым	215	—	—	16.314	144	—	2.356	(39)	18.990
Қорлардан/(ға) аудару, нетто	35	(35)	4.435	1	362	13	666	3.295	8.772
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударымдар (16-ескертпе)	1.743	—	—	—	—	—	—	1.024	2.767
Материалдық емес активтерден (ге) аудару (17-ескертпе)	(145)	—	(64)	—	—	—	97	(4.587)	(4.699)
Аударымдар және қайта жіктеулер	8.115	26.584	35.325	49.478	138.878	7.856	64.864	(331.100)	—
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	1,049.763	803.717	1,381.661	300.655	457.811	97.637	106.286	286.741	4,484.271

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТІСЕЛЕР (жалғасы)

15. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Мұнай құбырлары	Қайта өңдеу бойынша активтер	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
Бастапқы құн	2.032.972	1.028.456	2.408.000	568.723	841.626	226.215	222.426	336.772	7.665.190
Жинақталған тозу және құнсыздану	(983.209)	(224.739)	(1.026.339)	(268.068)	(383.815)	(128.578)	(116.140)	(50.031)	(3.180.919)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	1.049.763	803.717	1.381.661	300.655	457.811	97.637	106.286	286.741	4.484.271
Бастапқы құн	2.154.422	985.787	2.381.309	526.180	720.221	234.740	121.458	324.851	7.448.968
Жинақталған тозу және құнсыздану	(1.072.746)	(197.974)	(830.105)	(262.976)	(325.619)	(118.179)	(77.334)	(48.865)	2.933.798
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	1.081.676	787.813	1.551.204	263.204	394.602	116.561	44.124	275.986	4.515.170
Бастапқы құн	1.933.302	948.285	1.647.460	522.194	665.120	179.515	111.072	599.853	6.606.801
Жинақталған тозу және құнсыздану	(968.480)	(170.599)	(654.767)	(232.052)	(275.293)	(105.480)	(68.311)	(51.654)	(2.526.636)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	964.822	777.686	992.693	290.142	389.827	74.035	42.761	548.199	4.080.165

Түсініктер

2019 жыл үшін, түсімдер негізінен 181.050 миллион теңге сомаға Өзенмұнайгаз, Эмбамұнайгаз және Қарашығанақ ұңғымаларын бұрғылауға және газ көлік жүйесін жаңғырту шеңберінде 67.998 миллион теңге сомаға ҚТГ компрессорлық станцияларын салуға, Астрахань-Маңғышлақ су құбырын қайта құруға және 35.323 миллион теңгеге Өзен-Атырау-Самара мұнай құбырын қайта құруға, 36.972 миллион теңге сомаға АМӨЗ күрделі жөндеуге және 31.859 миллион теңге сомаға Kompetrol Rafinage жатады.

Сапуда арнаған деп жіктелген активтерге аударымдар

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың ішінде Топ 35.621 миллион теңге таза баланстық құны бар газ-компрессорлық станция мен баржаны сату үшін ұсталатын активтер ретінде жіктелді.

Басқасы

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ жаңа активтердің құрылысына катысты 2.525 миллион теңге сомаға 4,3% орташа пайыздық мөлшерлеме бойынша (2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 21.715 миллион теңге, 2,75% капиталданудың орташа пайыздық мөлшерлемесі бойынша, 2017 жылы: 26.532 миллион теңге, 3,36% капиталданудың орташа мөлшерлемесі бойынша) қарыздар бойынша шығындарды негізгі құралдардың баланстық құнына капиталдандырды.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толығымен амортизацияланған, бірақ әлі де пайдаланылатын негізгі құралдардың құны 394.841 миллион теңге болды (2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 334.533 миллион теңге, 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 290.360 миллион теңге).

2019 жылдың 31 желтоқсанына қалдық құны 1.023.146 мың теңге (2018 жылғы: 1.108.420 миллион теңге, 2017 жылғы: 940.437 миллион теңге) болатын негізгі құралдардың кейбір объектілері Топтың банктік қарыздары мен міндеттемелері бойынша қамсыздандыру ретінде кепілге қойылды.

Күрделі міндеттемелер 34-ескертемеде ашылып көрсетілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**16. БАРЛАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ БОЙЫНША АКТИВТЕР**

<i>Миллион теңгемен</i>	Материалдық	Материалдық емес	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	193.835	37.719	231.554
Есептілік валютасын қайта есептеу	(95)	(53)	(148)
Түсімдер	33.075	345	33.420
Есепті бағалаудағы өзгерістер	(113)	—	(113)
Есептен шығару	(105)	(557)	(662)
Құнсыздану (13-ескертпе)	(803)	(11)	(814)
Тоқтатылған қызмет бойынша және сатуға арналған активтерге аударымдар, нетто	—	(1.030)	(1.030)
Негізгі құралдарға аудару (15-ескертпе)	(8.881)	—	(8.881)
Аударымдар және қайта жіктеулер	(1.260)	1.260	—
2017 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	215.653	37.673	253.326
Есептілік валютасын қайта есептеу	1.373	699	2.072
Түсімдер	46.008	180	46.188
Есепті бағалаудағы өзгерістер	25	—	25
Есептен шығару	(1.314)	(5)	(1.319)
Шығулар бойынша жинақталған құнсыздану	957	5	962
Құнсыздану (13-ескертпе)	(96.180)	(11.565)	(107.745)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударымдар	(102)	—	(102)
Қорларға аударымдар	(7)	—	(7)
Негізгі құралдарға аударымдар (15-ескертпе)	(3.600)	—	(3.600)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	162.813	26.987	189.800
Түсімдер	51.385	3.144	54.529
Есепті бағалаудағы өзгерістер	9	—	9
Есептен шығарулар (13-ескертпе)	(35.150)	(1.160)	(36.310)
Шығулар бойынша жинақталған құнсыздану	33.159	507	33.666
Құнсыздану (13-ескертпе)	(51.717)	(5.522)	(57.239)
Материалдық емес активтерге аудару (17-ескертпе)	—	(1.800)	(1.800)
Қорларға аударымдар	9	—	9
Негізгі құралдарға аударымдар (15-ескертпе)	(2.767)	—	(2.767)
Аударымдар және қайта жіктеулер	(5.449)	5.449	—
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	152.292	27.605	179.897

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанына барлау және әзірлеу бойынша активтер келесі жобалармен көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Жамбыл	58.293	50.178	33.396
ЭмбаМұнайГаз	41.337	20.022	19.078
Өріктау	35.265	30.469	27.590
ҚТГ жобалары	13.206	11.840	12.051
«Жемчужина» жобасы	—	36.486	35.069
«Н» жобасы	—	—	66.258
«Сәтбаев» жобасы	—	—	33.791
Басқа	31.796	40.805	26.093
	179.897	189.800	253.326

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**16. БАРЛАУ ЖӘНЕ БАҒАЛАУ БОЙЫНША АКТИВТЕР (жалғасы)****Түсімдер**

2019 жылдың ішінде Топ 32.154 миллион теңге және Жамбыл облысына қатысты 12.135 миллион теңге сомда ЭмбаМұнайГаздың жер койнауын пайдалану келісімшарттарымен және Компанияның жер койнауын пайдалануға арналған басқа да жаңа келісімшарттарымен байланысты барлау, бағалау, геологиялық және геофизикалық барлау шығындарын капиталдандырды.

17. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

Миллион теңгемен	Гудвил	Маркетинг бойынша материалдық емес активтер	Бағдарламалық жасақтама	Басқасы	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	98.722	50.458	14.772	23.596	187.548
Есептілік валютасын қайта есептеу	(25)	(169)	(72)	114	(152)
Түсімдер	—	—	2.452	2.885	5.337
Есептен шығару	—	—	(1.003)	(2.416)	(3.419)
Амортизация бойынша шығыстар	—	(1.226)	(5.517)	(2.682)	(9.425)
Жинақталған амортизация және шығулар бойынша құнсыздану	—	—	526	2.401	2.927
Негізгі құралдардан аударымдар (15-ескертпе)	—	—	1.304	819	2.123
Қорлардан/(ға) аудару, нетто	—	—	—	266	266
Ауысулар	—	—	1.219	(1.219)	—
2017 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	98.697	49.063	13.681	23.764	185.205
Есептілік валютасын қайта есептеу	1.357	5.510	586	2.412	9.865
Түсімдер	—	—	2.266	4.096	6.362
Есептен шығару	—	—	(3.290)	(542)	(3.832)
Амортизация бойынша шығыстар	—	1.659	(6.538)	(2.503)	(7.382)
Жинақталған амортизация және шығулар бойынша құнсыздану	—	—	3.286	540	3.826
Құнсыздану (13-ескертпе)	—	(22.506)	(59)	(71)	(22.636)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аудару	—	—	(42)	(88)	(130)
Негізгі құралдардан аударымдар (15-ескертпе)	—	—	1.822	(23)	1.799
Ауысулар	—	(362)	1.717	(1.355)	—
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	100.054	33.364	13.429	26.230	173.077
Есептілік валютасын қайта есептеу	(1.493)	2.237	(62)	(461)	221
Түсімдер	—	—	5.827	4.599	10.426
Есептен шығару	—	—	(3.725)	(1.678)	(5.403)
Есепті бағалаудағы өзгеріс	—	—	—	(174)	(174)
Амортизация бойынша шығыстар	—	—	(5.709)	(5.608)	(11.317)
Жинақталған амортизация және шығулар бойынша құнсыздану	—	—	3.551	527	4.078
Құнсыздануды қалпына келтіру (13-ескертпе)	—	(6.641)	5	396	(6.240)
Қорлардан аудару	—	—	—	5	5
Барлау және бағалау бойынша активтерге аудару (16-ескертпе)	—	—	—	1.800	1.800
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар (15-ескертпе)	—	—	4.838	(139)	4.699
Ауысулар	—	—	1.300	(1.300)	—
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	98.561	28.960	19.454	24.197	171.172

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**17. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР (жалғасы)**

Миллион теңгемен	Гудвил	Маркетинг бойынша материалдық емес активтер	Бағдарламалық жасақтама	Басқасы	Жиыны
Бастапқы құн	209.009	57.921	70.381	93.290	430.601
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(110.448)	(28.961)	(50.927)	(69.093)	(259.429)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	98.561	28.960	19.454	24.197	171.172
Бастапқы құн	169.139	58.164	62.322	81.195	370.820
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(69.085)	(24.800)	(48.893)	(54.965)	(197.743)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	100.054	33.364	13.429	26.230	173.077
Бастапқы құн	167.782	50.312	57.238	71.162	346.494
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(69.085)	(1.249)	(43.557)	(47.398)	(161.289)
2017 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық құны	98.697	49.063	13.681	23.764	185.205

Ақша ағындарын тудыратын әрбір бірлікке жататын гудвилдің ағымдағы құны:

Ақша ағындарын тудыратын бірліктер	2019	2018	2017
Downstream Romania	1.140	1.145	990
Басқа	8.868	8.905	7.703
KMG I ақша ағындарын тудыратын бірліктер	10.008	10.050	8.693
ПМХЗ-да ақша ағындарын тудыратын бірліктер тобы	88.553	88.553	88.553
Басқа	—	1.451	1.451
Гудвилл жиыны	98.561	100.054	98.697

Құнсыздану мәніне жасалған талдаудың негізінде 2019, 2018 және 2017 жылдары ПМХЗ гудвилінің құнсыздануы айқындалмаған. Құнсыздану мәніне жасалған барынша егжей-тегжейлі талдау 4-ескертілуде баяндалған.

18. БАНК САЛЫМДАРЫ

Миллион теңгемен	2019	2018	2017
АҚШ долларында көрсетілген	390.598	414.578	1.656.763
Теңгемен көрсетілген	21.940	22.031	28.228
Басқа валюталарда білдірілген	—	2.707	2.473
Күтілетін несие залалдарына резерв	(508)	(560)	—
	412.030	438.756	1.687.464

2019 жылғы 31 желтоқсанға ұзақ мерзімді банк салымдарының орташа алынған мөлшерлемесі АҚШ долларында 1,08% және теңгемен 2,58% болды (2018 жылы: АҚШ долларында 1,05% және теңгемен 3,73%, 2017 жылы: АҚШ долларында 1,07% және теңгемен 2,29%).

2019 жылғы 31 желтоқсанға қысқа мерзімді банк салымдары бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме АҚШ долларында 1,57%, теңгемен 8,33% (2018 жылы: АҚШ долларында 2,40% теңгемен 8,20% және басқа валюталарда 0,06%; 2017 жылы: АҚШ долларында 1,65%, теңгемен 7,51% және басқа валюталарда 0,65%) болды.

Миллион теңгемен	2019	2018	2017
Өтеу мерзімі 1 жылға дейін	359.504	386.459	1.638.941
1 жылдан 2 жылға дейін өтеу мерзімі	1.029	155	836
2 жылдан артық өтеу мерзімі	51.497	52.142	47.687
	412.030	438.756	1.687.464

2019 жылғы 31 желтоқсанға банк депозиттеріне 50.046 миллион теңге мөлшерінде (2018 жылы: 51.538 миллион теңге, 2017 жылы: 62.731 миллион теңге) қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылған ақша қаражаты кіреді, әрі олар негізінен жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының талаптарына сай тарату қоры ретінде пайдалануда шектелген шоттарда орналастырылған 37.916 миллион теңге сомасынан (2018 жыл: 37.729 миллион теңге, 2017 жыл: 32.100 миллион теңге) тұрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Миллион теңгемен	Негізгі қызметі	Қызметті жүзеге асыру орны	2019 жылғы 31 желтоқсан		2018 жылғы 31 желтоқсан		2017 жылғы 31 желтоқсан	
			Ағымдағы	Иелік ету үлесі	Ағымдағы	Иелік ету үлесі	Ағымдағы	Иелік ету үлесі
Бірлескен кәсіпорындар «Теңізшевройл» ЖШС	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	2.377.207	20,00%	1.970.533	20,00%	1.353.084	20,00%
			2.057.795	50,00%	2.053.621	50,00%	1.743.495	50,00%
ҚМГ Кашаган Б.В.	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	168.086	50,00%	—	50,00%	—	50,00%
«Азиялық газқұбыры» ЖШС	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	158.867	50,00%	138.549	50,00%	135.781	50,00%
«Маңғыстау Инвестментс Б.В.»	Көмірсутектерді әзірлеу және өндіру	Қазақстан	101.766	50,00%	34.411	50,00%	17.701	50,00%
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	79.849	50,00%	65.116	50,00%	33.761	50,00%
«КазРосГаз» ЖШС	Табиғи газды және қайта өңдеу өнімдерін қайта өңдеу және сату	Қазақстан	47.662	50,00%	70.874	50,00%	78.031	50,00%
Ural Group Limited BVI	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	25.620	50,00%	38.349	50,00%	47.537	50,00%
«ҚазГерМұнай» ЖШС	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	21.438	50,00%	25.773	50,00%	22.716	50,00%
«Қазақойл-Ақтөбе» ЖШС	Шикі мұнайды өндіру және өткізу	Қазақстан	19.277	48,996%	16.945	48,996%	6.134	48,996%
«ТеңізСервис» ЖШС	Инфрақұрылымдық объектілерді жобалау, салу және пайдалану, теңіз мұнай операцияларын қолдау	Қазақстан	12.776	50,00%	23.790	50,00%	36.737	50,00%
Valsera Holding BV	Шикі мұнайды қайта өңдеу	Қазақстан	41.014		28.258		22.649	
Басқа								
Қауымдасқан компаниялар			359.173	20,75%	289.586	20,75%	195.095	20,75%
Каспий Мұнай құбыры Консорциумы («КМК»)	Сұйық көмірсутектерді тасымалдау	Қазақстан/Ресей	95.320	33,00%	116.577	33,00%	115.920	33,00%
«ПетроКазахстан Инк.» («ПКИ»)	Көмірсутектерді барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	24.534		23.062		14.989	
Басқа			5.590.384		4.895.444		3.823.630	

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Жоғарыда аталған бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар Топтың бизнесі үшін стратегиялы болып табылады.

2019 жылғы 31 желтоқсанға бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың танылмаған жинақталған шығындардағы Топтың үлесі 17.812 миллион теңгені (2018 жылы: 77.440 миллион теңгені, 2017 жылы: 175.623 миллион теңгені) құрады. 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың танылмаған жинақталған шығындардағы Топтың үлесі 59.628 миллион теңгені (2018 жылы: 98.182 миллион теңгені, 2017 жылы: 182.191 миллион теңгені) құрады.

Төмендегі кестеде 2019, 2018 және 2017 жылдардағы инвестицияларда болған қозғалыс көрсетілген:

Миллион теңгемен	2019	2018	2017
1 қаңтарға арналған сальдо	4.895.444	3.823.630	3.718.920
2018 жылдың 1 қаңтарына 9 ХҚЕС-ке өту әсері	—	(3.237)	—
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто (7-ескертпе)	827.979	697.326	414.950
Бірлескен кәсіпорын капиталындағы басқа да өзгерістер	(3.803)	494	10.630
Сатып алу, нетто	—	3.084	3
Берілген кепілдіктер	11.162	—	—
Алынған дивидендтер	(126.461)	(159.988)	(271.783)
Алынуға жататын дивидендтердегі өзгеріс	7.433	3.702	(39.889)
Иелік ету үлесін өзгертпестен капиталға қосымша салымдар	5.889	1.467	—
Иелік ету үлесін өзгертпестен капиталға салымдарды қайтару	—	(93.072)	(1.715)
Элиминациялар мен түзетулер*	(7.043)	17.071	(20.722)
Инвестициялардың құнсыздануын қалпына келтіру	—	—	14.845
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аудару	—	—	(67)
Есептілік валютасын қайта есептеу	(20.216)	604.967	(1.542)
31 желтоқсанға сальдо	5.590.384	4.895.444	3.823.630

* Жұмсалмаған пайданы түзету бірлескен кәсіпорынның Топқа тауарларды өткізуі кезінде туындайтын жұмсалмаған пайданың және үлестік қатысу әдісін пайдалану кезінде танылатын Компания мен еншілес ұйымдар бірлескен кәсіпорындарға берген қарыздар бойынша капиталға айналдырылған сыйақылардың элиминациясын білдіреді.

2015 жылғы 16 қазанда Топ KMG Kashagan B.V-дегі өз акцияларының 50%-ын 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап 2020 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңде акциялардың барлық немесе ішінара пакетін сатып алу опционымен (бұдан әрі – «Опцион») Самұрық-Қазынаның пайдасына сатты. 2017 жылғы 20 желтоқсанда опционды іске асыру кезеңі 2020 жылғы 1 қаңтардан 2022 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі кезеңге өзгертілді. 2019 жылғы, 2018 жылғы және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша опцион бағасы елеусіз болды.

Амстердам соты Самұрық-Қазынаның бұл акцияларға билік етуі бөлігінде KMG Kashagan B.V-дегі өз акцияларының 50%-ына құқықтарға шектеулер (бұдан әрі – «шектеулер») қойды. KMG Kashagan B.V-дің көрсетілген акциялары бойынша бұл қамтамасыз ету шарасының қолданылу мерзімінің ішінде бұл акциялар сатыла, беріле немесе ауыртпалық түсіріле алмайды. 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шектеулер күшінде қалды және активтің үстінен бақылау Топқа берілмеді.

2018 жылы иелік ету үлесін өзгертпестен жарнаның қайтарылуы негізінен 249 миллион АҚШ доллары (баламасы 92.582 миллион теңге) мөлшерінде «Мангистау Инвестментс Б.В.» инвестициялардың ішінара алынуымен байланысты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА
ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2019 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	«Теңіз-шевройл» ЖШС	КМГ Кашаган Б.В.	«Азиялық газқұбыры» ЖШС	Мангистау Инвестментс Б.В.	«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	«КазРосГаз» ЖШС
Ұзақ мерзімді активтер	16.276.182	4.087.310	1.395.615	433.950	482.553	10.176
Қысқа мерзімді активтер, қоса	975.247	273.048	578.072	114.571	171.411	195.666
Ақша қаражаты мен оның баламалары	45.128	74.330	136.318	16.091	11.918	83.674
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(4.137.239)	(499.989)	(1.225.064)	(148.898)	(354.711)	(148)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(2.563.353)	(581)	(1.050.532)	(49.553)	(342.836)	–
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(1.228.155)	(201.781)	(412.451)	(80.495)	(145.277)	(45.996)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(44.762)	(194)	(379.633)	(400)	(119.557)	–
Капитал	11.886.035	3.658.588	336.172	319.128	153.976	159.698
Иелік ету үлесі	20%	50%	50%	50%	50%	50%
Гудвил	–	228.501	–	–	–	–
Шоғырландыру түзетулері	–	–	–	(697)	24.778	–
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	2.377.207	2.057.795	168.086	158.867	101.766	79.849
Түсім	6.231.720	443.545	785.250	836.474	172.894	306.259
Тозу және амортизация	(874.694)	(175.119)	(74.734)	(70.250)	(16.028)	(280)
Қаржылық кіріс	9.428	5.377	9.674	159	–	2.384
Қаржылық шығындар	(39.896)	(41.813)	(90.669)	(8.772)	(26.563)	–
Табыс салығы бойынша шығыстар	(889.194)	(57.794)	(113.177)	(51.818)	–	(8.625)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	2.074.701	26.228	428.204	165.766	112.387	30.311
Басқа да жиынтық (залал)/ кіріс	(41.327)	(17.880)	–	485	–	(846)
Жалпы жиынтық кіріс	2.033.374	8.348	428.204	166.251	112.387	29.465
Залалдың танылмаған үлесіндегі өзгеріс	–	–	46.016	–	–	–
Алынған дивидендтер	–	–	–	61.872	–	–

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА
ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2019 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	Ural Group Limited BVI	«ҚазГерМұнай» ЖШС	«Қазақойл- Ақтөбе» ЖШС	«Теңізсервис» ЖШС	Valsera Holding BV
Ұзақ мерзімді активтер	218.689	118.312	53.020	335.845	564.128
Қысқа мерзімді активтер, қоса	729	42.245	19.326	51.621	80.995
Ақша қаражаты мен оның баламалары	714	37.401	11.947	6.953	41.660
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(123.902)	(40.343)	(6.533)	(117.580)	(513.735)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(94.532)	—	—	—	(507.803)
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(192)	(68.975)	(22.937)	(230.542)	(90.320)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	—	(1.360)	(27.035)
Капитал	95.324	51.239	42.876	39.344	41.068
Иелік ету үлесі	50%	50%	50%	48,996%	50%
Шоғырландыру түзетулері	—	—	—	—	(7.758)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	47.662	25.620	21.438	19.277	12.776
Түсім	—	191.297	61.597	257.944	132.246
Тозу және амортизация	(13)	(50.605)	(11.886)	(194.344)	(25.790)
Қаржылық кіріс	—	227	185	3	21
Қаржылық шығындар	(27.471)	(1.348)	(91)	(25.434)	(34.425)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(1.688)	(73.148)	113	—	(22.964)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/ (залал)	(37.790)	35.121	19.445	13.760	(12.214)
Басқа да жиынтық залал	(627)	(216)	—	—	(85)
Жалпы жиынтық кіріс/(залал)	(38.417)	34.905	19.445	13.760	(12.299)
Зияндардағы танылмаған үлестегі өзгерістер	—	—	—	—	—
Алынған дивидендтер	—	30.183	9.057	4.410	757

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА
ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2018 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	«Теңіз-шевройл» ЖШС	КМГ Кашаган Б.В.	«Азиялық газқұбыры» ЖШС	Мангистау Инвестментс Б.В.	«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	«КазРосГаз» ЖШС
Ұзақ мерзімді активтер	12.922.783	4.156.425	1.460.389	407.888	441.704	11.563
Қысқа мерзімді активтер, қоса	1.057.016	382.203	548.679	72.748	198.892	141.406
Ақша қаражаты мен оның баламалары	203.864	111.112	14.907	15.318	139.385	19.910
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(2.780.571)	(705.486)	(1.710.805)	(125.106)	(496.648)	(133)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(1.536.800)	(778)	(1.642.324)	(49.946)	(487.373)	—
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(1.346.563)	(184.826)	(390.294)	(77.576)	(104.498)	(22.604)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(36.670)	(194)	(363.250)	(451)	(93.024)	—
Капитал	9.852.665	3.648.316	(92.031)	277.954	39.450	130.232
Иелік ету үлесі	20%	50%	50%	50%	50%	50%
Зияндардағы жинақталған танылмаған үлес	—	—	46.016	—	—	—
Гудвил	—	229.463	—	—	—	—
Шоғырландыру түзетулері	—	—	—	(428)	14.686	—
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	1.970.533	2.053.621	—	138.549	34.411	65.116
Түсім	5.941.474	438.662	766.661	839.356	150.793	244.346
Тозу және амортизация	(685.434)	(180.246)	(83.523)	(60.373)	(15.540)	(134)
Қаржылық кіріс	19.426	2.954	7.480	857	303	1.255
Қаржылық шығындар	(136.761)	(42.366)	(100.922)	(8.006)	(28.277)	(377)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(941.034)	(38.996)	—	(56.904)	—	(13.163)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда	2.195.746	68.067	211.332	193.707	33.420	10.509
Басқа да жиынтық кіріс/ (залал)	1.270.679	552.184	—	(319)	—	17.231
Жалпы жиынтық кіріс	3.466.425	620.251	211.332	193.388	33.420	27.740
Залалдың танылмаған үлесіндегі өзгеріс	—	—	105.666	—	—	—
Алынған дивидендтер	64.671	—	—	—	—	14.181

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА
ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2018 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Ural Group Limited BVI	«ҚазГерМұнай» ЖШС	«Қазақойл- Ақтөбе» ЖШС	«Теңізсервис» ЖШС	Valsera Holding BV
Ұзақ мерзімді активтер	239.908	131.604	58.965	520.242	610.463
Қысқа мерзімді активтер, қоса	216	75.131	19.332	53.449	56.343
Ақша қаражаты мен оның баламалары	183	64.921	5.526	792	25.283
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(98.145)	(43.798)	(10.744)	(299.007)	(482.303)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(73.500)	—	—	(3.836)	(481.398)
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(231)	(86.239)	(16.007)	(240.100)	(129.621)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	—	(3.847)	(27.818)
Капитал	141.748	76.698	51.546	34.584	54.882
Иелік ету үлесі	50%	50%	50%	48,996%	50%
Шоғырландыру түзетулері	—	—	—	—	(3.651)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	70.874	38.349	25.773	16.945	23.790
Түсім	1	234.732	61.838	173.006	93.342
Тозу және амортизация	(14)	(33.376)	(5.037)	(108.005)	(9.280)
Қаржылық кіріс	—	1.119	180	1	108
Қаржылық шығындар	(9.031)	(1.062)	(740)	(19.468)	(4.105)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(1.788)	(95.496)	(21.360)	(1.249)	8.630
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/ (залал)	(37.645)	55.829	18.114	28.363	(15.978)
Басқа да жиынтық кіріс	22.023	4.809	—	—	—
Жалпы жиынтық кіріс/(залал)	(15.622)	60.638	18.114	28.363	(15.978)
Зияндардағы танылмаған үлестегі өзгерістер	—	—	—	—	—
Алынған дивидендтер	—	42.706	6.000	2.597	1.306

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА
ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2017 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	«Теңіз-шевройл» ЖШС	КМГ Кашаған Б.В.	«Азиялық газқұбыры» ЖШС	Мангистау Инвестментс Б.В.	«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	«КазРосГаз» ЖШС
Ұзақ мерзімді активтер	8.719.902	3.784.723	1.572.551	393.189	442.257	27.019
Қысқа мерзімді активтер, қоса	1.527.677	172.993	519.333	66.799	139.272	150.968
Ақша қаражаты мен оның баламалары	748.523	49.410	9.070	3.090	71.939	30.877
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(2.507.496)	(563.263)	(2.058.444)	(66.129)	(464.527)	—
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(1.329.320)	—	(2.015.735)	—	(457.760)	—
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(974.662)	(304.431)	(331.506)	(122.297)	(110.972)	(69.021)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(31.719)	(272.148)	(297.654)	—	(91.095)	—
Капитал	6.765.421	3.090.022	(298.066)	271.562	6.030	108.966
Иелік ету үлесі	20%	50%	50%	50%	50%	50%
Гудвил	—	198.484	—	—	—	—
Зияндардағы жинақталған танылмаған үлес	—	—	149.033	—	—	—
Шоғырландыру түзетулері	—	—	—	—	14.686	(20.722)
2017 жылғы						
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	1.353.084	1.743.495	—	135.781	17.701	33.761
Түсім	4.357.947	183.119	587.429	635.903	79.097	243.527
Тозу және амортизация	(560.817)	(90.258)	(64.333)	(62.190)	(13.235)	(638)
Қаржылық кіріс	22.007	1.025	3.757	126	21	2.489
Қаржылық шығындар	(127.134)	(36.557)	(86.077)	(5.788)	(24.649)	(13.362)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(621.385)	(3.750)	(89.287)	(34.036)	—	(11.907)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(залал)	1.449.898	(20.417)	269.647	99.210	38.485	17.244
Басқа да жиынтық (залал)/кіріс	7.518	(10.897)	—	(229)	—	(1.939)
Жалпы жиынтық кіріс/(залал)	1.457.416	(31.314)	269.647	98.981	38.485	15.305
Зияндардағы танылмаған үлестегі өзгерістер	—	—	134.824	—	19.911	—
Алынған дивидендтер	79.694	—	—	105.523	—	18.647

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА
ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде мұндай кәсіпорындардың 2017 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Ural Group Limited BVI	«ҚазГерМұнай» ЖШС	«Қазақойл- Ақтөбе» ЖШС	«Теңізсервис» ЖШС	Valsera Holding BV
Ұзақ мерзімді активтер	219.833	131.808	49.854	514.174	417.763
Қысқа мерзімді активтер, қоса	57	46.381	19.768	72.382	55.449
Ақша қаражаты мен оның баламалары	47	37.914	6.004	4.636	17.663
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	(63.640)	(28.691)	(7.431)	(419.764)	(211)
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(54.733)	—	—	(12.536)	—
Қысқа мерзімді міндеттемелер, қоса	(188)	(54.424)	(16.759)	(154.273)	(399.527)
Қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	(6.847)	(7.290)	(327.332)
Капитал	156.062	95.074	45.432	12.519	73.474
Иелік ету үлесі	50%	50%	50%	48,996%	50%
2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	78.031	47.537	22.716	6.134	36.737
Түсім	8	184.616	56.047	3.467	60.808
Тозу және амортизация	(20)	(34.072)	(17.062)	(378)	(5.027)
Қаржылық кіріс	17	1.306	212	39	411
Қаржылық шығындар	(1.891)	(1.014)	(2.473)	(116)	(66)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(691)	(53.071)	2.416	(645)	(4.373)
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/ (залал)	(3.754)	35.427	(33.576)	3.375	19.502
Басқа да жиынтық залал	(219)	(664)	—	—	(118)
Жалпы жиынтық кіріс/(залал)	(3.973)	34.763	(33.576)	3.375	19.384
Зияндардағы танылмаған үлестегі өзгерістер	—	—	—	—	—
Алынған дивидендтер	—	40.445	—	—	2.377

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА
ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде 2019 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі қауымдасқан компаниялар туралы жалпылама қаржылық акпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	2019	
	КМК	ПКИ
Ұзақ мерзімді активтер	1.992.524	330.021
Қысқа мерзімді активтер	99.635	55.086
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(38.825)	(69.474)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(499.392)	(26.785)
Капитал	1.553.942	288.848
Иелік ету үлесі	20,75%	33%
Гудвил	36.730	—
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	359.173	95.320
Түсім	867.450	131.688
Тозу, тауысылу және амортизация	(178.032)	(49.236)
Қаржылық кіріс	10.720	425
Қаржылық шығындар	(52.453)	(2.769)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(111.797)	(20.904)
Бір жылғы пайда	341.537	(55.286)
Басқа да жиынтық (залал)/кіріс	(6.181)	(1.473)
Жалпы жиынтық кіріс	335.356	(56.759)
Алынған дивидендтер	—	15.004

Төменде 2018 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі қауымдасқан компаниялар туралы жалпылама қаржылық акпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	2018	
	КМК	ПКИ
Ұзақ мерзімді активтер	2.147.362	410.710
Қысқа мерзімді активтер	105.910	91.815
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(350.304)	(45.218)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(685.130)	(104.043)
Капитал	1.217.838	353.264
Иелік ету үлесі	20,75%	33%
Гудвил	36.885	—
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	289.586	116.577
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	757.734	163.263
Тозу, тауысылу және амортизация	(224.968)	(26.267)
Қаржылық кіріс	32.779	387
Қаржылық шығындар	(96.267)	(2.564)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(40.715)	(40.085)
Бір жылғы пайда	279.348	44.213
Басқа да жиынтық (залал)/кіріс	176.033	40.886
Жалпы жиынтық кіріс	455.381	85.099
Алынған дивидендтер	—	24.914

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА
ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде 2017 жылғы қаржылық есептіліктеріне негізделген елеулі қауымдасқан компаниялар туралы жалпылама қаржылық ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	2017	
	КМК	ПКИ
Ұзақ мерзімді активтер	2.042.156	356.152
Қысқа мерзімді активтер	95.627	84.904
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(756.148)	(59.123)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(595.179)	(30.659)
Капитал	786.456	351.274
Иелік ету үлесі	20,75%	33%
Гудвил	31.905	—
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	195.095	115.920
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	647.478	137.912
Тозу, тауысылу және амортизация	(141.191)	(26.442)
Қаржылық кіріс	13.043	246
Қаржылық шығындар	(78.910)	(3.279)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(49.237)	(20.965)
Бір жылғы пайда	263.450	21.921
Басқа да жиынтық (залал)/кіріс	16.354	(992)
Жалпы жиынтық кіріс	279.804	20.929
Алынған дивидендтер	—	20.453

Төменде дербес елеулі емес бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген (Топ үлесі):

Миллион теңгемен	2019	2018	2017
Ұзақ мерзімді активтер	143.772	121.289	125.404
Қысқа мерзімді активтер	52.488	45.979	37.468
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(110.096)	(131.980)	(127.415)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(62.503)	(37.995)	(35.006)
Гудвил	4.050	4.050	172
Құнсыздану	(3.635)	(3.635)	(3.635)
Зияндардағы жинақталған танылмаған үлес	(16.938)	(30.550)	(25.661)
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	41.014	28.258	22.649
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы кіріс	25.069	1.999	18.233
Басқа да жиынтық кіріс/(залал)	—	(668)	498
Жалпы жиынтық кіріс	25.069	1.331	18.731
Пайдадағы/(зияндардағы) танылмаған үлес	13.612	(4.807)	13.600

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРҒА
ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төменде дербес елеулі емес қауымдасқан компаниялар туралы қаржы ақпараты көрсетілген (Топ үлесі):

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Ұзақ мерзімді активтер	30.415	29.046	24.818
Қысқа мерзімді активтер	55.185	50.178	36.648
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(10.566)	(10.469)	(12.035)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(51.374)	(46.568)	(35.371)
Залалдардағы/(залалдардағы) жинақталған танылмаған үлес	(875)	(875)	(929)
31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялардың ағымдағы құны	24.534	23.062	14.989
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы (залал)/пайда	2.457	3.254	436
Басқа да жиынтық кіріс/(залал)	(398)	3.357	250
Жалпы жиынтық кіріс/(залал)	2.059	6.611	686
Зияндардағы танылмаған үлес	—	4	(199)

20. ТАУАР-МАТЕРИАЛДЫҚ ҚОРЛАР

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Материалдар мен қорлар, өзіндік құны бойынша	116.327	115.103	98.714
Мұнай өнімдері (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	53.974	99.998	84.841
Газды қайта өңдеу өнімдері (өзіндік құны бойынша)	52.566	57.762	15.689
Шикі мұнай (өзіндік құны бойынша)	58.348	39.436	51.125
	281.215	312.299	250.369

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 47.863 мың теңге сомалағы тауар-материалдық қорлар Топтың міндеттемелері бойынша кепілмен камсыздандыру ретінде болды (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 123.973 миллион теңге, 2017 жылғы 31 желтоқсанға: 111.844 миллион теңге).

21. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Алдын ала төлем және болашақ кезеңдердің шығыстары	138.822	96.510	95.623
ҚҚС-тан басқа, өтелуге жататын салықтар	52.642	35.556	29.577
Алынатын дивидендтер	7.582	15.848	29.010
Басқа да дебиторлық берешек	15.047	15.321	13.057
Басқа да ағымдағы активтер	87.357	70.016	91.613
Минусы: күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв	(39.356)	(28.528)	(62.770)
Басқа да ағымдағы активтердің жиыны	262.094	204.723	196.110
Сауда дебиторлық берешек	430.125	540.669	525.773
Минусы: күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв	(32.368)	(46.692)	(57.906)
Сауда дебиторлық берешек	397.757	493.977	467.867

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша бұл активтер бойынша пайыздар есептелмеді.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 71.296 миллион теңге сомалағы сауда дебиторлық берешек Топтың міндеттемелері бойынша кепілмен камсыздандыру ретінде болды (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 72.695 миллион теңге, 2017 жылғы 31 желтоқсанға: 58.116 миллион теңге).

2017 жылы ҚР Ұлттық банкінің «Delta Bank» АҚ-ның лицензиясын шақыртып алуына және Delta Bank-те орналастырылған банк салымдарының қайтарылуына қатысты белгісіздікке орай Топ депозиттердің құнсыздануына 36.161 мың АҚШ доллары сомасына (баламасы 13.835 миллион теңге) 100% резервті есептеп, депозиттерді басқа да дебиторлық берешекке қайта жіктеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР (жалғасы)**

Сауда дебиторлық берешек пен өзге де ағымдағы активтер бойынша күтілетін несиелік залалдар резервіндегі өзгерістер былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	<i>Дербес негізде құнсызданған</i>
2016 жылдың 31 желтоқсанына	101.519
Бір жылда есептелгені, нетто (12-ескертпе)	936
Есептен шығарылғаны	(977)
Аударымдар және қайта жіктеулер	11.856
Есептілік валютасын қайта есептеу	7.342
2017 жылғы 31 желтоқсанға	120.676
2018 жылдың 1 қаңтарына 9 ХҚЕС-ке өту әсері	3.658
Бір жылда қалпына келтірілгені, нетто (12-ескертпе)	(264)
Есептен шығарылғаны	(59.880)
Аударымдар және қайта жіктеулер	(2)
Есептілік валютасын қайта есептеу	11.032
2018 жылғы 31 желтоқсанға	75.220
Бір жылда есептелгені, нетто (12-ескертпе)	14.138
Есептен шығарылғаны	(16.659)
Аударымдар және қайта жіктеулер	153
Есептілік валютасын қайта есептеу	(1.128)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	71.724

31 желтоқсанға туындау мерзімдері бойынша сауда дебиторлық берешегін талдау мынадай түрде берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	<i>Жиыны</i>	<i>Мерзімі өтпеген, құнсыздан- баған</i>	<i>Мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған</i>				
			<i><30 күн</i>	<i>30-60 күн</i>	<i>61-90 күн</i>	<i>91-120 күн</i>	<i>>120 күн</i>
2019	397.757	364.443	19.633	5.130	1.808	1.199	5.544
2018	493.977	448.671	23.935	5.018	4.504	4.822	7.027
2017	467.867	365.858	17.506	38.832	16.447	2.292	26.932

22. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРДАН АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР МЕН ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Амортизациялық құн бойынша ескерілетін берілген қарыздар	509.003	495.869	785.593
Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар	214.395	263.274	—
Самұрық-Қазынадан алынатын облигациялар	16.290	15.364	18.342
Бірлескен кәсіпорынның қатысушысынан алынатын вексель	13.627	16.599	38.016
Бірлескен кәсіпорындардан алынатын жалдау	4.458	—	—
Минусы: күтілетін кредиттік шығындарға арналған резерв	(3.508)	(3.963)	—
	754.265	787.143	841.951

9 ХҚЕС-ке сәйкес Топ пайда және зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілетін ретінде санатқа берілген кейбір қарыздарды қайта жіктеді. Мұндай қарыздардың әділ құны келешек акша ағындарын дисконттау арқылы есептеледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**22. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРДАН АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР МЕН ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)**

Төменде байланысты тараптардан валюталарда былайша білдірілген қарыздар мен дебиторлық берешек жөнінде ақпарат көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Байланысты тараптарға теңгемен берілген қарыздар	510.240	471.541	471.798
Байланысты тараптарға АҚШ долларында берілген қарыздар	206.285	280.952	311.341
Самұрық-Қазынадан теңгемен алынатын облигациялар	16.241	15.315	18.342
Бірлескен кәсіпорынның қатысушысынан АҚШ долларында алынатын вексель	13.627	16.599	38.016
Бірлескен кәсіпорындардан алынатын жалдау	4.448	—	—
Байланысты тараптарға басқа валюталарда берілген қарыздар	3.424	2.736	2.454
	754.265	787.143	841.951

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Ағымдағы бөлік	138.719	148.615	169.502
Ұзақ мерзімді бөлік	615.546	638.528	672.449
	754.265	787.143	841.951

Байланысты тараптардан қарыздар мен дебиторлық берешек бойынша күтілетін несиелік залалдар резервіндегі өзгерістер былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	
2017 жылғы 1 қаңтарға	—
2017 жылғы 31 желтоқсанға	—
2018 жылдың 1 қаңтарына 9 ХҚЕС-ке өту әсері (3-ескертпе)	4.611
Қалпына келтірілгені	(985)
Есептілік валютасын қайта есептеу	337
2018 жылғы 31 желтоқсанға	3.963
Қалпына келтірілгені	(447)
Есептілік валютасын қайта есептеу	(8)
2019 жылғы 31 желтоқсанға	3.508

23. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Банктердегі мерзімді салымдар – АҚШ доллары	108.298	743.646	792.428
Банктердегі мерзімді салымдар – теңге	210.354	195.093	115.103
Банктердегі мерзімді салымдар – басқа валюталар	6.450	3.492	3.279
Банктердегі ағымдағы шоттар – АҚШ доллары	633.231	538.440	306.716
Банктердегі ағымдағы шоттар – теңгемен	75.168	39.137	30.398
Банктердегі ағымдағы шоттар – басқа валюталар	10.220	9.658	8.847
Жолдағы ақша	19.991	8.914	5.538
Кассадағы қолма-қол ақша және чектер	1.150	1.204	1.684
Минусы: күтілетін несие залалдарына резервтер	(410)	(131)	(6)
	1.064.452	1.539.453	1.263.987
Тоқтатылған қызметке жататын ақша қаражаты мен оның баламалары	—	6.395	2.618
	1.064.452	1.545.848	1.266.605

Мерзімді салымдар әртүрлі мерзімдерге ақша қаражатында Топтың мұқтажына қарай бір күннен үш айға дейінгі мерзімге орналастырылған.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**23. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ (жалғасы)**

2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі мерзімді салымдар бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме АҚШ долларында 2,02%, теңгемен 8,84% және басқа валюталарда 0,12% (2018 жылы: АҚШ долларында 2,84%, теңгемен 7,58% және басқа валюталарда 0,07%, 2017 жылы: АҚШ долларында 1,04% және теңгемен 7,85%) болды.

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ақша қаражаты қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылмаған.

24. КАПИТАЛ**Жарғылық капитал**

Айналыстағы, шығарылған және төленген акциялардың жалпы санына мыналар кіреді:

	2017 жылғы 31 желтоқсанға	2018 жылы шығарылғаны	2018 жылғы 31 желтоқсанға	2019 жылы шығарылғаны	2019 жылғы 31 желтоқсанға
Шығарылған және төленген акциялардың саны, қоса	589.399.889	20.719.604	610.119.493	—	610.119.493
Номиналды құны 27.726,63 теңге	137.900	—	137.900	—	137.900
Номиналды құны 10.000 теңге	—	20.719.604	20.719.604	—	20.719.604
Номиналды құны 5.000 теңге	59.707.029	—	59.707.029	—	59.707.029
Номиналды құны 2.500 теңге	71.104.187	—	71.104.187	—	71.104.187
Номиналды құны 2.451 теңге	1	—	1	—	1
Номиналды құны 1.000 теңге	1	—	1	—	1
Номиналды құны 921 теңге	1	—	1	—	1
Номиналды құны 858 теңге	1	—	1	—	1
Номиналды құны 838 теңге	1	—	1	—	1
Номиналды құны 704 теңге	1	—	1	—	1
Номиналды құны 592 теңге	1	—	1	—	1
Номиналды құны 500 теңге	458.450.766	—	458.450.766	—	458.450.766
Жарғылық капитал (мың теңге)	709.344.505	207.196.040	916.540.545	—	916.540.545

Жарғылық капитал және қосымша төленген капитал

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанына Компанияның шығарылған акциялардың бір классы бар. 2019, 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 239.440.103 жай акция жарияланып, бірақ шығарылмады (2017 жылы: 260.159.707 жай акция).

2018 жылы Компания 20.719.604 жай акцияны шығарды (2017 жылы: 5.187.152 жай акция). Бұл жай акциялардың төлеміне Компания бұрын қосымша төленген капитал ретінде танылған 207.196 мың теңге (2017 жылы: 12.968 мың теңге) жалпы сомаға жоғары, орта және төмен қысымды газ құбырлары мен оларға ілеспе ғимараттарды және 7 мың теңге мөлшерінде (2017 жылы: 1 мың теңге) мөлшерінде ақша қаражатын алды. Компания газ құбырларын сенімгерлік басқару шартының негізінде негізгі капитал ретінде мойындады, әрі ол газ құбырына заңды құқықтың Топқа берілу күніне дейінгі қысқа мерзімді тетік болып табылады.

2018 жылы Топ қосымша төленген капиталды 4.114 миллион теңгеге ұлғайтты (2017 жыл: 13.189 миллион теңге, бұл Үкімет сенімгерлік басқару талаптарында берген газ құбырларының әділ құнын білдіреді, әрі олар мұнай құбырларына арналған заңи құқықтар Топқа берілу күніне дейін тетік ретінде болады).

Самұрық-Қазынамен операциялар

2019 жылы Компания Самұрық-Қазынаға 2022 жылы ағымдағы өтеу мерзімімен 2015 жылғы 25 желтоқсанда қол қойылған қаржылай көмек жөніндегі пайызсыз ұзақ мерзімді шарт бойынша 54.720 миллион теңге (2018 ж: 52.293 миллион теңге 2017 ж: 47.020 миллион теңге) мөлшерінде қосымша транштар берді. 2019 жылы қосымша транштың 14.184 миллион теңге мөлшеріндегі (2018 ж: 10.188 миллион теңге және 2017 ж: 5.716 миллион теңге) әділ құны мен номиналды құны арасындағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Самұрық-Қазынамен болған операциялар ретінде көрсетілді.

2018 жылы Компания Самұрық-Қазынаға пайызсыз ұзақ мерзімді қаржылай көмек беру туралы шарттың қолданылу мерзімін ұзартты және тиісінше, 78.358 миллион теңге мөлшерінде берешектің түрлендірілуін мойындады, ол капиталдағы өзгеріс туралы шоғырландырылған есепте Самұрық-Қазынамен операция ретінде көрсетілді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. КАПИТАЛ (жалғасы)****Жарғылық капитал (жалғасы)***Самұрық-Қазынамен операциялар (жалғасы)*

2017 жылы Самұрық-Қазына облигациялардың екінші шығарылымының проспектісіне өзгерістер енгізді, соған сай облигациялар бойынша купон 4,00%-дан 0,50%-ға дейін төмендетілді және Компания берешектің түрлендірілуін мойындады, оның 24.020 миллион теңге мөлшеріндегі әсері капиталдағы өзгеріс туралы шоғырландырылған есепте Самұрық-Қазынамен операция ретінде капиталға жатқызылды.

Самұрық-Қазынаның бөлуі

2019 жылы Компания Самұрық-Қазынаға 3.853 миллион теңге мөлшерінде профильді емес активтерді сатудан түскен түсімді берді, ол ҚМГ-ның профильді емес активтерін беру туралы үкіметтік қаулылардың шеңберінде және Самұрық-Қазына Басқармасының шешіміне сәйкес Самұрық-Қазынаға бөліп беру ретінде танылды. Сонымен бірге, 2019 жылы Топ Жаңаөзен қаласының тұрғындарына арналған мемлекеттік алымға сәйкес «ӨзенМұнайГаз» бөлген 568 миллион теңгені есептеп, төледі.

2019 жылы Топ Түркістан қаласында әлеуметтік объектілерді салу бойынша 20.900 миллион теңге мөлшерінде өз міндеттемелерін толықтай орындады, 2018 жылы Самұрық-Қазынаға бөлу шеңберінде танылды, оған 2019 жылы танылған 1.773 миллион теңге мөлшеріндегі қосымша бөлу қосылды. Сонымен бірге, Топ 2016-2017 жылдары Самұрық-Қазынаға бөлу шеңберінде танылған Нұр-Сұлтан қаласында Жекпе-жек сарайын салу бойынша өз міндеттемелерін орындау үшін 9.203 миллион теңге мөлшерінде ақша төлемдерін аударды.

Қосымша, 2018 жылы Самұрық-Қазынаның бөлуіне 6.473 миллион теңге сомада «PSA» ЖШС (Топтың еншілес компаниясы) шаруашылық қызметінің нәтижесі және 10 миллион теңге сомада шығарылған акциялардың төлеміне берілген газ құбырларының әділ құнын түзету жатады.

2017 жылы Самұрық-Қазынаның бөлуіне 5.544 миллион теңге сомада Астана қ. Жекпе-жек сарайын салу резервінің есептелуі, 5.793 миллион теңге сомада «PSA» ЖШС шаруашылық қызметінің нәтижесі жатады.

2017 жылы «ТВЦ Қазақстан» Корпоративтік қорға Мәскеу қаласындағы Көрме орталығын қайта құру міндеттемелерінің берілуіне орай Компания 4.459 миллион теңге сомасында бұрын есептелген резервті қайтарды.

2017 жылғы 31 желтоқсанға Топ 16.756 миллион теңге сомасында «Специализированная финансовая компания ДСФК» ЖШС шығарған облигациялар бойынша дисконтты бөлінбеген пайданың құрамында мойындады.

Дивидендтер

2019 жылы Топ ҚТО, ҚМГИ және ҚМГ БӨ (Компанияның еншілес ұйымдары) 4.138 миллион теңге (2018 жылғы 31 желтоқсанға: 6.200 миллион теңге және 2017 жылғы 31 желтоқсанға: 13.269 миллион теңге) мөлшерінде бақыландыратын катысу үлесін ұстаушыларға дивидендтер есептеп берді.

2019 жылы Самұрық-Қазына мен ҚР Ұлттық Банкінің шешіміне сәйкес Компания 36.998 миллион теңге жалпы сомаға бір акцияға 60,64 теңге мөлшерінде 2018 жыл үшін дивидендтерді есептеп, төледі. 2018 жылы Компания 36.272 миллион теңге жалпы сомаға бір акцияға 61,54 теңге мөлшерінде 2017 жыл үшін дивидендтерді есептеп, төледі. 2017 жылы Компания 6.672 миллион теңге жалпы сомаға бір акцияға 11,32 теңге мөлшерінде 2016 жыл үшін дивидендтерді және 39.207 миллион теңге жалпы сомаға бір акцияға 66,52 теңге мөлшерінде 2013 жыл үшін дивидендтерді жария етіп, төледі.

Еншілес компанияның меншікті акцияларын сатып алу – ҚМГ БӨ

2019 жылғы 22 ақпанда ҚМГ БӨ артықшылықты акцияларды кері сатып алу бағдарламасын аяқтады. 2019 жылғы 14 мамырда артықшылықты акциялар ҚҚБ-дан алынып тасталды. Сатып алу бағдарламасына сәйкес 2019 жылы ҚМГ БӨ ҚҚБ-да орналастырылған барлық жай акцияларды сатып алу шеңберінде 2.464 миллион теңге жалпы сомаға (2018 жыл: 642.524 миллион теңге, 2017: нөл) өзінің барлық жай және артықшылықты акцияларын сатып алды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. КАПИТАЛ (жалғасы)****Акцияның баланстық құны**

ҚҚБ-ның 2010 жылғы 4 қазандағы шешіміне сәйкес қаржылық есептілікте ҚҚБ бекіткен ережелерге сәйкес есептелген, есепті күнге бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы деректер болуы тиіс.

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Активтердің жиыны	14.081.915	14.015.280	13.549.958
Минусы: материалдық емес активтер	171.172	173.077	185.205
Минусы: міндеттемелер жиыны	5.885.259	6.872.211	6.766.353
Таза активтер	8.025.484	6.969.992	6.598.400
Жай акциялардың саны	610.119.493	610.119.493	589.399.889
Бір акцияның баланстық құны	13,154	11,424	11,195

Акцияға пайда

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Базалық және акцияға бөлінген пайданы есептеу үшін жай акциялардың орташа алынған саны	601.486.325	601.486.325	588.967.626
Кезеңге таза пайданың негізгі және көбейтілген үлесі	1,899	1,137	0,891
Кезеңде жалғасатын қызметтен таза пайданың негізгі және бөлінген үлесі	1,899	1,147	0,898

Бақыланбайтын қатысу үлесі

Төменде Топтың елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері бар еншілес компаниялар туралы ақпарат көрсетілген.

	Тіркеу және қызметті жүзеге асыру елі	2019		2018		2017	
		Бақыламай-тын қатысу үлесі	Ағымдағы құн	Бақыламай-тын қатысу үлесі	Ағымдағы құн	Бақыламай-тын қатысу үлесі	Ағымдағы құн
«ҚазТрансОйл» АҚ	Қазақстан	10,00%	44.733	10,00%	43.382	10,00%	42.862
«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ	Қазақстан	0,30%	9.733	0,50%	9.056	36,99%	779.932
Rompetrol Downstream S.R.L.	Румыния	45,37%	51.591	45,37%	49.330	45,37%	46.577
Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	Румыния	45,37%	5.518	45,37%	(3.316)	45,37%	8.699
Rompetrol Vega	Румыния	45,37%	(16.289)	45,37%	(21.181)	45,37%	(19.743)
Rompetrol Rafinare S.A.	Румыния	45,37%	(74.441)	45,37%	(9.855)	45,37%	706
Басқа			17.410		13.064		10.985
			38.255		80.480		870.018

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТІНЕЛЕР (жалғасы)

24. КАПИТАЛ (жалғасы)

Бақыланбайтын қатысу үлесі (жалғасы)

Төменде 2019 жылғы 31 желтоқсанға және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін Топтың елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері болған еншілес ұйымдар туралы жалпылама қаржылық ақпарат дербес негізде келтірілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Rompetrol Downstream S.R.L.	«ҚазТрансОйл» АҚ	«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ	Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	Rompetrol Refinere S.A.	Rompetrol Vega
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп						
Ұзақ мерзімді активтер	114.262	490.914	893.471	3.800	102.697	27.272
Қысқа мерзімді активтер	135.270	104.433	1.235.457	9.024	219.194	9.511
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(56.084)	(78.008)	(75.452)	(643)	(93.091)	(24.905)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(79.741)	(74.699)	(167.393)	(19)	(392.868)	(47.778)
Капитал жиыны	113.707	442.640	1.886.083	12.162	(164.068)	(35.900)
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	62.116	397.907	1.876.350	6.644	(89.627)	(19.611)
Бақыланбайтын қатысу үлесі	51.591	44.733	9.733	5.518	(74.441)	(16.289)
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп						
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен						
Түсім	610.232	239.626	1.119.088	—	1.316.167	85.831
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы						
пайда/(запал)	6.884	56.553	272.863	19.830	(143.227)	10.657
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық						
кірістің/(запалдың) жиыны	6.511	53.448	267.684	19.471	(141.676)	10.792
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	3.557	48.045	266.518	10.637	(77.204)	5.895
Бақыланбайтын қатысу үлесі	2.954	5.403	1.166	8.834	(64.472)	4.897
Бақыланбайтын қатысу үлестерінің пайдасына						
жарияланған дивидендтер	—	(3.999)	(16)	—	—	—
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат						
Операциялық қызмет	11.581	94.060	237.576	1	70.429	3.666
Инвестициялық қызмет	3.183	(57.033)	(368.188)	—	(26.015)	(3.541)
Қаржылық қызмет	(14.590)	(41.853)	(4.457)	—	(43.941)	(46)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының						
құрамындағы таза көбею/(азаяуы)	174	(4.630)	(139.237)	1	473	79

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТІНЕЛЕР (жалғасы)**24. КАПИТАЛ (жалғасы)****Бақыланбайтын қатысу үлесі (жалғасы)**

Төменде 2018 жылғы 31 желтоқсанға және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін Топтың елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері болған еншілес ұйымдар туралы жалпылама қаржылық ақпарат дербес негізде келтірілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	Rompelrol Downstream S.R.L.	«ҚазТрансОйл» АҚ	«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ	Rompelrol Petrochemicals S.R.L.	Rompelrol Refinare S.A.	Rompelrol Vega
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп						
Ұзақ мерзімді активтер	115.878	474.493	855.098	–	226.762	25.547
Қысқа мерзімді активтер	130.109	89.618	1.121.114	14.248	208.058	10.486
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(51.580)	(65.939)	(59.533)	(660)	(99.909)	(28.237)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(85.683)	(68.156)	(192.006)	(20.897)	(356.631)	(54.478)
Капитал жиыны	108.724	430.016	1.724.673	(7.309)	(21.720)	(46.682)
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	59.394	386.634	1.715.617	(3.993)	(11.865)	(25.501)
Бақыланбайтын қатысу үлесі	49.330	43.382	9.056	(3.316)	(9.855)	(21.181)
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп						
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	552.546	225.400	1.189.393	74.024	1.198.576	78.746
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(запал)	(10.087)	61.168	299.917	(27.398)	(22.771)	3.208
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің/(запалдың) жиыны	6.067	67.673	334.747	(26.480)	(23.276)	(3.168)
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	3.314	60.994	314.578	(14.466)	(12.716)	(1.731)
Бақыланбайтын қатысу үлесі	2.753	6.679	20.169	(12.014)	(10.560)	(1.437)
Бақыланбайтын қатысу үлестерінің пайдасына жарияланған дивидендтер	–	(6.153)	(48)	–	–	–
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат						
Операциялық қызмет	8.598	97.453	276.070	(1)	42.428	1.653
Инвестициялық қызмет	(4.442)	(44.854)	164.487	–	(15.532)	(1.667)
Қаржылық қызмет	(4.304)	(61.540)	(642.760)	(1)	(27.347)	38
Ақша қаражаты мен оның баламаларының құрамындағы таза көбеюі/(азаяуы)	(148)	(7.592)	(134.732)	(2)	(451)	24

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

24. КАПИТАЛ (жалғасы)

Бақыланбайтын қатысу үлесі (жалғасы)

Төменде 2017 жылғы 31 желтоқсанға және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін Топтың елеулі бақыланбайтын қатысу үлестері болған еншілес ұйымдар туралы жалпылама қаржылық ақпарат дербес негізде келтірілген:

Миллион теңгемен	Rompetrol Downstream S.R.L.	«ҚазТрансОйл» АҚ	«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ	Rompetrol Petrochemicals S.R.L.	Rompetrol Raffinare S.A.	Rompetrol Vega
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп						
Ұзақ мерзімді активтер	119.373	450.726	771.619	3.418	219.853	21.455
Қысқа мерзімді активтер	121.461	99.864	1.562.165	25.181	213.573	9.848
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(13.368)	(60.819)	(53.790)	(2.680)	(50.695)	(24.447)
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(124.809)	(65.826)	(171.272)	(6.747)	(381.175)	(50.370)
Капитал жиыны	102.657	423.945	2.108.722	19.172	1.556	(43.514)
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	56.080	381.083	1.328.790	10.473	850	(23.771)
Бақыланбайтын қатысу үлесі	46.577	42.862	779.932	8.699	706	(19.743)
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп						
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен	402.786	222.450	954.506	65.576	868.443	56.964
Түсім						
Жалғасып отырған қызметтен болған бір жылғы пайда/(запал)	10.745	65.890	195.361	(4.905)	(1.696)	2.060
Табыс сапығын шегере отырып, бір жылғы жиынтық кірістің/(запалдың) жиыны	10.632	66.003	194.983	(5.079)	(2.357)	2.249
Мыналарға келетіндер:						
Бас компанияның акционеріне	5.808	59.403	122.876	(2.775)	(1.288)	1.229
Бақыланбайтын қатысу үлесі	4.824	6.600	72.107	(2.304)	(1.069)	1.020
Бақыланбайтын қатысу үлестерінің пайдасына жарияланған дивидендтер	–	(5.961)	(7.309)	–	–	–
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат						
Операциялық қызмет	20.967	98.946	234.063	(2)	35.474	1.223
Инвестициялық қызмет	(2.622)	(67.271)	44.736	–	(36.389)	(1.217)
Қаржылық қызмет	(17.790)	(59.617)	(18.906)	–	(661)	8
Ақша қаражаты мен оның баламаларының құрамындағы таза көбею/(азайу)	555	(28.424)	259.552	(2)	(1.576)	14

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**25. ҚАРЫЗДАР**

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Тіркелген сыйақы мөлшерлемесі бар қарыздар	3.146.477	3.029.688	3.137.182
Орташа алынған сыйақы мөлшерлемелері	5,48%	5,42%	6,30%
Құбылмалы сыйақы мөлшерлемесі бар қарыздар	691.027	1.123.550	1.164.070
Орташа алынған сыйақы мөлшерлемелері	5,73%	5,70%	4,90%
	3.837.504	4.153.238	4.301.252

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
АҚШ долларында берілген қарыздар	3.555.347	3.927.512	4.069.683
Теңгемен көрсетілген қарыздар	271.776	207.276	220.729
Еуромен білдірілген қарыздар	2.881	1.866	—
Басқа валюталарда берілген қарыздар	7.500	16.584	10.840
	3.837.504	4.153.238	4.301.252

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Ағымдағы бөлік	253.428	330.590	884.140
Ұзақ мерзімді бөлік	3.584.076	3.822.648	3.417.112
	3.837.504	4.153.238	4.301.252

2019 жылы Компания «Жемчужина» жобасы бойынша 110.930 миллион теңге жалпы сомаға серіктестерден қарызды мойындауды тоқтатты, 3.543 миллион теңге мөлшеріндегі сыйақыны қоса, өйткені «Жемчужина» жобасының серіктестері даму жоспарын ұсынбауды шешті және «Жемчужина» ӨБК келісімшарттық аумақтан ерікті түрде бас тартуға келісті (13-ескертпе).

2018 жылы Компания, 4.620 миллион теңге мөлшеріндегі сыйақыны қоса алғанда, Сәтбаев жобасының серіктесі ONGC Videsh-тен 53.263 миллион теңге жалпы сомаға қарызды мойындауды тоқтатты. Қарызды мойындаудың тоқтатылуы жобадан жоспарланған шығумен және келісімшарттық аумақтың Үкіметке қайтарылумен байланысты.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**25. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)**

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша шығарылған борыштық бағалы қағаздар мен қарыздарға мыналар кіреді:

Қарыздар	Шығару сомасы	Өтеу күні	Сыйақы мөлшерлемесі	31 желтоқсандағы жағдай бойынша		
				2019	2018	2017
AIX 2019	56 миллиард теңге	2024	5,00%	52.843	—	—
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	1,5 миллиард АҚШ доллары	2048	6,375%	574.230	576.571	—
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	1,25 миллиард АҚШ доллары	2030	5,375%	482.393	484.362	—
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	0,5 миллиард АҚШ доллары	2025	4,75%	192.764	193.533	—
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	1,25 миллиард АҚШ доллары	2047	5,75%	468.940	477.347	412.644
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	1 миллиард АҚШ доллары	2027	4,75%	380.413	384.384	332.128
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	750 миллион АҚШ доллары	2027	4,375%	289.487	290.607	251.245
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	0,5 миллиард АҚШ доллары	2022	3,88%	191.694	193.026	166.819
ЛҚБ 2014 жылғы облигациялары	1 миллиард АҚШ доллары	2044	6,00%	—	11.211	9.682
ЛҚБ 2014 жылғы облигациялары	0,5 миллиард АҚШ доллары	2025	4,875%	—	—	40.465
ЛҚБ 2013 жылғы облигациялары	1 миллиард АҚШ доллары	2023	4,40%	154.442	155.214	133.839
ЛҚБ 2013 жылғы облигациялары	2 миллиард АҚШ доллары	2043	5,75%	—	—	166.367
ЛҚБ 2010 жылғы облигациялары	1,5 миллиард АҚШ доллары	2020	7,00%	—	—	454.158
ЛҚБ 2010 жылғы облигациялары	1,25 миллиард АҚШ доллары	2021	6,375%	—	—	374.885
ЛҚБ 2009 жылғы облигациялары	120 миллиард теңге	2019	6M Libor + 8,50%	—	42.721	73.637
ЛҚБ 2008 жылғы облигациялары	1,6 миллиард АҚШ доллары	2018	9,125%	—	—	530.055
Басқа				4.518	4.440	13.276
Жиыны				2.791.724	2.813.416	2.959.200

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТІЛЕЛЕР (жалғасы)

		31 желтоқсандағы жағдай бойынша			
		2019	2018	2017	
Қарыздар	Шығару сомасы	Өтеу күні	Сыйақы мөлшерлемесі		
25. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)					
The Export-Import Bank of China (Eximbank)	1,13 миллиард АҚШ доллары	2027	6M Libor + 4,10%	350.042	340.200
«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ (ҚДБ)	185 миллиард теңге	2022-2028	7,00%-10,20%	138.313	115.480
ҚДБ	1,1 миллиард АҚШ доллары	2023-2025	6M Libor + 4,00%, 5,00%, 10,99%	131.022	294.632
Синдикатталған қарыз (Unicredit, ING Bank, BCR, Raiffeisen Bank)	360 миллион АҚШ доллары	2022	1M Libor + 2,75%, 1M Libor + 2,5%, 1M Robor + 2,00%, 1W Libor + 2,5%, ON Libor + 2,5%, ON Euribo + 2,5%, 3M Libor + 1,35%	99.554	82.747
Синдикатталған қарыз (Citibank, N.A., London Branch, Mizuho Bank, Ltd., MUFG Bank Ltd., Société Générale, ING Bank, and ING Bank N.V.)	200 миллион АҚШ доллары	2021			
Japan Bank for International Cooperation (JBIC)	297,5 миллион АҚШ доллары	2025	2,19% + CIRR, 6 M Libor + 1,10%	76.442	—
«Қазақстанның Халық Банкі» АҚ (Халық Банкі)	150 миллион АҚШ доллары	2024	5,00%	65.254	62.387
«Еуропалық Қайта Құру және Даму Банкі» (жалғасы)	68 миллиард теңге	2023	3M CPI + 50 базистік тармақ + 3,15%	52.771	—
Халық Банкі	100 миллион АҚШ доллары ¹	2020	5,00%	42.940	65.373
ЕДҚБ	39 миллиард теңге	2026	6M CPI + 100 базистік тармақ + 3,15%	38.323	23.316
«Сбербанк России» ААҚ	50 миллион АҚШ доллары	2020	COF (2,25%) + 1,50%	24.573	15.620
«Жемқужина» жобасының серіктестерінен болған қарыз	Коммерциялық өндіру басталған сәттен бастап жер қойнауын пайдалану келісімшартын іске асыруда шығындарды	үлесін қаржыландыру	6M Libor + 1,00%	13.773	—
«Сәтбаев» жобасының серіктестерінен болған қарыз	Коммерциялық өндіру басталған сәттен бастап жер қойнауын пайдалану келісімшартын іске асыруда шығындардың	үлесін қаржыландыру	12M Libor + 1,50%	—	87.371
BNP Paribas	368 миллион АҚШ доллары	2020	COF (3,18%) + 2,00%	—	51.214
Клубты қарызы (Raiffeisen/BCR/ING/Unicredit)	200 миллион АҚШ доллары	2019	3M Libor + 2,50%	25.199	14.118
«Сбербанк России» ААҚ	400 миллион АҚШ доллары	2024	12M Libor + 3,5%	17.684	35.697
Басқа	—	—	—	—	134.039
Жиыны	—	—	—	12.773	19.858
				1.045.780	1.342.052

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**25. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)**

2019 жылғы 10 қаңтарда «Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС (бұдан әрі – «АМӨЗ») Astana International Exchange (AIX) 5 жыл мерзімге жылдық 5% сыйақы мөлшерлемесімен 56.223 миллион теңге (баламасы 150 миллион АҚШ доллары) жалпы сомаға АҚШ долларына индекстелген облигацияларды орналастырды. 2019 жылғы 10 қаңтарда Самұрық-Қазына бұл облигацияларды 56.223 миллион теңгеге сатып алды. 2019 жылғы 11 қаңтарда АМӨЗ Халық банкінен 5 жыл мерзімге бірінші жыл үшін жылдық 5% мөлшерлемесімен (екінші жылдан бастап мөлшерлеме жылдық 5,25% құрайды) 150 миллион АҚШ доллары (баламасы 56.195 миллион теңге) сомасына ұзақ мерзімді несие алды.

Жоғарыда аталған 300 миллион АҚШ доллары (баламасы 113.016 миллион теңге) жалпы сомасындағы қарыздардан түскен түсімдер АМӨЗ ҚДБ-дан «Хош ниісті көмірсутектерді өндіру кешенінің құрылысы» стратегиялық инвестициялық жобаны қаржыландыру үшін тартқан қарыздар бойынша негізгі борыштың мерзімінен бұрын өтелуіне жолданды. 2019 жылғы желтоқсанда АМӨЗ ҚДБ-ден мұнай өңдейтін зауыттың жаңғыртылуын қаржыландыру үшін 7,99% номиналды пайыздық мөлшерлемен және 7 жыл мерзіммен 32.938 миллион теңге мөлшерінде ұзақ мерзімді қарызды алды.

2019 жылы Топ ҚДБ-дан 77.182 миллион теңге жалпы сомаға алған қарыздар бойынша қосымша төлемдер жасады және сыйақыны қоса алғанда, 43.868 миллион теңге сомаға ҚДБ пайдасына орналастырылған облигацияларды сатып алды (2009 жылы 16 миллион дана көлемінде ҚДБ облигациялары).

2019 жылы АМӨЗ, сыйақыны қоса, Эксимбанктен 197 миллион АҚШ долларына (баламасы 74.968 миллион теңге) алған қарызды ішінара өтеді.

2019 жылы KMG International N.V. айналым капиталын қаржыландыру үшін пайдаланылған, BNP Paribas пен бірқатар басқа банктерден алынған қысқа мерзімді қарыздар бойынша төлемдер жасады, сондай-ақ, сыйақыны қоса алғанда, 65 миллион АҚШ доллары жалпы сомаға (баламасы 24.821 миллион теңге) синдицирталған қарызды ішінара өтеді.

2019 жылғы мамырда KMG International N.V., сыйақыны қоса алғанда, 47 миллион АҚШ доллары (баламасы 17.739 миллион теңге) жалпы сомаға Клуб қарызын мерзімінен бұрын толық өтеді.

2019 жылғы сәуірде Компания сыйлықақыны, купондық сыйақыны және келісім үшін сыйақыны қоса алғанда, 31 миллион АҚШ доллары жалпы сомада (төлем жасау күніне баламасы 11.909 миллион теңге) 2044 жылы өтеу күнімен еурооблигацияларды мерзімінен бұрын өтеді.

2018 жылғы 24 сәуірде Компания мен Kazmunaigaz Finance Sub B.V. (еншілес компания) 3,25 миллиард АҚШ доллары жалпы көлемінде шығарған көлемі 10,5 миллиард АҚШ доллар болатын орта мерзімді жаһандық ноттарды шығарудың ағымдағы бағдарламасының шеңберінде еурооблигациялардың шығарылымдарын орналастыру процесін аяқтады. Еурооблигациялар үш серияда шығарылды, оның ішінде: i) 4,750% купон мөлшерлемесімен және 2025 жылы өтелуге жататын 500 миллион АҚШ доллары (баламасы 163.260 миллион теңге); ii) 5,375% купон мөлшерлемесімен және 2030 жылы өтелуге жататын 1.250 миллион АҚШ доллары (баламасы 408.150 миллион теңге); және iii) 6,375% купон мөлшерлемесімен және 2048 жылы өтелуге жататын 1.500 миллион АҚШ доллары (баламасы 489.780 миллион теңге).

2018 жылғы 4 және 11 мамырда Компания, сыйақыны қоса алғанда, 3.463 миллион АҚШ доллары (баламасы төлем күніне 1.143.982 миллион теңге) жалпы сомада еурооблигацияларды мерзімінен бұрын сатып алды. 2018 жылғы 2 шілдеде Компания, сыйақыны қоса алғанда, 1.673 миллион АҚШ доллары (төлем жасау күніне баламасы 570.627 миллион теңге) жалпы сомаға 2008 жылы ЛҚБ-да шығарылған облигацияларды толық сатып алды.

2018 жылғы 17 мамырда несиелік келісімнің шеңберінде ҚТГ «Бейнеу-Бозой-Шымкент» магистральды желісінде үш компрессорлық станцияны салу» жобасын қаржыландыру мақсатында Банктер синдикатынан 3М Libor + 1,35% мөлшерлемесімен 65.832 миллион теңге (баламасы 200 миллион АҚШ доллары) сомасында қарыз алды.

2018 жылы, АМӨЗ «Халық банкі» АҚ-нан 44.883 миллион теңге сомаға қарыз алып, есептелген сыйақыны қоса алғанда, 43.665 миллион теңге сомаға қарызды толығымен өтеді. Сондай-ақ, 2018 жылы АМӨЗ Эксимбанктен 42.448 миллион теңге сомада алған қарызды ішінара өтеді.

2018 жылы ИОА, ҚТГ еншілес компаниясы, шығарылған облигацияларды қайта құрылымдау мақсатында Citibank N.A. Jersey Branch-тан жылдық 1М Libor + 2.00% мөлшерлемесімен 27.173 миллион теңге (баламасы 85 миллион АҚШ доллары) қысқа мерзімді қарыз алды. 2018 жылы ИОА 27.804 миллион теңге сомасында (баламасы 85 миллион АҚШ доллары) бұл қарыз бойынша негізгі борышты толығымен өтеді. 2019 жылы ИОА 17.365 миллион теңге сомасына ЕДҚБ-ден алынған қарызды ішінара өтеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**25. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)**

2018 жылы Компания, сыйақыны қоса алғанда, 420 миллион АҚШ доллары (төлем жасау күніне баламасы 152.989 миллион теңге) жалпы сомаға «Сбербанк» ААҚ-нан алынған қарызды толығымен өтеді.

2018 жылы КМГІ, есептелген сыйақыны қоса алғанда, 20.017 миллион теңге сомаға Синдикатталған қарызды ішінара өтеді.

2018 жылы Топ 15.933 миллион теңге жалпы сомада ҚДБ-ден қарыздар алды және сыйақыны қоса алғанда, 80.419 миллион теңге жалпы сомаға қарыздарды өтеді. Сонымен бірге, Топ сыйақыны қоса алғанда, 41.793 миллион теңге сомада ҚДБ шығарған облигацияларды ішінара өтеді.

Қаржылық қызметтің нәтижесінде туындайтын міндеттемелердегі өзгерістер

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
1 қаңтарға арналған сальдо	4.153.238	4.301.252	3.274.415
Алынған ақша қаражаты	271.772	1.248.834	1.506.706
Аккредитив бойынша берешекті өтеу	—	33.216	135.393
Төленген сыйақы	(238.354)	(248.341)	(216.528)
Негізгі борышты төлеу	(444.656)	(2.069.977)	(680.202)
Есептелген сыйақы (14-ескертпе)	225.093	250.055	217.246
Капиталға айналдырылған сыйақы (15-ескертпе)	2.525	21.715	26.532
Дисконт	(7.781)	(6.528)	(15.552)
Қарыз бойынша міндеттемелерді есептен шығару (14-ескертпе)	(111.476)	(53.263)	—
Облигациялардың мерзімінен бұрын өтелуі үшін сыйақы (14-ескертпе)	—	89.612	—
Есептілік валютасын қайта есептеу	(10.953)	385.144	70.415
Бағамдық айырма	(7.366)	189.251	(13.492)
Басқасы	5.462	12.268	(3.681)
31 желтоқсанға сальдо	3.837.504	4.153.238	4.301.252
Ағымдағы бөлік	253.428	330.590	884.140
Ұзақ мерзімді бөлік	3.584.076	3.822.648	3.417.112

Ковенанттар

Топ несие келісімдерінің талаптары бойынша қаржы және қаржылық емес көрсеткіштердің орындалуын қамтамасыз етуі тиіс. Қаржы көрсеткіштерінің орындалмауы кредиторларға қарыздардың мерзімінен бұрын өтелуін талап ету құқығын береді. 2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай Топ қаржы және қаржылық емес көрсеткіштерді орындайды.

2018 және 2017 жылдары халықаралық облигацияларды шығару жөніндегі құжаттамаға сай Топтың борыштық міндеттемелерді қабылдау бөлігінде шектеуі бар. Сөйтіп, борыштың өсімі қаржылық коэффициентті сақтау қажеттілігімен шектелген, әрі ол шоғырландырылған таза берешектің шекті мәні 3,5 тең болатын салықтар, пайыздар, тозу мен амортизация (EBITDA) төленгенге дейін шоғырландырылған пайданың жиынтық сомасына ара қатынасы ретінде айқындалады. 2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ бұл шектейтін талапты орындайды. 2019 жылы Компания Еурооблигацияларды ұстаушылардың келісімін алды, соның нәтижесінде ковенанттар пакеті қайта қаралды. Сөйтіп, шектеу ҚМГ-ның жария борышының талаптарынан алынып тасталды.

Шетелдік функционалдық валютамен еншілес ұйымдарға таза инвестицияларды хеджирлеу

2019 жылғы 31 желтоқсанға АҚШ долларында көрсетілген кейбір қарыздар шетелдік функционалдық валютамен еншілес ұйымдарға таза инвестицияларды хеджирлеу құралдары ретінде айқындалды. Бұл қарыздар Топтың осы инвестициялар бойынша АҚШ долларындағы валюталық тәуекелге ұшырағыштығын хеджирлеу үшін қолданылады. 2019 жылы 10.332 миллион теңге мөлшерінде (2018 жыл: 364.168 миллион теңге, 2017 жыл: 67.151 миллион теңге сомадағы залалдар) бұл қарыздарды қайта есептеуден болған бағамдық айырма бойынша кіріс басқа да жиынтық кірістің құрамына қайта жіктеліп, шетелдік бөлімшелерді қайта есептеуден болған кіріске немесе залалға қарсы есепке алынды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**25. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****Шетелдік функционалдық валютамен еншілес ұйымдарға таза инвестицияларды хеджирлеу (жалғасы)**

Хеджирлеу объектісі мен хеджирлеу құралы арасында экономикалық өзара байланыс бар, өйткені таза инвестиция еншілес ұйымдардың активтері мен міндеттемелерін басқа валютаға қайта есептеумен байланысты валюталық тәуекелді тудырады, әрі ол АҚШ долларындағы несие бойынша валюталық тәуекелге сайма-сай келеді. Топ 1:1 хеджирлеу коэффициентін белгіледі, өйткені хеджирлеу құралының базалық тәуекелі хеджирленетін тәуекелдің құрамдасына ұқсас келеді. Хеджирлеудің тиімсіздігі шетелдік еншілес компанияға салынған инвестициялардың сомасы тиянақталған мөлшерлемесі бар алынған қарыздардың сомасына қарағанда аз болғанда туындайды.

26. РЕЗЕРВТЕР

Миллион теңгемен	Активтер- дің шығуы бойынша міндет- темелер	Экология- лық міндет- темелер	Резерв салықтар бойынша	Газды тасымал- дау резерві	Жұмыскер- лердің сыйақы- лары бойынша міндет- темелер	Басқасы	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға резерв	91.544	47.402	48.047	24.361	32.378	34.253	277.985
Есептілік валютасын қайта есептеу	10	(52)	15	—	3.807	(1)	3.779
Бағалаудағы өзгеріс	(1.248)	(458)	—	(70)	—	62	(1.714)
Дисконт сомасына ұлғайту	8.333	1.609	—	—	3.040	68	13.050
Бір жылғы резерв	3.488	10.902	7.305	—	4.214	12.946	38.855
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге аудару	—	(33)	—	—	—	(58)	(91)
Қалпына келтіру	(678)	—	(16.528)	—	—	(5.457)	(22.663)
Резервті пайдалану	(903)	(1.164)	(11.162)	—	(3.091)	(10.294)	(26.614)
2017 жылғы 31 желтоқсанға резерв	100.546	58.206	27.677	24.291	40.348	31.519	282.587
Есептілік валютасын қайта есептеу	1.930	5.491	10	1	41	2.097	9.570
Бағалаудағы өзгеріс	4.657	344	—	3.791	—	(85)	8.707
Дисконт сомасына ұлғайту	9.232	2.291	—	—	3.204	133	14.860
Бір жылғы резерв	654	—	18.445	—	7.374	45.173	71.646
Қалпына келтіру	(133)	(43)	(24.903)	—	—	(6.410)	(31.489)
Резервті пайдалану	(650)	(3.319)	(895)	—	(3.488)	(19.219)	(27.571)
Аударымдар және қайта жіктеулер	—	8	—	—	—	(50)	(42)
2018 жылғы 31 желтоқсанға резерв	116.236	62.978	20.334	28.083	47.479	53.158	328.268
Есептілік валютасын қайта есептеу	(83)	(167)	(13)	(118)	—	69	(312)
Бағалаудағы өзгеріс	25.990	(7)	—	—	—	50	26.033
Дисконт сомасына ұлғайту	10.005	3.670	—	—	3.559	144	17.378
Бір жылғы резерв	4.618	2.888	4.393	—	11.568	40.473	63.940
Қалпына келтіру	(208)	(4.490)	(5.865)	—	—	(18.116)	(28.679)
Резервті пайдалану	(2.164)	(4.526)	(1.147)	—	(3.547)	(16.677)	(28.061)
Аударымдар және қайта жіктеулер	—	—	482	—	—	(1.922)	(1.440)
2019 жылғы 31 желтоқсанға резерв	154.394	60.346	18.184	27.965	59.059	57.179	377.127

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)**

Газды тасымалдау резерві Топтың PetroChina шығындарын өтеу міндеттемелеріне жатады. Газды қарызға алу туралы келісімге сәйкес Топтың PetroChina алдында газды қарызға алуына және оны қайтару процесінің жүзеге асырылуына орай PetroChina көтерген шығыстар мен шығындарды өтеу бойынша міндеттемелері бар. Елеулі бағалаулар мен пайдаланылған пікірлерді қоса алғанда, едәуір резервтердің толық сипаттамасы *4-ескертілгенге* қосылған.

Ағымдағы және ұзақ мерзімді бөліктер былайша бөлінген:

Миллион теңгемен	Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер	Экологиялық міндеттеме	Резерв салықтар бойынша	Газды тасымалдау резерві	Жұмыскерлердің сыйақылары бойынша міндеттеме	Басқасы	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсанға							
Ағымдағы бөлік	805	7.728	18.184	27.965	6.425	42.431	103.538
Ұзақ мерзімді бөлік	153.589	52.618	—	—	52.634	14.748	273.589
2019 жылғы 31 желтоқсанға резерв							
	154.394	60.346	18.184	27.965	59.059	57.179	377.127
2018 жылғы 31 желтоқсанға							
Ағымдағы бөлік	1.994	6.103	20.334	28.083	2.830	39.127	98.471
Ұзақ мерзімді бөлік	114.242	56.875	—	—	44.649	14.031	229.797
2018 жылғы 31 желтоқсанға резерв							
	116.236	62.978	20.334	28.083	47.479	53.158	328.268
2017 жылғы 31 желтоқсанға							
Ағымдағы бөлік	1.543	5.922	27.677	24.291	2.689	16.690	78.812
Ұзақ мерзімді бөлік	99.003	52.284	—	—	37.659	14.829	203.775
2017 жылғы 31 желтоқсанға резерв							
	100.546	58.206	27.677	24.291	40.348	31.519	282.587

27. МҰНАЙДЫ ЖЕТКІЗУ ШАРТЫ

2016 жылы Топ алдын ала төлемді көздейтін мұнай мен сұйытылған мұнай газын («СМГ») жеткізу туралы ұзақ мерзімді келісімді жасады. Мұнай үшін бұл алдын ала төлемдер шарт бойынша міндеттемелерді білдіреді және 15 ХҚЕС-ке сәйкес ескерілген. Келісімде нарықтық баға белгілеулерге сілтемесі бар бағалардың есептелуі көзделген, ал алдын ала төлемдер мұнай мен сұйытылған мұнай газын іс жүзінде жеткізу арқылы есептелген. Жеткізудің жалпы ең аз көлемі келісімшарт күнінен бастап 2021 жылғы маусым мен тамыз аралығындағы кезеңде шикі мұнайдың шамамен 38,4 миллион тоннасын жән сұйытылған мұнай газының 1,25 миллион тоннасын құрайды.

Топ Libor + 1,85% пайыздық мөлшерлемен 19.541 миллион теңгеге (2018 ж. 35.868 миллион теңге, 2017 ж. 26.473 миллион теңге) пайыздарды есептеді (*14-ескертілгенге*).

Топ мұнайды 2019 жылғы 29 қарашада жеткізу арқылы алдын ала төлем бойынша толығымен есептесті.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. САУДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ ӨЗГЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018* (қайта жіктелгені)	2017* (қайта жіктелгені)
Келісімшарттық міндеттемелер	184.362	106.385	87.917
Қызметкерлердің алдындағы берешек	51.613	51.362	60.546
Қаржылық кепілдіктер	5.866	1.831	1.171
Дивидендтер бойынша берешек	354	1.750	1.852
Басқа	60.821	74.835	50.454
Басқа да ағымдағы міндеттемелердің жиыны	303.016	236.163	201.940

Сауда кредиторлық берешек	667.861	632.739	513.851
---------------------------	---------	---------	---------

Сауда кредиторлық берешек келесі валюталарда 31 желтоқсанға көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Теңгемен	328.538	260.094	218.849
АҚШ долларымен	280.742	301.784	240.165
Румын леясымен	42.740	45.125	42.582
Еуромен	3.196	7.188	2.789
Өзге валютада	12.645	18.548	9.466
Жиыны	667.861	632.739	513.851

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанында сауда кредиторлық берешек және өзге де ағымдағы міндеттемелер бойынша пайыздар есептелген жоқ.

29. ТӨЛЕНУГЕ ЖАТАТЫН ӨЗГЕ ДЕ САЛЫҚТАР

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Шикі мұнай экспортына кіріс салығы	29.586	33.184	27.365
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық	19.037	28.039	26.161
ҚҚС	19.376	19.117	19.448
Жеке табыс салығы	6.135	6.603	6.581
Өлеуметтік салық	4.639	4.197	5.620
Акциздер	2.163	2.885	2.888
Резидент емес үшін төлем көзінен ұсталатын салық	1.873	2.868	4.545
Басқа	3.857	8.133	8.590
	86.666	105.026	101.198

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР**

2019 жылғы 31 желтоқсанға табыс салығы бойынша 54.517 миллион теңге сомадағы алдын ала төлем (2018 жылы: 53.143 миллион теңге, 2017 жылы: 36.135 миллион теңге) корпоративтік табыс салығы болып табылады. 2019 жылғы 31 желтоқсанға 13.011 миллион теңге сомадағы табыс салығы бойынша міндеттемелер (2018 жылы: 13.272 миллион теңге, 2017 жылы: 10.081 миллион теңге) негізінен үстеме пайдаға салынатын салық пен корпоративтік табыс салығын білдіреді.

31 желтоқсанда аяқталған жылдарға табыс салығы бойынша шығыстар мынаны қамтиды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Ағымдағы табыс салығы			
Корпоративтік табыс салығы	146.658	160.011	112.227
Үстеме пайда салығы	11.291	(1.128)	5.137
Дивидендтер мен сыйақылардың кірістері бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	12.893	25.517	21.967
Мерзімі ұзартылған табыс салығы			
Корпоративтік табыс салығы	(1.999)	10.093	22.394
Үстеме пайда салығы	(4.904)	(7.850)	(1.275)
Дивидендтердің кірістері бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	62.241	92.617	29.835
Табыс салығы бойынша шығыстар	226.180	279.260	190.285

2007 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген салық заңнамасындағы 2006 жылғы өзгерістерге сәйкес Қазақстандық салық төлеушілерден алынған дивидендтерге төлем көзінен салық ұсталмайды. Салық заңнамасындағы бұл өзгерістерді ұстана отырып, Топ 2006 жылы Қазақстан Республикасында тіркелген, өткен жылдары танылған еншілес ұйымдардан, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан бөлінбеген пайдаға мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелерді түзетті. Дегенмен, 2007-2018 жылдардың ішінде Топ төлем көзінен ұсталатын салықты шегере отырып «Теңізшевройл» ЖШС-тен (Топтың 20% бірлескен кәсіпорны, қазақстандық салық төлеуші) дивидендтер алды, өйткені төлем көзінен ұсталатын салықтың күшін жою «Теңізшевройл» ЖШС-тің тұрақты салық режиміне таралатындығында белгісіздік бар. Топ төлем көзінен ұсталатын салықтың ұсталуын даулап көрді, бірақ «Теңізшевройл» ЖШС-ін және салық органдарын салық ұсталмауы тиіс екендігінде көз жеткізе алмады. Тиісінше, Топ басшылығы төлем көзінен ұсталатын салық бойынша мерзімі ұзартылған міндеттемені «Теңізшевройл» ЖШС-тің бөлінбеген пайдасына мойындау шешімін қабылдады, өйткені бұл Топ келешекте төлем көзінен ұсталатын салықты шегере отырып дивидендтерді алатындығының ең жақсы бағалауы болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**30. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Табыс салығы бойынша шығыстарға табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі бойынша (2017-2019 жж. 20%) салық салғанға дейінгі бухгалтерлік пайдадан есептелген табыс салығы бойынша шығыстарды салыстырып тексеру 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде мынадай үлгіде берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Жалғасып отырған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	1.384.631	969.318	719.399
Тоқтатылған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	6	3.493	(3.405)
Табыс салығының мөлшерлемесі	20%	20%	20%
Бухгалтерлік пайда бойынша табыс салығының шығыстары	276.927	194.562	143.199
Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындардың пайдасындағы үлес	(103.138)	(73.593)	(39.493)
Есептен шығарылмайтын басқа да салық салынбайтын кірістер мен шығыстар	36.913	61.618	41.106
Үстеме пайда салығы	6.387	(8.978)	3.861
Корпоративтік табыс салығының түрлі мөлшерлемелерінің әсері	13.047	13.149	3.234
Мерзімі ұзартылған салық бойынша мойындалмаған активтердегі өзгерістер	(3.956)	92.542	38.640
	226.180	279.300	190.547
Жалғасып отырған қызметке жатқызылған табыс салығы бойынша шығыстар	226.180	279.260	190.285
Тоқтатылған қызметке жатқызылған табыс салығы бойынша шығыстар	—	40	262
	226.180	279.300	190.547

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

30. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Есепті күндерге шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін негіздеме аралығындағы уақытта айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық салыдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Миллион теңгемен	2019 Корпоративтік табыс салығы	2019 Үстеме пайда салығы	2019 Төлем кезінен ұсталатын салық	2019 Жиыны	2018 Корпоративтік табыс салығы	2018 Үстеме пайда салығы	2018 Төлем кезінен ұсталатын салық	2018 Жиыны	2017 Корпоративтік табыс салығы	2017 Үстеме пайда салығы	2017 Төлем кезінен ұсталатын салық	2017 Жиыны
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер												
Негізгі құралдар	34.880	-	-	34.880	36.803	(1.916)	-	34.887	53.100	(2.214)	-	50.886
Кейінге шегерілген салық шығындары	556.446	-	-	556.446	574.356	-	-	574.356	462.368	-	-	462.368
Қызметкерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	5.182	82	-	5.264	6.732	-	-	6.732	7.017	233	-	7.250
Қаржы активтерінің құнсыздануы	11	-	-	11	8	-	-	8	4	-	-	4
Қоршаған ортаны ластағаны үшін міндеттеме	4.572	256	-	4.828	4.445	-	-	4.445	4.249	217	-	4.466
Басқа	51.985	3.893	-	55.878	51.583	-	-	51.583	40.470	1.345	-	41.815
Минусы: мерзімі ұзартылған салық бойынша танылмаған активтер	(532.114)	-	-	(532.114)	(536.070)	-	-	(536.070)	(443.528)	-	-	(443.528)
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелерімен бірге есептелген кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(50.721)	(758)	-	(51.479)	(38.060)	-	-	(38.060)	(24.580)	-	-	(24.580)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер	70.241	3.473	-	73.714	99.797	(1.916)	-	97.881	99.100	(419)	-	98.681
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер												
Негізгі құралдар	191.989	7.608	-	199.597	208.108	6.365	-	214.473	153.438	15.712	-	169.150
Бірлескен кәсіпорынның бөлінбеген пайдасы	-	-	356.581	356.581	-	-	295.580	295.580	-	-	202.963	202.963
Басқасы	4.763	-	-	4.763	7.605	-	-	7.605	33.205	-	-	33.205
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелерімен бірге есептелген кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(50.721)	(758)	-	(51.479)	(38.060)	-	-	(38.060)	(24.580)	-	-	(24.580)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер	146.031	6.850	356.581	509.462	177.653	6.365	295.580	479.598	162.063	15.712	202.963	380.738
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелер	75.790	3.377	356.581	435.748	77.856	8.281	295.580	381.717	62.963	16.131	202.963	282.057

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТІСІЛЕР (жалғасы)**30. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Мерзімі ұзартылған корпоративтік табыс салығы мен үстеме пайдаға салынатын салық жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшартқа қатысты айқындалады. Мерзімі ұзартылған табыс салығы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың көлеміне кірмейтін қызмет түрлері үшін айқындалады. Болашақта салық салу табыстың болу мүмкіндігі бар дәрежеде ғана және оған қарасты қолданылатын мерзімі ұзартылған салық активі құталады. Мерзімі ұзартылған салық активтерінің азаюы мүмкін, егер олармен байланысты салық жеңілдіктері жүзеге асырылса. 2019 жылғы 31 желтоқсанға танылмаған мерзімі ұзартылған салық активтері негізінен 532.114 миллион теңге (2018 жылғы: 536.070 миллион теңге, 2017 жылғы: 443.528 миллион теңге) сомасындағы ауыстырылған салық залалдарына жатады.

2019, 2018 және 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасындағы ауыстырылған салық залалдары салық салу мақсаттары үшін туындаған сәттен бастап он жылдың ішінде өтеді.

Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелердегі/(активтердегі) өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгеммен	2019 Корпоративтік табыс салығы	2019 Үстеме пайда салығы	2019 Төлем кезінен ұсталатын салық	2018 Корпоративтік табыс салығы	2018 Үстеме пайда салығы	2018 Төлем кезінен ұсталатын салық	2017 Корпоративтік табыс салығы	2017 Үстеме пайда салығы	2017 Төлем кезінен ұсталатын салық	2017 Жиыны
1 қаңтарға кейінге қалдырылған міндеттеме										
сальдосы, нетто	77.856	8.281	295.580	381.717	16.131	202.963	282.057	40.547	173.127	231.081
Есептілік валютасын қайта есептеу	1.112	-	(1.240)	(128)	-	-	4.714	(120)	(1)	(120)
Пайда немесе залал	(1.999)	(4.904)	62.241	55.338	(7.850)	92.617	94.860	(1.275)	29.835	50.954
Басқа жиынтық кірістің құрамында көрсетілді	(1.179)	-	-	(1.179)	-	-	86	142	-	142
31 желтоқсанға кейінге қалдырылған міндеттеме										
сальдосы	75.790	3.377	356.581	435.748	8.281	295.580	381.717	62.963	202.963	282.057

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**31. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ****Байланысты тараптармен операциялардың шарттары**

Байланысты тараптармен мәмілелер байланысты және үшінші тараптар үшін ұсынылатын тарифтердің негізінде ұсынылған кейбір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарық ставкаларына міндетті түрде сәйкес келмейтін тараптардың арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды. Жыл соңына өтелмеген қалдықтар негізінен қамтамасыз етілмеген және пайызсыз болып табылады, ал есеп айырысулар, төменде көрсетілген деректерді қоспағанда, қолма-қол ақшамен жасалады. Топ байланысты тараптардан болған берешек бойынша күтілетін несие залалдарының резервтерін мойындайды.

Есеп айырысулар бойынша қалдықтар

Мына кесте байланысты тараптармен 2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жасалған мәмілелердің жалпы сомасын көрсетеді:

		Байланысты тараптардың берешегі	Байланысты тараптардың берешегі	Байланысты тараптардың ақшасы мен шоттарындағы депозиттер	Байланысты тараптарға берілген қарыздар бойынша берешек
<i>Миллион теңгемен</i>					
Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялар	2019	327.597	6.168	—	52.843
	2018	268.396	3.656	52	—
	2017	289.084	1.703	54	—
Қауымдасқан компаниялар	2019	56.331	3.814	—	—
	2018	116.670	2.089	—	—
	2017	154.954	3.748	—	—
Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар	2019	6.381	712	192.548	269.335
	2018	157	8.813	—	455.540
	2017	—	8.753	2.676	489.949
Бірлескен кәсіпорындар	2019	519.351	217.027	—	—
	2018	508.260	174.042	—	—
	2017	556.564	194.182	—	—

Байланысты тараптардың берешегі*Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялар*

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Самұрық-Қазына ұйымдарының берешегі негізінен Самұрық-Қазына 307.568 миллион теңге сомаға көрсеткен қаржылай көмекпен және 16.241 миллион теңгеге (2018 жыл: 244.878 миллион теңге және 15.315 миллион теңге, 2017 жыл: 259.835 миллион теңге және 18.342 миллион теңге) облигациялармен білдірілген (24-ескертілген).

Қауымдасқан компаниялар

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қауымдасқан компаниялардың берешегі негізінен «Қазақстан Пайплайн Венчурс»-тен (KPV) 8.691 миллион теңге мөлшерінде (2018 жыл: 20.682 миллион теңге, 2017 жыл: 27.402 миллион теңге) КҚК қарызымен және 38.670 миллион теңге сомаға (2018 жыл: 89.018 миллион теңге, 2017 жыл: 121.510 миллион теңге) «Қазақстандық Вексельмен» білдірілген. «Қазақстандық Вексель» – бұл КҚК Үкіметке 1997 жылғы 16 мамырда КҚК берілген қазақстандық мұнай құбырларының активтеріне айырбас ретінде берген тәртіптелген борыш. 2015 жылы Үкімет Компанияның жарғылық капиталына «Қазақстандық Вексель» бойынша төлем жасауды талап ету құқығын енгізді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**31. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)****Байланысты тараптардың берешегі (жалғасы)***Бірлескен кәсіпорындар*

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындарға берілген қаражат, негізінен мұнай және мұнай өнімдері бойынша 202.669 миллион теңге (2018 жыл: 226.319 миллион теңге, 2017 жыл: 207,557 миллион теңге) мөлшерінде Бейнеу-Шымкент газ құбырларына, ПКОП – 110.172 миллион теңге (2018 жыл: 133.531 миллион теңге, 2017 жыл: 133.676 миллион теңге), UGL – 48.752 миллион теңге (2018 жыл: 37.669 миллион теңге, 2017 жыл: 28.049 миллион теңге) берілген қарызбен және ТШО-ға шикі мұнай мен сұйытылған газды сатып алу-сату шарты бойынша 92.435 миллион теңге (2018 жыл: 56.753 миллион теңге, 2017 жыл: 52.539 миллион теңге) сомаға төленген аванстармен білдірілген.

Байланысты тараптардың берешегі*Бірлескен кәсіпорындар*

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптарға берешек негізінен 95.908 миллион теңге (2018 жыл: 39.429 миллион теңге, 2017 жыл: 55.131 миллион теңге) сомаға Бейнеу-Шымкент мұнай құбырлары бойынша және 39.323 миллион теңге (2018 жыл: 23.596 миллион теңге, 2017 жыл: 27.143 миллион теңге) сомаға газды тасымалдау үшін «Азия газ құбыры» ЖШС-тің кредиторлық берешегімен және «КазРосГаз»-дан 30.477 миллион теңге (2018 жыл: 50.845 миллион теңге, 2017 жыл: 25.395 миллион теңге) сомаға газды сатып алу үшін кредиторлық берешекпен білдірілген (27-ескертуге).

Байланысты тараптарда орналастырылған ақша қаражаты мен депозиттер*Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар*

2019 жылы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптарда орналастырылған ақша қаражаты мен депозиттер, негізінен Компанияның нарықтық мөлшерлеме бойынша 500 миллион АҚШ доллары (баламасы 192.547 миллион теңге) көлемінде депозитті орналастыруымен байланысты.

Байланысты тараптарға берілген қарыздар бойынша берешек*Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар*

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптарға төленуге жататын қарыздар ҚДБ-дан АМӨЗ, ПМХЗ және ҚТГ пайдасына 269.335 миллион теңге жалпы сомаға алынған қарыздармен білдірілген (2018 жылы ҚДБ төленуге жататын қарыздар мен облигациялар: 455.540 миллион теңге, 2017 жылы: 483.749 миллион теңге) (25-ескертуге).

Байланысты тараптарға берілген қарыздар бойынша төлемдер

2019 жылы Топ 29.949 миллион теңге (2018 жыл: 28.110 миллион теңге, 2017 жылы: 7.392 миллион теңге) сомаға ПКОП берілген қарыз және 12.656 миллион теңге (2018 жыл: 11.609 миллион теңге, 2017: 9.077 миллион теңге) сомаға КҚК берілген қарыз бойынша 31.998 миллион теңге (2018 жыл: 12.775 миллион теңге, 2017 жыл: ноль) сомаға Бейнеу-Шымкент мұнай құбырларына берілген қарыз бойынша негізгі борыш пен пайыздарды өтеуден төлемдер және «Қазақстандық Вексель» бойынша 47.663 миллион теңге (2018 жыл: 44.822 миллион теңге, 2017 жыл: 35.143 миллион теңге) сомаға пайыздарды өтеуден төлемдер алды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**31. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)****Операциялар бойынша айналымдар**

Келесі кестеде байланысты тараптармен 2019, 2018 және 2017 жылдардың ішінде жасалған транзакциялар бойынша жалпы сомалар келтірілген:

<i>Миллион теңгемен</i>		Байланысты тараптарға сатулар	Байланысты тараптардан сатып алу	Байланысты тараптардан сыйақы	Байланысты тараптарға сыйақы
Самұрық-Қазынаға кіретін компаниялар	2019	42.250	20.030	24.054	2.841
	2018	63.951	25.372	23.370	—
	2017	66.161	29.897	28.365	—
Қауымдасқан компаниялар	2019	19.565	40.930	8.892	—
	2018	23.150	22.529	9.800	—
	2017	9.598	38.648	10.414	—
Мемлекет бақылайтын басқа да тараптар	2019	7.149	3.540	1.300	20.728
	2018	157	48.882	—	29.748
	2017	—	2.942	—	25.694
Бірлескен кәсіпорындар	2019	307.075	1.511.600	43.324	11.183
	2018	321.806	1.487.044	27.264	3.258
	2017	318.155	1.000.164	25.869	10.769

Байланысты тараптарға сатулар*Бірлескен кәсіпорындар*

2019 жылы бірлескен кәсіпорындарға сатулар негізінен ТШО-ға 64.246 миллион теңгеге (2018 жылы: 43.896 миллион теңге, 2017 жылы: 44.225 миллион теңге) берілген көлік-жүк қызмет көрсетумен, Маңғыстау МұнайГазға 59.235 миллион теңгеге (2018 жылы: 56.927 миллион теңге, 2017 жылы 55.615 миллион теңге) тиісінше 79.281 миллион теңгеге (2018 жылы 70.255 миллион теңге, 2017 жылы: тиісінше 66.949 миллион теңге) берілген мұнайды тасымалдаумен және қызмет көрсетумен білдірілген.

Байланысты тараптардан сатып алу*Бірлескен кәсіпорындар*

2019 жылы бірлескен кәсіпорындардан сатып алулар негізінен тапсырыс берушімен жасалған мұнайды жеткізуге арналған келісімшартты орындау үшін ТШО-дан 1.131.890 миллион теңгеге (2018 жылы: 1.132.908 миллион теңгеге, 2017 жылы: 819.258 миллион теңгеге) шикі мұнай мен сұйытылған мұнай газын сатып алумен байланысты болды (27-ескертпе).

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

Қоса беріліп отырған жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептегі жалпы және әкімшілік шығыстарға қосылған жалпы сыйақы сомасы (Директорлар кеңесі мен Топ компанияларының Басқармасы) тиісінше 2019, 2018 және 2017 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін 11.399 миллион теңгені, 8.999 миллион теңгені және 9.022 миллион теңгені құрайды. Негізгі басқарушы персоналға төленген сыйақы операциялық нәтижелерге негізделген келісімшарттар мен сыйақыларда белгіленген жалақы төлеу жөніндегі шығыстардан тұрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ**

Топтың негізгі қаржы құралдарына қарыздар, қаржылық кепілдіктер, ақша қаражаты мен банк салымдары, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешек жатады. Топтың қаржы құралдары бойынша туындайтын негізгі тәуекелдер пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі, валюталық тәуекел және несиелік тәуекел болып табылады. Сондай-ақ Топ оның барлық қаржы құралдары бойынша туындайтын нарықтық тәуекелді және өтімділік тәуекелін қадағалап отырады.

Нарықтық тәуекел

Топтың негізгі қаржы құралдарына негізінен қарыздар, ақша қаражаты, ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді банк салымдары, дебиторлық берешек, кредиторлық берешек және басқа да қаржы активтері мен міндеттемелері кіреді. Топ конъюнктураның қолайсыз өзгеруінің нәтижесінде туындауы мүмкін әлеуетті залалдарды мерзімді бағалау арқылы, сондай-ақ рентабельділікке және кепілмен камсыздандыруға тиісті талаптарды орнату жолымен нарық конъюнктурасының тәуекелдерін басқарады.

Келесі бөлімдердегі сезімталдылық талдауы 2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша келтірілген.

Валюталық тәуекел

АҚШ долларында көрсетілген қарыздардың едәуір сомалары мен кредиторлық берешектің нәтижесінде Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебіне АҚШ долларының теңгеге қатысты айырбас бағамдарындағы өзгерістер айтарлықтай ықпалын тигізе алады. Топ сондай-ақ шетел валютасындағы мәмілелер бойынша тәуекелге ұшырағыш. Мұндай тәуекел АҚШ долларындағы кірістер бойынша туындайды. Топта АҚШ долларында білдірілген қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді және/немесе қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелерді салыстырумен байланысты АҚШ долларында валюталық тәуекелді басқару саясаты бар. Мына кестеде Топ пайдасының салық салынғанға дейінгі АҚШ долларының айырбас бағамындағы ықтимал өзгерістерге (ақша активтері мен міндеттемелерінің ақша ағынындағы өзгерістердің салдарынан), барлық қалған өлшемдер тұрақты шама ретінде қабылданған жағдай талабымен сезімталдығы көрсетілген. Басқа валюта бағамдарының құбылуы Топ қызметінің шоғырландырылған нәтижелері үшін олардың маңызды еместігіне орай қаралмайды.

	АҚШ долларының айырбас бағамының ұлғаюы/азаяуы	Салық салынғанға дейін кіріске әсері
Миллион теңгемен		
2019	+12%	(291.448)
	-9%	218.586
2018	+14%	(260.693)
	-10%	186.209
2017	+10%	(96.953)
	-10%	96.953

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруімен байланысты тәуекел нарықтағы пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының құбылу тәуекелін білдіреді. Топтың нарықтық пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекеліне ұшырағыштығы негізінен Топтың құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар ұзақ мерзімді қарыздарына жатады. Топ саясатында қарыздар бойынша тіркелген және ауыспалы пайыздық мөлшерлемелерді пайдалану арқылы пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелін басқару көзделген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Нарықтық тәуекел (жалғасы)***Пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі (жалғасы)*

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі пайдасының (құбылмалы пайыздық мөлшерлемесі бар қарыздардың болуы салдарынан) және капиталдың пайыздық мөлшерлемедегі ықтимал өзгерістерге деген сезімталдығының талдауы келтірілген, бұл ретте барлық басқа параметрлер тұрақты өлшемдермен қабылданған. Топтың капиталына айтарлықтай әсер ету жоқ.

<i>Миллион теңгемен</i>	Базистік тармақтардағы ұлғаю/азаяу	Салық салынғанға дейін кіріске әсері
2019 жыл	+0,35	(2.419)
ЛИБОР	-0,35	2.419
2018 жыл	+0,50	(5.618)
ЛИБОР	-0,15	1.685
2017 жыл	+0,70	(6.776)
ЛИБОР	-0,08	763

Неснелік тәуекел

Топ мәмілелерді тек белгілі және неснені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Топ саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай саудалық операцияларын жасауды қалайтын барлық клиенттер, неснелік тексеру рәсімінен өтуге жатады. Сондай-ақ, топқа берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең көп мөлшері 14-ескертпеде ашылып көрсетілгендей ағымдағы құн болып табылады. Топта неснелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жоқ.

Ақша қаражаты мен оның баламалары, банк салымдары, сауда дебиторлық берешек, қарыздар мен алынуға жататын вексельдер және басқа да қаржы активтері кіретін Топтың басқа да қаржы активтерімен байланысты неснелік тәуекелге қатысты Топ тәуекелі қарсы агенттің дефолты мүмкіндігімен байланысты, бұл ретте ең жоғары тәуекел осы құралдардың ағымдағы құнына тең болады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Неснелік тәуекел (жалғасы)**

Келесі кестеде «Standard and Poor's» және «Fitch» неснелік рейтингтердің белгілеулерін пайдалана отырып Топтың негізгі еншілес ұйымдарының есепті күнге банктердегі ақша қаражатының, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді депозиттерінің сальдосы көрсетілген (23 және 18-ескертпелер).

Орналасқан жері		Рейтинг ²					
		2019	2018	2017	2019	2018	2017
Миллион теңгемен							
Банктер							
Халық Банкі	Қазақстан	BB (тұрақты)	BB (тұрақты)	BB (тұрақты)	566.642	666.844	622.931
Rabobank	Нидерландтар	A+ (тұрақты)	A+ (позитивті)	A+ (позитивті)	210.252	70.462	81.923
ҚР Ұлттық Банк	Қазақстан	BBB- (тұрақты)	–	–	192.548	–	–
Credit Agricole Corporate	Ұлыбритания	A+ (тұрақты)	A+ (тұрақты)	A+ (позитивті)	86.993	123.199	–
Mizuho Bank Ltd	Ұлыбритания	A (позитивті)	A (тұрақты)	A (тұрақты)	61.014	149.381	373.030
Deutsche Bank	Нидерландтар	BBB+ (тұрақты)	BBB+ (тұрақты)	A- (негативті)	55.880	124.145	88.991
Citibank	Қазақстан	A+(тұрақты)	A+ (тұрақты)	A+ (тұрақты)	44.080	7.031	2.032
MUFG (Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ)	Ұлыбритания	A (позитивті)	A (позитивті)	A (тұрақты)	33.998	218.600	464.530
ING Bank	Нидерландтар	A+(тұрақты)	A+ (тұрақты)	A+ (тұрақты)	10.331	23.690	170.385
HSBC	Ұлыбритания	AA- (негативті)	AA- (тұрақты)	AA- (тұрақты)	2.991	2.450	113.090
Societe Generale	Швейцария	A (позитивті)	A (позитивті)	A (тұрақты)	52	189	164.779
Societe Generale	Ұлыбритания	–	A (позитивті)	A (тұрақты)	–	149.326	314.734
Citibank	Біріккен Араб Әмірліктері	–	A+ (тұрақты)	A+ (тұрақты)	–	149.293	50.034
Sumitomo Mitsui Banking Corporation	Ұлыбритания	–	A (позитивті)	A (позитивті)	–	149.290	–
BNP Paribas	Ұлыбритания	–	A (позитивті)	BB+ (тұрақты)	–	22	162.829
Казкоммерцбанк	Қазақстан	–	–	B+ (негативті)	–	2	78.657
Басқа банктер					190.560	134.167	256.284
					1.455.341	1.968.091	2.944.229

Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдарының тарапынан болатын тұрақты қолдау басшылықтың күтілетін несне залалдарының резервін құру қажет емес деген пайымдауларындағы шешуші жорамал болып табылады және басшылықтың шоғырландырылған қаржылық есептілікті бекіту күніне қолдағы бар акпаратты талдауға негізделеді.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін орындау үшін қаражат тартқан кезде қиындықтарға кездесуі мүмкіндігіне байланысты. Өтімділік тәуекелі оның әділ құнына жуық құны бойынша қаржы активін шұғыл өткізу мүмкіндігінің болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Өтімділікке қойылатын талаптар ұдайы бақыланады және басшылық міндеттемелерді олардың туындауына қарай орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қадағалайды.

² Дерек көзі: Интерфакс – Қазақстан, Factiva, тиісті жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша банктердің ресми сайттары.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекелі (жалғасы)**

Келесі кестеде 2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзімі бөлігінде шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Миллион теңгемен	Талап еткенге дейін	1 айдан артық, бірақ 3 айдан аспайтын	3 айдан артық, бірақ 1 жылдан аспайтын	1 жылдан артық, бірақ 5 жылдан астам емес	5 жылдан астам*	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсанға						
Қарыздар*	68.135	15.905	325.822	1.750.799	4.358.675	6.519.336
Сауда кредиторлық берешек	255.550	368.492	43.819	—	—	667.861
Қаржылық кепілдіктер**	—	22.082	65.337	318.978	626	407.023
Жалдау бойынша берешек	4.922	204	5.795	26.026	10.419	47.366
Басқа да қаржылық міндеттемелер	13.249	8.391	8.570	8.207	1.901	40.318
	341.856	415.074	449.343	2.104.010	4.371.621	7.681.904
2018 жылғы 31 желтоқсанға						
Қарыздар*	121.164	49.988	335.828	1.837.612	4.624.005	6.968.597
Сауда кредиторлық берешек	269.538	352.008	11.193	—	—	632.739
Қаржылық кепілдіктер**	—	4.205	11.655	168.548	183.076	367.484
Жалдау бойынша берешек	1.157	194	1.530	6.866	35	9.782
Басқа да қаржылық міндеттемелер	11.012	14.530	17.772	—	—	43.314
	402.871	420.925	377.978	2.013.026	4.807.116	8.021.916
2017 жылғы 31 желтоқсанға						
Қарыздар*	78.839	51.491	942.639	2.218.917	2.649.616	5.941.502
Сауда кредиторлық берешек	249.845	177.151	86.855	—	—	513.851
Қаржылық кепілдіктер**	—	4.488	13.465	105.156	190.656	313.765
Жалдау бойынша берешек	176	101	1.641	5.597	142	7.657
Басқа да қаржылық міндеттемелер	5.260	20.201	4.183	—	—	29.644
	334.120	253.432	1.048.783	2.329.670	2.840.414	6.806.419

* Топ дисконтталмаған төлемдерден өтеу мерзімдерінің белгісіздігіне орай, бірлескен қаржыландыру туралы келісімдерге сәйкес жобатар бойынша серіктестерге өтелуі тиіс қарыздар бойынша берешекті алып тастайды (25-ескертпе).

** Топ қаржылық кепілдіктерді өтімділік кестесіне қосады, алайда, қаржылық кепілдіктер бойынша ақшаның кетуі белгілі бір оқиғаларға байланысты болады. Қаржылық кепілдік – бұл шарт, соған сай эмитент құралды ұстаушыға белгілі бір борышкердің төлемді борыштық құралдың бастапқы немесе қайта қаралған талаптарына сәйкес жасауға қабілетіні болмай қатуына орай шеккен шығынды өтеу мақсатында белгілі бір төлемдерді жасауға міндетті. 2017, 2018 және 2019 жылдары қаржылық кепілдіктерді пайдалану жағдайлары болған жоқ.

Капиталды басқару

Топтың капиталды басқаруға қатысты негізгі мақсаты акционерлік құнды барынша көбейту болып табылады. Берешек пен капиталдың балансын оңтайландыру арқылы мүдделі тараптар үшін кірістерді барынша ұлғайта отырып үздіксіз қызмет қамқадатын қолдау үшін Топ өз капиталын басқарады.

Компания күрделі инвестициялар жоспарын жасау үшін капитал құрылымын жасауға және инвестициялық деңгейдің несиелік рейтингісін бүкіл цикл бойына қолдап отыруға ұмтылады. Қаржылық икемділікті қолдау индустрияның циклді болуына қарсы тұру үшін және органикалық әрі бейорганикалық инвестициялық шешімдерді жүзеге асыру үшін стратегиялық маңызды болып табылады. Компанияның күрделі шығындарды, жаңа жобаларды және қарыз алуларды келісудің кеңейтілген ішкі процесі бар.

Топ капиталының құрылымы берешектен тұрады, оған қарыздар (25-ескертпе), минус ақша қаражаты мен оның баламалары, қысқа мерзімді банктік депозиттер мен шығарылған капитал кіретін капитал, қосымша төленген капитал, басқа да резервтер мен бөлінбеген пайда жатады (24-ескертпе).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Капиталды басқару (жалғасы)**

Топ басшылығы капитал құрылымын үнемі талдап отырады. Бұл талдаудың бір бөлігі ретінде басшылық капиталдың құнын және капиталдың әр класымен байланысты тәуекелдерді қарастырады. Бұл мақсатқа қол жеткізу үшін капиталды басқару, өзгесінен басқа, капиталдың құрылымына қатысты талаптарды айқындайтын пайыздық несиелер мен қарыздар бойынша барлық шарттық талаптардың орындалуын камтамасыз етуі тиіс. 2017, 2018 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ағымдағы жылы пайыздық несиелер мен қарыздар бойынша шарттық талаптар бұзылған жоқ (25-ескертілме).

<i>Мың теңгемен</i>	2019	2018	2017
Қарыздар	3.837.504	4.153.238	4.301.252
Минусы: ақша қаражаты мен оның баламалары, қысқа мерзімді банк депозиттері	1.423.956	1.925.912	2.902.928
Таза берешек	2.413.548	2.227.326	1.398.324
Капитал	8.196.656	7.143.069	6.783.605
Капитал және таза берешек	10.610.204	9.370.395	8.181.929

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған кезеңдер ішінде капиталды басқару стратегиясы, мақсаты, саясаты мен процедуралары өзгермеді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**32. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)**

Қаржы құралдары мен инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ құны (жалғасы)

Самұрық-Қазынадан алынуға жататын облигациялардың әділ құны және басқа да борыштық құралдар нарықтық пайыздық мөлшерлемелер бойынша күтілетін келешек ақша ағындарын дисконттау арқылы есептелген. Соларға катысты әділ құны танылатын немесе ашылып көрсетілетін барлық қаржы құралдары жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі деректердің негізінде әділ құн иерархиясында былайша жіктеледі:

- 1-деңгей – ұқсас келетін активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда бағасы белгіленетін (түзетілмеген) нарықтық бағалар.
- 2-деңгей – солар үшін әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер тікелей немесе жанама байқалатын бағалау әдістері.
- 3-деңгей – солар үшін әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер байқалмайтын бағалау әдістері.

Есепті кезең ішінде 1-ші деңгей мен 2-ші деңгей арасында ешқандай аударымдар болған жоқ, сондай-ақ әділ құнды бағалау бойынша 3-ші деңгейге немесе одан ауысулар жасалған жоқ.

Әділ құны бойынша тұрақты негізде танылатын активтер мен міндеттемелер үшін, Топ оларды әрбір есепті кезеңнің соңына санағтар бойынша қайта бағалау арқылы (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төмен деңгейдегі кіріс деректерінің негізінде) иерархияның деңгейлері арасында аудару болғанын айқындайды. Жыл ішінде Топты бағалау процестерінде, бағалау әдістері мен әділ құнды бағалау кезінде қолданылатын бастапқы деректердің типтерінде ешқандай өзгерістер болған жоқ.

33. ШОҒЫРЛАНДЫРУ

Келесі маңызды тікелей еншілес ұйымдар осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған:

Маңызды ұйымдар	Негізгі қызметі	Тіркелген елі	Иелік ету үлесі		
			2019	2018	2017
«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ	Барлау және өндіру	Қазақстан	99,70%	99,50%	63,01%
«ҚазмұнайТеңіз» ЖШС («ҚМТ»)	Барлау және өндіру	Қазақстан	100,00%	100,00%	100,00%
«ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС	Барлау және өндіру	Қазақстан	100,00%	100,00%	100,00%
«ҚазТрансОйл» АҚ	Мұнайды тасымалдау	Қазақстан	90,00%	90,00%	90,00%
«ҚазМорТрансФлот» ЖШС	Мұнайды тасымалдау және құрылыс	Қазақстан	100,00%	100,00%	100,00%
«ҚазТрансГаз» АҚ («ҚТГ»)	Газды тасымалдау	Қазақстан	100,00%	100,00%	100,00%
«Cooperative KazMunaiGaz PKI U.A.»	Мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Нидерландтар	100,00%	100,00%	100,00%
«Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС	Қайта өңдеу	Қазақстан	99,53%	99,53%	99,53%
«Павлодар мұнай-химия зауыты» ЖШС	Қайта өңдеу	Қазақстан	100,00%	100,00%	100,00%
KMG International N.V.	Мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу	Румыния	100,00%	100,00%	100,00%
«Қазмұнайгаз Өнімдері» ЖШС	Мұнай өнімдерін өткізу	Қазақстан	100,00%	100,00%	100,00%
«ҚазМұнайГаз-Сервис» ЖШС (ҚМГС)	Сервистік жобалар	Қазақстан	100,00%	100,00%	100,00%
«KMG Drilling&Services» ЖШС	Бұрғылау қызметтері	Қазақстан	100,00%	100,00%	100,00%

34. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Операциялық орта**

Қазақстанда экономикалық реформа және құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылым жалғасуда, ол нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін еді. Болашақтағы Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясатының саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Тауарларға арналған бағалардың өзгеру тәуекелі**

Топтың кірістерінің үлкен бөлігі тауарларды, негізінен, шикі мұнай мен мұнай өнімдерін сатудан жинақталады. Ертеден осы өнімдерге баға тұрақты болмаған және ұсынысқа және сұранысқа өзгерістерге, нарықтық тұрлаусыздыққа, әлемдік және өңірлік экономика қызметіне және индустриялардағы циклдікке қатысты біршама өзгерді.

Сондай-ақ бағалар үкімет жасаған әрекеттердің ықпалына ұшырағыш келеді, оған қоса тарифтер мен импорттық баждар салу, биржалық спекуляция, Топтың негізгі нарықтардағы өнімдерін жабдықтау мүмкіндігінің немесе артуының ұлғаюы. Осындай сыртқы факторлар мен нарықтардағы өзгерістер келешек бағалардың бағалануын айтарлықтай қиындатады.

Тауарларға бағалардың біршама немесе созылмалы төмендеуі Топтың қызметіне, қаржылық нәтижелерге және операциялардан болған ақша ағындарына елеулі түрде және теріс әсер етуі мүмкін. Топ тауарларға бағалардың өзгеру тәуекеліне едәуір ұшырағыштығын хеджирлемейді.

Салық салу

Қазақстандық салық заңдары мен нормативтік-құқықтық актілер үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысаны болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса ХҚЕС бойынша қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды мойындау тәсілдері. Қазіргі кезде қолданып отырған, Қазақстанда қолданылатын заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін қарастырылған айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі аса қатаң болып отыр. Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың нақты сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2019 жылдың 31 желтоқсанына есептелген сомадан асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2019 жылғы 31 желтоқсанда қолданылатын заңнаманы түсіндіру сәйкес болады және резервтер осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте есептелген немесе ашылып көрсетілген жағдайлардан басқа, Топтың салықтар жөніндегі ұстанымы расталатын ықтималдық бар деп санайды.

Трансферттік баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансферттік баға белгілеу бойынша бақылау кең спектрге не және байланысты мәмілелер тарапы болып табыла ма немесе жоқ па екеніне қарамастан, халықаралық мәмілелермен тікелей немесе жанама байланысты көптеген операцияларда қолданылады. Трансферттік баға түзу туралы заң операцияларға қолданылатын барлық салықтар үшін талап етіледі, қол ұшын беру қағидаты бойынша белгіленген нарықтық бағалар негізінде есептелінеді.

Қазақстанда трансферттік баға белгілеу туралы заң 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Заң анық белгіленген болып табылмайды және оның кейбір ережелері аз қолданылу тәжірибесіне ие. Оның үстіне, Заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егжей-тегжей нұсқаулықтар жоқ.

Трансферттік баға белгілеу туралы заңды операциялардың кейбір түрлеріне қолданудың нәтижесінде трансферттік баға белгілеу туралы Қазақстандық заңмен байланысты белгісіздіктен салық органдарының ұстанымы Топтың ұстанымынан ерекшеленуі мүмкін деген тәуекел бар деп анық белгіленбеген, бұл 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салықтар, айыппұлдар мен өсімақылардың қосымша сомаларына әкелуі мүмкін.

Басшылық 2018 жылғы 31 желтоқсанда трансферттік баға белгілеу бойынша қолданылатын заңнамада оны түсіндіру сәйкестендірілген болып табылады және Топтың трансферттік баға белгілеу жөніндегі ұстанымы расталады деген ықтималдық бар деп санайды.

«Эмбамұнайгаз» АҚ (Эмбамұнайгаз) экологиялық тексеру

2018 жылдан бастап Топтың еншілес кәсіпорнын Эмбамұнайгазда 2017 жылғы қараша мен 2018 жылғы желтоқсан аралығындағы кезеңде үш экологиялық тексеру жүргізілді. 2018 жылдың ішінде Эмбамұнайгаз 34.213 миллион теңгені есептеп, 8.143 миллион теңгені төледі. Нәтижесінде, 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резерв 2018 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте 26.070 миллион теңге болды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****«Эмбамұнайгаз» АҚ (Эмбамұнайгаз) экологиялық тексеру (жалғасы)**

2019 жылдың ішінде ақыны уақтылы төлемегені үшін айыппұлдарды болдырмау мақсатында Эмбамұнайгаз 6.472 миллион теңгені төледі. Сондай-ақ, 2019 жылы сот төленген айыппұлдың жалпы сомасын азайту жөнінде қаулы шығарды, тиісінше, Эмбамұнайгаз 25.433 миллион теңгені теріс қаратты, таза күйінде, және басқа салықтар бойынша алдын ала төлем ретінде танылған 10.420 миллион теңге мөлшерінде бұрын төленген провизияларды қайтаруға берді. Нәтижесінде, 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резерв 2019 жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілікте 4.585 миллион теңге болды.

Сот істері

«KMG Drilling & Services» (KMG D&S) ЖШС-тің «Ерсай Каспиан Контрактор» ЖШС мен «Caspian Offshore and Marine Construction LLP» ЖШС компанияларының Консорциумымен

KMG D&S, Топтың еншілес ұйымы 192 миллион АҚШ доллары (баламасы 73.501 миллион теңге) шағым сомасымен 2012 жылғы 5 шілдедегі өзін өзі көтеретін жүзетін бұрғылау қондырғысын (ӨКБҚ) салу бойынша кешенді жұмыстарды сатып алу туралы шарттан туындайтын мәселелер бойынша «Ерсай Каспиан Контрактор» ЖШС мен «Caspian Offshore & Marine Construction LLP» ЖШС (бұдан әрі – «Консорциум» немесе «Талапкер») компаниясының Консорциумымен арбитраждық іске тартылды. Бұл арбитраждық іс Лондонның халықаралық арбитраждық сотының (LCIA) қарауында.

Талапкердің материалдық талаптары мыналардан тұрды:

- 140.118 мың АҚШ доллары сомасына (баламасы 53.833 миллион теңге) Шарт құнының ұлғаюына байланысты өтемақылар (жобалық құжаттаманың кемшіліктері мен конструктивтік шешімнің өзгеруі);
- 1.383 мың АҚШ доллары мөлшерінде тұрақсыздық айыбы (баламасы 531 миллион теңге);
- 50.613 мың АҚШ доллары мөлшерінде валюталық түзету бөлігіндегі талап ету сомасы (баламасы 19.446 миллион теңге).

Бұл ретте Талапкерлер бұл соманың шағымдарды төлеу күніне ықтимал өзгеруіне нұсқайтындығын атап өткен жөн.

2018 жылғы 11 сәуірде келіссөздерден кейін Консорциум шағымның бастапқы сомасын 140 миллион АҚШ долларына дейін қысқартты (баламасы 54,3 миллиард теңге). 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша болған белгісіздікке орай Топ бұл шағымға қатысты ешқандай резервтерді мойындамады. 2019 жылдың ішінде Топ LCIA-ға тараптардың бейбіт келісім арқылы диспутты шешу жайлы шешіміне орай шағымды тоқтату туралы нотаны жолдады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңгерлік кеңес берушінің пікіріне және қолданыстағы халықаралық практикаға сәйкес Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептің жалпы және әкімшілік шығыстарында (12-ескертуге) 90.000 мың АҚШ доллары мөлшерінде (2019 жылғы 31 желтоқсанға айырбас бағамы бойынша баламасы 34.132 миллион теңге) резервті есептеді. Шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару сәтіне Консорциуммен келіссөздер аяқталмады.

Азаматтық қараушылық (KMG I)

2016 жылғы 22 сәуірдегі қаулыға (бұдан әрі – Қаулы) сәйкес Румынияның Прокуратурасы Ұйымдасқан қылмыспен және лаңкестікпен күрес жөніндегі департаментпен (DIICOT) бірлесіп 26 жеке тұлғаға қатысты тергеу жүргізді (солардың 14-і KMG I бұрынғы қызметкерлері болып табылады).

2016 жылғы 22 шілдеде Компания мен KMG I Румынияның Үкіметі мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің арасындағы Келісімге, Нидерландтар Корольдігінің Үкіметі мен Румынияның Үкіметі арасындағы Келісімге және Энергетикалық Хартия Шартына негізделген инвестициялық дауды реттеу туралы хабарламаны Румынияның билігіне ұсынды. Келіссөздердің нәтижелері бойынша, 2013 жылғы ақпанда Румынияның Үкіметі мен KMG I арасында Өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойылды.

2019 жылғы 5 желтоқсанда Румынияның Прокуратурасы талап қоюдың ескіру мерзімінің аяқталуына орай қылмыстық істі тоқтату туралы қаулыны қабылдады. Осы қаулымен, 106,5 миллион АҚШ доллары мөлшеріндегі әлеуетті талаптар сомасын қамтамасыз ету үшін «Петромидия» МӨЗ біркатар өндірістік қондырғыларын қоспағанда, Rompetrol Rafinare S.A. активтеріне 2016 жылы салынған барлық тыйымдар алынды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

34. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Сот істері (жалғасы)

Азаматтық қараушылық (KMG I) (жалғасы)

2019 жылғы 27 желтоқсанда KMG I қаулыны даулап, істің тоқтатылуын талап етті, бірақ талап қоюдың ескіру мерзімі аяқталды.

Румыния Прокуратурасының аталған қаулысына 3 талапкерден шағым түсті: 1) KMG I-дың 2013-2014 жж. 30 миллион АҚШ доллары мөлшеріндегі сомаға «Петромидия» МӨЗ бен «Вега» МӨЗ міндеттемелері бойынша пост-жекешелендіру талаптарын лайықты түрде орындамауы бөлігінде Румынияның Жекешелендіру агенттігінің; 2) қылмыстық және азаматтық іс шеңберінде 55 миллион АҚШ доллары сомасына сол кезеңдегі Rompetrol Rafinare S.A. акционері ретінде KMG I бірқатар шешімін даулау бөлігінде Faber Invest & Trade Inc.; 3) қылмыстық және азаматтық іс шеңберінде KMG I бұрынғы директоры болған Stephenson George Philip мырзаның. Компанияның 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау сәтіне жоғарыда аталған талапкерлердің үндеулері бойынша шағымдану нәтижелері туралы ақпарат көрсетілмеді.

Қазақстан Республикасымен Табысты мұнай-газ шикізатын бөлу пропорциясын есептеуге қатысты даулар («ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС)

Қарашығанактың Өнімді бөлу туралы Түпкі Келісіміне (ӨБТК) сай Қарашығанак жобасының табысты өнімін бөлу амалы Объективтілік индексінің тетігімен реттеледі. 2014 жылдың екінші тоқсанында Қарашығанак жобасының экономикасы Объективтілік индексі бойынша триггер «іске қосылған» деңгейге дейін жетті және табысты өнім үлесін бөлу пропорциясы (profit oil) Қазақстан Республикасының пайдасына өзгерді.

Сонымен бірге, 2014 жылғы 20 тамызда және қазіргі уақытқа дейін ҚР Экономика министрлігі тоқсан сайын ӨБТК қатысушы – Мердігерлік компанияларға (Мердігерлік компаниялар) Табысты мұнай-газ шикізатын бөлу пропорциясын есептеуге қатысты келіспеушілігі жайлы хабарлап отыр.

2016 жылғы 30 желтоқсанда Қазақстан Республикасы мен Мердігерлік компаниялардың арасында заңгерлік тұрғыдан міндеттемейтін Өзара түсіністік туралы меморандум жасалды.

2017 жылғы 29 қыркүйекте «PSA» ЖШС арқылы Өкілетті орган Қарашығанак жобасының Мердігерлік компанияларының атына («ҚМГ Қарашығанак» ЖШС қоспағанда) Объективтілік индексінің лайықты түрде есептелмеу мәселесі бойынша Арбитраждық шағымды жолдады. «ҚМГ Қарашығанак» ЖШС (ҚМГ Қарашығанак) мүдделер қайшылығының болуына орай арбитраждық істің жүргізілу процесіне тартылмады.

2018 жылғы 1 қазанда Тараптар заңгерлік тұрғыдан міндеттемейтін Қағидаттар туралы келісімді (ҚтК) жасады. 2019 жылғы 17 маусымда ҚР Энергетика министрлігі Мердігерлік компанияларға ҚтК талаптарында реттеу қолайлы болып табылмайтындығы туралы хатты жолдады. Сондай-ақ ҚР Энергетика министрлігі Объективтілік индексінің түзетілген тетігін қолдануға негізделген жаңа келісілген шешім үшін ашық екендігін хабарлады.

2019 жылғы қыркүйекте Тараптардың Арбитраждағы (Париж к.) позициялары тыңдалды, бұл дау бойынша шешімнің түпкілікті қабылдануы 2020 жылы күтілуде.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы мен Мердігерлік компаниялар арасында заңгерлік тұрғыдан міндеттейтін Реттеу туралы келісімді (РтК) жасау бойынша келіссөздер жүргізілуде.

ҚМГ Қарашығанак ҚМГ-мен және PSA ЖШС арқылы білдірілген құзырлы органмен бірлесіп ҚМГ Қарашығанакты өтемақының төленуіне қатысудан шығаруға қатысты Мердігерлік компаниялар мен Қазақстан Республикасының арасында ҚтК жобасына түсініктемелер дайындады. Топ басшылығының пікірінше ҚМГ Қарашығанак өтемақының төленуіне қатысудан шығарылады. Тиісінше, осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте РтК ережелеріне сәйкес ешқандай резервтер көзделмеген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Өтелетін шығындарды тексеру**

Өнімді бөлу туралы келісімінің («ӨБК») негізгі қағидаттарына сәйкес мемлекет жер қойнауын пайдалану ауданында қызметті өткізуге эксклюзивтік құқықтарды мердігерлерге берді, бірақ жеке меншікке де, жалға да осы жер қойнауын пайдалану ауданына құқықты бермеді. Мұның салдарынан, шығарылған және қайта өңделген көмірсутектердің барлық көлемдері (яғни дайын өнім) мемлекеттің меншігі болып табылады. Жұмыс өтемақы негізінде жүзеге асырылады, бұл ретте Үкімет мердігерлерге төлемдерді ақшалай емес түрде, дайын өнімнің бір бөлігі түрінде жасайды, осылайша мердігерлерге өз шығындарын өтеуге және пайда табуға мүмкіндік береді.

ӨБК-ге сәйкес мердігерлер көтерген шығындардың барлығы өтеле бермейді. Өтеуге кейбір шығындарды уәкілетті органдар бекітуі қажет. Уәкілетті органдар өтелетін шығындарды тексеруде. 2019 жылғы 31 желтоқсанға дейін жүргізілген шығындардың өтелуін тексеру нәтижесінде белгілі бір шығындар өтелмейтін ретінде жіктелген. ӨБК тараптары бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2018 жылы Топтың дауланатын шығындардағы үлесі 402.474 миллион теңге (2018 жылы: 382.594 миллион теңге, 2017 жылы: 242.915 миллион теңге) болды. Топ және оның ӨБК бойынша серіктестері Үкіметпен бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

Ішкі нарыққа жеткізу міндеттемелері

Үкімет шикі мұнайды өндірумен және мұнай өнімдерін сатумен айналысатын компаниялардан жыл сайынғы негізде ішкі нарықтың энергетикалық қажеттілікті қанағаттандыру үшін, негізінен, ішкі нарықта мұнай өнімдерін жеткізу теңгерімін қолдау үшін, көктемгі және күзгі егіс науқаны барысында ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерді қолдау үшін өнімнің бір бөлігін жеткізуді талап етеді.

Ішкі нарықтағы мұнайдың бағасы экспорттық бағалардан, тіпті тәуелсіз тараптар арасындағы мәмілелерде белгіленетін ішкі нарықтағы қарапайым бағадан да айтарлықтай төмен. Егер Үкімет қазіргі уақытта Топ жеткізетін көлемнен асатын шикі мұнайдың қосымша көлемін жеткізуге міндеттеген жағдайда, мұндай жеткізілімдер нарықтық бағалар бойынша жеткізілімдерден басым болады және шикі мұнайды сатудан түсетін түсімнен әлде қайда аз түсімді өндіретін болады, бұл өз кезегінде Топ қызметіне, перспективасына, қаржылық жағдайына және қызмет нәтижелеріне елеулі және теріс әсерін тигізуі мүмкін. 2019 жылы Топ өз міндеттемелеріне сәйкес, бірлескен кәсіпорындарды қоса алғанда, ішкі нарыққа 6.223.752 тонна (2018 жылы: 6.224.344 тонна, 2017 жылы: 5.407.526 тонна) шикі мұнайды жеткізді.

Жер қойнауын пайдалануға лицензиялар мен келісім-шарттар бойынша міндеттемелер

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың Үкіметпен жасалған өнімді бөлу туралы лицензиялары, келісімдерінің және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес ең аз жұмыстар бағдарламасын орындауға қатысты төмендегідей міндеттемелері болды:

Жылы	Күрделі шығыстар	Операциялық шығыстар
2020	212.288	42.733
2021	10.829	3.693
2022	9.389	3.410
2023-2048	8.697	25.762
Жиыны	241.203	75.598

Шикі мұнайды жеткізу міндеттемелері

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнайды жеткізу шарттары бойынша міндеттемелері, бірлескен кәсіпорынның міндеттемелерін қоса, 12,8 миллион тонна болды (2018 жылғы 31 желтоқсан: 22,6 миллион тонна, 2017 жылғы 31 желтоқсан: 28,7 миллион тонна).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**34. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Басқа да келісімшарттық міндеттемелер**

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың бірлескен кәсіпорындарды қоса алғанда, жалпы сомасы 335.609 миллион теңге (2018: 620.057 миллион теңге, 2017: 501.752 миллион теңге) болатын негізгі құралдарды сатып алу және салу бойынша шарттық міндеттемелері болды.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі мен Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі комитеті бекіткен және өндірістік объектілерді күрделі салуға / күрделі жөндеуге / диагностикалауға бағытталған инвестициялық бағдарламалардың шеңберінде 78.677 миллион теңге (2018: 114.380 миллион теңге, 2017: 142.406 миллион теңге) жалпы сомасында міндеттемелері болды.

Қаржылық емес кепілдіктер

2019, 2018 және 2017 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың үшінші тараптардың пайдасына шығарылған міндеттемелерді орындаудың ашық кепілдіктері болды, солар бойынша Топ табиғи газды сатып алу-сату, тасымалдау шарттары және басқа да шарттар бойынша оның еншілес ұйымдарының, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан тараптардың тарапынан міндеттемелер орындалмаған жағдайда кепілдік беруші ретінде болады. Есепті күнге Топ басшылығы тараптардың шарттық міндеттемелерді орындамау жағдайлары болмады және тиісінше, қаржылық емес шартты міндеттемелер бойынша міндеттемелер мойындалмады деп есептейді.

35. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК

Топтың операциялық сегменттерінің өндірілетін өнімнің және көрсетілетін қызметтердің түрлеріне сәйкес келетін жеке құрылымы және басқаруы бар, бұл ретте барлық сегменттер өнімнің әр түрлерін ұсынатын және түрлі нарықтарға қызмет көрсететін бизнестің стратегиялық бағытын білдіреді. Функциялар а) содан кірістер мен шығыстар болатын қызметті жүзеге асыратын; б) операциялық нәтижелерін ресурстардың бөлінуіне қатысты операциялық шешімдер қабылдайтын Топ басқармасы сегментке және оның қызметінің нәтижелерін бағалауға сараланып отыратын сегменттер ретінде айқындалады.

Топ қызметі негізгі төрт операциялық сегментті қамтиды: мұнай мен газды барлау және өндіру, мұнайды тасымалдау, газды өткізу және тасымалдау, шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу. Топ ҚазМұнайГаз қызметін бөліп көрсетуде, өйткені ҚазМұнайГаз тек бас компанияның функцияларын ғана орындап қана қоймай, сондай-ақ операциялық қызметті де жүзеге асырады. Қалған операциялық сегменттер біріктіріліп, олардың елеусіз болуына орай басқалары ретінде көрсетілген.

Тауарлар мен қызметтер түрлері бойынша түсімді бөлу амалы осы қаржылық есептіліктің *6-ескертуінде* көрсетілген.

«Шикі мұнайды, газды және газды қайта өңдеу өнімдерін өткізу» бойынша түсім келесі операциялық сегменттермен жүзеге асырылатын сатуларды білдіреді: 874.505 миллион теңге (2018: 769.549 миллион теңге, 2017: 360.510 миллион теңге) сомасында *газды өткізу және тасымалдау*, сондай-ақ 3.092.437 миллион теңге (2018: 3.324.462 миллион теңге, 2017: 2.316.592 миллион теңге) сомасында *шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу*.

«Мұнай өнімдерін өткізу» бойынша түсім 1.665.356 миллион теңге (2018: 2.023.166 миллион теңге, 2017: 1.305.148 миллион теңге) сомасында *«Шикі мұнай мен мұнай өнімдерін қайта өңдеу және өткізу»*, 4.166 миллион теңге (2018: 87.344 миллион теңге, 2017: 116.392 миллион теңге) сомасында *мұнай мен газды барлау және өндіру және 352.056 миллион теңге (2018: 64.516 миллион теңге, 2017: нөл) сомасында «Корпоративтік орталық»* операциялық сегменттермен жүзеге асырылады.

Сегмент қызметінің нәтижелері түсімнің, таза пайда мен EBITDA-ның негізінде бағаланады, олар шоғырландырылған қаржылық есептіліктегідей дәл сондай негізде өлшенеді.

EBITDA көрсеткіші басшылық сегменттердің тиімділігін бағалау үшін пайдаланатын, ХҚЕС-пен реттелмейтін қосымша қаржылық көрсеткіш болып табылады және тозуды, таусылуды және амортизацияны, қаржылық кірістер мен шығыстарды және табыс салығы бойынша шығыстарды есептен шығарғанға дейінгі пайда ретінде айқындалады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**35. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)**

EBITDA жалпы EBITDA-ға қатысты белгілі бір сегменттің EBITDA-сы ретінде айқындалады.

Элиминирлеу топшілік айналымдарды алып тастауды білдіреді. Сегментаралық операциялар сегменттер арасында келісілген талаптарда жасалды, әрі олар, байланысты және үшінші тараптарға қолжетімді болатын белгілі бір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелер бойынша міндетті түрде болмауы да тиіс.

Географиялық ақпарат

Топтың негізгі құралдары келесі елдерде орналасқан:

<i>Миллион теңгемен</i>	2019	2018	2017
Қазақстан	3.751.128	3.644.969	3.276.567
Басқа елдер	733.143	870.201	803.598
	4.484.271	4.515.170	4.080.165

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

35. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)

Төмендегі кестеде пайда мен зияндар туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың 2019 жылғы операциялық сегменттері бойынша активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Газды өткізу және тасымалдау	Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін қайта өңдеу әрі өткізу	Корпоративтік орталық	Басқасы	Элиминациялау	Жиыны
<i>Миллион теңгемен</i>								
Сыртқы клиенттерге сатудан түсім	7.592	236.485	1.102.110	5.035.188	352.056	125.425	–	6.858.856
Басқа сегменттерге сатудан түсім	1.302.744	100.253	965	540.947	78.121	87.505	(2.110.535)	–
Түсім жиыны	1.310.336	336.738	1.103.075	5.576.135	430.177	212.930	(2.110.535)	6.858.856
Сатып алынған мұнайдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны	(33.719)	(13.666)	(490.142)	(4.972.915)	(212.655)	(33.252)	1.842.605	(3.913.744)
Өндірістік шығыстар	(295.687)	(149.033)	(71.978)	(203.864)	(110.379)	(145.595)	254.843	(721.693)
Табыс салығынан басқа салықтар	(379.725)	(13.287)	(17.388)	(13.584)	(22.417)	(7.894)	–	(454.295)
Тасымалдау және сату бойынша шығыстар	(123.725)	(1.145)	(272.174)	(69.264)	(7.137)	(3)	53.046	(420.402)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(15.439)	(15.877)	(35.900)	(45.247)	(35.244)	(71.175)	4.915	(213.967)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың кірістеріндегі үлес, нетто	500.737	75.474	242.336	(3.248)	–	12.680	–	827.979
EBITDA	962.778	219.205	457.829	268.013	42.345	(32.310)	44.874	1.962.734
EBITDA, %	49%	11%	23%	14%	2%	-2%	2%	
Тозу, тауыссыз және амортизация	(94.432)	(39.257)	(41.567)	(143.875)	(4.177)	(14.116)	–	(337.424)
Қаржылық кіріс	202.592	7.298	29.589	43.975	130.878	10.729	(184.181)	240.880
Қаржылық шығындар	(21.460)	(7.095)	(43.443)	(127.391)	(284.841)	(8.333)	155.130	(317.433)
Гудвилді қоспағанда, негізгі құралдардың, барлау және бағалау жөніндегі активтердің, материалдық емес активтердің құнсыздануы	(63.618)	(24.783)	816	(93.161)	(11)	(27.062)	–	(207.819)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(138.762)	(20.825)	(39.917)	(12.241)	(12.923)	(1.512)	–	(226.180)
Бір жылғы таза пайда	842.496	136.906	362.344	(36.553)	(119.657)	(68.083)	41.004	1.158.457
Басқа да сегментті ақпарат								
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	4.788.314	384.173	350.732	40.304	–	26.861	–	5.590.384
Құрделі шығындар	256.725	44.926	91.744	79.492	14.323	18.098	–	505.308
Ескірген ТМҚ, дебиторлық берешек пен басқа да активтер бойынша күтілетін несие залалдарының резервтері	(3.146)	(5.173)	(9.991)	(46.020)	(22.297)	(9.903)	–	(96.530)
Сегмент активтері	7.504.518	1.080.046	2.195.386	2.854.018	1.480.009	454.084	(1.486.146)	14.081.915
Сегмент міндеттемелері	748.226	204.540	956.917	1.771.290	3.453.634	117.899	(1.367.247)	5.885.259

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

35. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)

Төмендегі кестеде пайда мен зияндар туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың 2018 жылғы операциялық сегменттері бойынша активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгеммен	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Газды өткізу және тасымалдау	Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін қайта өңдеу әрі өткізу	Корпоративтік орталық	Басқасы	Элиминациялау	Жиыны
Сыртқы клиенттерге сатудан түсім	172.462	213.175	920.096	5.599.857	64.516	18.858	—	6.988.964
Басқа сегменттерге сатудан түсім	1.293.946	55.229	1.083	1.295.002	117.561	14.642	(2.777.463)	—
Түсім жиыны	1.466.408	268.404	921.179	6.894.859	182.077	33.500	(2.777.463)	6.988.964
Сатып алынған мұнайдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны	(44.174)	(13.989)	(323.205)	(6.357.110)	(88.546)	(969)	2.515.035	(4.312.958)
Өндірістік шығыстар	(400.495)	(100.404)	(67.197)	(142.099)	(46.179)	(14.999)	166.898	(604.475)
Табыс салығынан басқа салықтар	(427.838)	(12.592)	(16.069)	(6.922)	(12.772)	(1.539)	—	(477.732)
Тасымалдау және сату бойынша шығыстар	(112.798)	(194)	(220.792)	(80.500)	(3.491)	(4)	47.002	(370.777)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(97.234)	(17.300)	(17.296)	(50.465)	(24.051)	(5.111)	(2.028)	(213.485)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың кірістеріндегі үлес, нетто	616.607	60.099	22.003	(3.113)	—	1.730	—	697.326
EBITDA	1.000.475	184.024	298.623	254.650	7.038	12.609	(50.556)	1.706.863
EBITDA, %	59%	11%	17%	15%	0%	1%	-3%	
Тозу, тауысалу және амортизация	(82.193)	(36.844)	(35.290)	(121.863)	(2.314)	(6.682)	—	(285.186)
Қаржылық кіріс	40.896	4.712	15.351	49.318	222.092	787	(172.129)	161.027
Қаржылық шығындар	(53.296)	(5.366)	(41.938)	(115.805)	(345.705)	(7.356)	141.811	(427.655)
Гудвилді қоспағанда, негізгі құралдардың, барлау және бағалау жөніндегі активтердің, материалдық емес активтердің құнсыздануы	(41.371)	(6.754)	(4.091)	(45.183)	(67.120)	(1.003)	—	(165.522)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(200.787)	(22.361)	(47.039)	8.652	(17.239)	(486)	—	(279.260)
Бір жылғы таза пайда	721.376	122.986	183.548	(91.735)	(175.820)	(1.161)	(65.683)	693.511
Басқа да сегментті ақпарат								
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	4.421.783	304.880	100.631	65.341	2	2.807	—	4.895.444
Күрделі шығындар	180.033	65.106	156.897	203.702	18.337	4.000	—	628.075
Ескірген ТМҚ дебиторлық берешек пен басқа да активтер бойынша күтілетін несие залалдарының резервтері	(5.465)	(4.240)	(8.805)	(64.773)	(20.330)	162	—	(103.451)
Сегмент активтері	7.295.234	1.021.946	1.820.133	3.995.798	1.913.427	157.461	(2.188.719)	14.015.280
Сегмент міндеттемелері	804.279	210.930	950.954	2.761.676	4.121.330	73.125	(2.050.083)	6.872.211

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

35. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)

Сегменттер арасындағы мәмілелер сегменттер арасында келісілген, байланысты және үшінші тараптар үшін ұсынылатын тарифтердің негізінде көрсетілген кейбір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелерге сәйкес міндетті түрде сәйкес келмейтін талаптарда жүзеге асырылған. Төмендегі кестеде пайда мен зияндар туралы ақпарат, сондай-ақ Топтың 2017 жылғы операциялық сегменттері бойынша активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат көрсетілген:

Миллион теңгемен	Мұнай мен газды барлау және өндіру	Мұнайды тасымалдау	Газды өткізу және тасымалдау	Шікі мұнай және мұнай өнімдерін қайта өңдеу әрі өткізу	Корпоративтік орталық	Басқасы	Элиминациялау	Жыны
Сыртқы клиенттерге сатудан түсім	195.262	194.815	522.205	3.860.502	-	20.979	-	4.793.763
Басқа сегменттерге сатудан түсім	1.007.989	50.140	30.383	767.364	-	18.051	(1.873.927)	-
Түсім жиыны	1.203.251	244.955	552.588	4.627.866	-	39.030	(1.873.927)	4.793.763
Сатып алынған мұнайдың, мұнай өнімдері мен басқа да материалдардың өзіндік құны	(40.632)	(12.746)	(237.794)	(4.161.621)	-	(3.179)	1.726.458	(2.729.514)
Өндірістік шығыстар	(394.524)	(91.671)	(57.113)	(143.663)	-	(18.341)	80.966	(624.346)
Табыс салығынан басқа салықтар	(320.646)	(11.993)	(12.763)	(6.174)	(981)	(1.890)	-	(354.447)
Тасымалдау және сату бойынша шығыстар	(115.636)	(40)	(91.632)	(73.385)	-	(8)	42.638	(238.063)
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(50.236)	(15.900)	(17.996)	(55.681)	(56.471)	(6.226)	38.730	(163.780)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың кірістеріндегі үлес, нетто	338.262	56.664	7.989	10.724	-	1.311	-	414.950
EBITDA	619.839	169.270	143.280	198.066	(57.452)	10.696	14.865	1.098.564
EBITDA, %	56%	15%	13%	18%	-5%	1%	1%	
Тозу, тауысылу және амортизация	(71.871)	(31.047)	(30.457)	(94.116)	(1.926)	(8.604)	-	(238.021)
Қаржылық кіріс	31.641	6.892	15.710	53.196	115.879	953	(101.697)	122.574
Қаржылық шығындар	(17.035)	(5.242)	(35.846)	(99.973)	(216.856)	(6.770)	75.367	(306.355)
Гудвилді қоспағанда, негізгі құралдардың, барлау және бағалау жөніндегі активтердің, материалдық емес активтердің құнсыздануы	(8.679)	(52)	(327)	(14.357)	41	(1.286)	-	(24.660)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(108.415)	(18.928)	(24.678)	(16.182)	(22.001)	(81)	-	(190.285)
Бір жылғы таза пайда	441.202	121.923	79.625	26.066	(125.952)	(8.474)	(8.942)	525.448
Басқа да сегментті ақпарат								
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	3.503.951	208.107	52.562	54.660	1	4.349	-	3.823.630
Күрделі шығындар	145.761	74.817	140.487	291.487	12.638	3.451	-	668.641
Ескірген ТМҚ, дебиторлық берешек пен басқа да активтер бойынша күтілетін несие залалдарының резервтері	(5.919)	(3.557)	(9.232)	(106.994)	(15.765)	3.360	-	(138.107)
Сегмент активтері	6.654.733	890.320	1.444.620	3.845.701	2.146.055	167.501	(1.598.972)	13.549.958
Сегмент міндеттемелері	661.481	184.961	760.480	2.751.116	3.828.741	83.827	(1.504.253)	6.766.353

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

36. КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Еншілес компанияға сатудан қалдық төлемдерін алу

2020 жылғы 14 қаңтарда сатып алушы болып табылатын «Нұрсұлтан Назарбаевтың білім беру қоры» Қоғамдық қоры ҚБТУ-дағы үлестің 70%-нан қалған 35% үшін 4.659 миллион теңге мөлшерінде төлемдердің екінші траншын жүзеге асырды (5-ескертілме).

Бірлескен кәсіпорындардан алынған дивидендтер

2020 жылғы 8 қаңтарда Компания бірлескен кәсіпорын болып табылатын «Қазақойл Ақтөбе» ЖШС-тен 5.000 миллион теңге мөлшерінде дивидендтер алды.

Есепті кезеңнен кейінгі түзетпейтін оқиға

Жаңа коронавирустың Қытайда және әлемнің барлық елдерінде таралуы жалғасуда. Топ коронавируспен байланысты жағдайдың өрбуін мұқият қадағалап отырады, дегенмен оның қаржылық әсерін осы сатыда бағалау мүмкін емес.

Қарыздарды алу және солар бойынша төлемдер

АМӨЗ, Топтың еншілес ұйымы:

2020 жылғы 15 қаңтарда ҚДБ-дан «Мұнайды терең өңдеу кешенін салу» жобасын қаржыландыру мақсатында жылдық 7,99% пайыздық мөлшерлеменен 46.062 миллион теңге жалпы сомаға қарыз алды. Негізгі борыш пен сыйақылар бойынша төлемдер жарты жылдық төлемдердің негізінде 2020 жылғы маусымнан бастап жүзеге асырылады.

2020 жылғы 16 қаңтарда Эксимбанктен 205 миллион АҚШ доллары жалпы сомада (өтеу күніне баламасы 77.911 миллион теңге) алынған қарыздың негізгі борышын, сыйақысы мен мерзімінен бұрын өтелуі үшін комиссияны жоспарлы әрі мерзімінен бұрын өтеді.

2020 жылғы 21 қаңтарда ҚДБ-дан 17.998 миллион теңге сомаға алынған қарыздар бойынша негізгі борыш пен сыйақыны өтеді.

2020 жылғы қаңтар мен ақпанда Халық Банкінен 57 миллион АҚШ доллары сомасында (өтеу күніне баламасы 21.650 миллион теңге) алынған қарыздар бойынша негізгі борыш пен сыйақыны ішінара төледі.